

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO
IR MOKSLO MINISTERIJA

NACIONALINĖ MOKYKLŲ
VERTINIMO AGENTŪRA

MOKSLO IR STUDIJŲ STEBĖSENOS
IR ANALIZĖS CENTRAS

Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos įgyvendinimas

Medžiaga diskusijoms

ŠVIETIMO APRŪPINIMO CENTRAS

VILNIUS 2015

Švietimo ir mokslo ministerija leidžia leidinį apie *Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos* įgyvendinimą. Šis leidinys skirtas politikams, švietimo vadybininkams, mokslininkams, taip pat visiems, kuriuos domina informacija apie šalies švietimą.

REDAKcinė GRUPė:

Genoveita Krasauskienė (pirmininkė)
dr. Rolandas Zuoza (pirmininkės pavaduotojas)
Aidas Aldakauskas
Ričardas Ališauskas
Monika Bilotienė
dr. Rita Dukynaitė
Eduardas Daujotis
Daina Lukošienė
Jurgita Petrauskienė
Veronika Šiurkienė
dr. Saulius Zybartas

LEIDINIO RENGėjAI:

Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra: dr. Sandra Balevičienė, Jolanta Jevsejevienė, Laima Paurienė, Vitalija Paurienė, Donata Vaičiūnaitė, dr. Rima Zablackė

Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras: Laura Danylienė, dr. Julija Umbrasaitė

STATISTINIUS ŠVIETIMO DUOMENIS, INFORMACIJĄ TEIKė IR KONSULTAVO:

Švietimo ir mokslo ministerija: Elena Armalytė, Vilma Bačkiūtė, Aušra Birietienė, Ligita Čeledinienė, Antanas Drungilas, dr. Mečislavas Griškevičius, Laimutė Jankauskienė, Vilmantė Levanavičiūtė, Jurgita Nemanienė, Virginija Rinkevičienė, dr. Dalia Šiaulytienė, Algimantas Šimaitis, dr. Albertas Žalys

Asociacija „Žinių ekonomikos forumas“: Arminas Varanauskas

Lietuvos statistikos departamentas: Salvinija Chomičienė, Valentina Samienė

Mokyklų tobulinimo centras: Gabrielė Characiejienė

Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra: Laima Gudaitė, Jelizaveta Tumlovskaja

Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras: Kristina Ignatavičienė

Studijų kokybės vertinimo centras: Almantas Šerpatauskas

Švietimo informacinių technologijų centras: Aurimas Pokvytis

Švietimo mainų paramos fondas: Vytautas Pačiauskas, Dovilė Rudzenskė

Ugdymo plėtotės centras: Mindaugas Briedis, Rasa Šavareikaitė

Redaktorė *Nijolė Šorienė*
Maketuotojas *Valdas Daraškevičius*
Dizainerė *Inga Kvaraciejienė*

Bėgantis laikas neišvengiamai skatina planuoti ateities gaires ir siekius. Jau trečius metus Lietuvos švietimas organizuojamas remiantis kartu su plačia švietimo bendruomene sukurtais ilgalaikiais tikslais, kuriuos įtvirtinome Valstybinėje švietimo 2013–2022 metų strategijoje. Šioje dešimtmečio strategijoje išsikėlėme esminį uždavinį ateičiai – telksime visus Lietuvos žmones nuolat

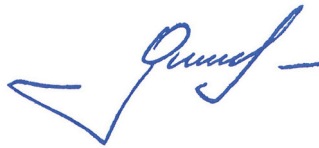

lavintis, siekdami kiekvieno asmeninės ir šalies sėkmės, užtikrindami lygias galimybes ir gerindami visų švietimo lygmenų kokybę. Patvirtinus Strategiją nuosekliai dirbame šiomis kryptimis: siekiame didinti mokytojų ir dėstytojų profesionalumą, puoselėjame duomenų analizę ir įsivertinimą grįstą švietimo kokybės kultūrą, plėtojame švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, skatiname kiekvieną mokyti visą gyvenimą. Konkrečius darbus Švietimo ir mokslo ministerija kasmet tikslina ir pagal Strateginį veiklos planą vykdo Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimo programą. Įgyvendindami programą, vykdome 10 veiksmų planų (kokybės kultūros plėtros; bendrojo ugdymo mokyklų stiprinimo ir inkliuzinio ugdymo plėtros; gabių ir talentingų vaikų paieškos ir atpažinimo; informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo; vaikų ir jaunimo socializacijos; neformaliojo vaikų švietimo finansavimo tobulinimo; profesinio mokymo plėtros; studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros; aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo; neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros), taip pat kartu su kitomis ministerijomis įgyvendiname įvairias programas ir tarpinstitucinius veiklos planus. Dedame visas pastangas, kad būtų rezultatyviai einama Strategijos prioritetinėmis kryptimis, sprendžiame egzistuojančias problemas, ieškome raktų į sėkmę.

Norimo rezultato nepasieksime staiga, tačiau jau dabar kartu padarėme svarbių žingsnių spręsdami aktualiausias problemas. Nuosekliai einame svarbiausio mūsų uždavinio link – geresnės visų švietimo lygmenų kokybės. Rengiamės nuo 2016 m. privalomam priešmokykliniam ugdymui; keičiant egzaminų sistemą atlikome pirmuosius darbus kriterinio kaupiamojo vertinimo įvedimui; globalizacijos laikotarpiu plėtojame lituanistinį švietimą, stipriname pilietiškumą ir tautinės tapatybės ugdymą; pasiruošėme nuo 2016 m. išbandyti naują eksperimentinį mokyklų finansavimo modelį – klasės krepšelį; neformalųjį vaikų švietimą pradėjome vykdyti pagal naują metodiką, dėl to atsivėrė daug platesnės galimybės rinktis veiklas po pamokų; stipriname švietimo pagalbą; siekiame, kad ir kitokių poreikių turintys mokiniai būtų ugdomi kartu su visais; mokyklose organizuojame prevencines veiklas; siekiame, kad profesinis mokymas taptų dar lankstesnis; geriname pedagogų rengimą ir kvalifikacijos tobulinimą; plečiame suaugusiųjų formaliojo ir neformaliojo švietimo pasiūlą; Seimui pateikėme Mokslo ir studijų įstatymo pakeitimo projektą, kuriuo didiname studentų priėmimo reikalavimus ir

siekiame įteisinti kitus aukštojo mokslo kokybei skirtus dalykus. Apie pirmuosius Strategijos įgyvendinimo rezultatus galite išsamiau pasiskaityti šioje Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos įgyvendinimo analizėje.

Tikimės, kad šis leidinys paskatins švietimo bendruomenę ir socialinius partnerius teikti pasiūlymus dėl tolesnių Lietuvos švietimo raidos darbų. Tik bendradarbiaudami, įsiklausydami vieni į kitus pasieksime tai, ko norime, kas mums ir visai šaliai yra geriausia.

Audronė Pitrenienė,
švietimo ir mokslo ministrė

Turinys

Santrumpos	6
Įvadas. Pagrindiniai <i>Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos</i> siekiai ir pasirengimas juos įgyvendinti	7
Pagrindinio strateginio tikslo įgyvendinimas	11
Mokytojo asmenybė.....	22
Mokyklų kokybės kultūra	34
Bendra posistemių veikla dėl įtraukties	45
Mokymasis ir įgalinimas veiklai visą gyvenimą	56
Priedas.....	63
Šaltiniai.....	66

Santrumpos

ARWU	Akademiniis pasaulio universitetų reitingas (angl. <i>Academic Ranking of World Universities</i>)
BVP	bendrasis vidaus produktas
EBPO	Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (angl. <i>Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD</i>)
ES	Europos Sąjunga
ISCED	Tarptautinė standartizuota švietimo klasifikacija (angl. <i>The International Standard Classification of Education</i>)
LAMA BPO	Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacija bendrajam priėmimui organizuoti
LSD	Lietuvos statistikos departamentas
MOSTA	Mokslo ir studijų stebėsenos ir analizės centras
NMVA	Nacionalinė mokyklų vertinimo agentūra
PISA	Tarptautinis penkiolikmečių tyrimas (angl. <i>Programme for International Student Assessment</i>)
SKVC	Studijų kokybės vertinimo centras
ŠMM	Švietimo ir mokslo ministerija
ŠMPF	Švietimo mainų paramos fondas
ŠVIS	Švietimo valdymo informacinė sistema
VSF	Valstybinis studijų fondas

Įvadas. Pagrindiniai Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos siekiai ir pasirengimas juos įgyvendinti

Vadovaujantis *Valstybine švietimo 2013–2022 metų strategija* (toliau – *Strategija*) tęsiamas Lietuvos švietimo strateginis planavimas, telkiamos švietimo bendruomenės pastangos esminiems švietimo pokyčiams, atliepiantiems visuomenės lūkesčius, pagrindinius valstybės poreikius, pasaulines švietimo tendencijas. Atsižvelgiant į *Lietuvos pažangos strategijos „Lietuva 2030“* siekį kurti sumanią, t. y. veiklią, solidarią, besimo-kančią, visuomenę, *Strategijoje* keliamas esminis uždavinys švietimui – sutelkti švietimo bendruomenę ir visus Lietuvos žmones (solidarumas) nuolat kryptingai lavintis (mokymasis) siekiant asmeninės ir šalies sėkmės (veiklumas), užtikrinant lygias galimybes (1 pav.).

1 pav. Lietuvos pažangos strategijos „Lietuva 2030“ ir Strategijos siekių dermė

Esminius švietimo tobulinimo siekius *Strategijoje* nusako pagrindinis strateginis tikslas - **paversti Lietuvos švietimą tvarių pagrindų valstybės gerovės kėlimui, ugdyti veržliam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, Lietuvos ir pasaulio ateitį**. Jį konkretina keturi *Strategijos* tikslai:

- 1) **mokytojo asmenybė** – pasiekti tokių pedagoginių bendruomenių lygį, kai jų daugumą sudaro apmąstantys, nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalūs mokytojai ir dėstytojai;
- 2) **mokyklų kokybės kultūra** – įdiegti duomenų analize ir įsivertinimu grįstą švietimo kokybės kultūrą, užtikrinančią savivaldos, socialinės partnerystės ir vadovų lyderystės darną;
- 3) **bendra posistemių veikla dėl įtraukties** – užtikrinant švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, plėtojant švietimo aprėptį, suteikti palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius. Teikti veiksmingą pedagoginę ir psichologinę pagalbą mokiniams, patiriantiems mokymosi sunkumų;
- 4) **mokymasis ir įgalinimas veiklai visą gyvenimą** – garantuojant švietimo sistemos veiksmingumą, sukurti paskatų ir vienodų sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą, grįstą veiksminga pagalba atpažįstant save ir renkantis kelią veiklos pasaulyje. Derinti asmens pasirinkimą su valstybiniu planavimu.

Strategijos tikslų padeda siekti *Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų programoje* numatyti darbai. Įgyvendinant Vyriausybės programą siekiama pokyčių, padėsiančių įvykdyti visus tikslus, bet kasmet numatomos švietimo sritys, kurioms skiriama daugiausia dėmesio. 2013 m. ir 2014 m. Vyriausybės veiklos prioritetai švietimo srityje buvo didinti švietimo ir aukštojo mokslo sistemos kokybę ir konkurencingumą ir gerinti studijų prieinamumo sąlygas. 2015 m. daugiausia dėmesio skirta ikimokyklinio, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo patrauklumo bei studijų prieinamumo ir tarptautinio konkurencingumo didinimui. 2016 m. taip pat numatyta gerinti švietimo (ikimokyklinio, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo) ir aukštojo mokslo sistemos kokybę ir prieinamumą, didinti konkurencingumą.

Strategija įgyvendinama ŠMM, kitų valstybės institucijų, savivaldybių, nevyriausybinių organizacijų, kitų juridinių ir fizinių asmenų pastangomis. Konkrečias priemones *Strategijos* tikslams ir uždaviniams pasiekti kiekviena *Strategiją* įgyvendinanti institucija numato savo strateginiuose veiklos planuose. ŠMM *Strategijai* įgyvendinti vykdo programą „Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas“, *Strategijos* tikslų siekiama ir kitose programose numatytomis priemonėmis.

Programa „Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas“ finansuojama valstybės biudžeto lėšomis, įskaitant ES paramą. 2014 m. jai įgyvendinti buvo skirta 94,2 mln. eurų (iš jų 58,7 mln. eurų buvo ES lėšos), 2015 m. skirta 58,9 mln. eurų (27,0 mln. eurų – ES lėšos). ŠMM 2015–2017 metų strateginiame veiklos plane per šiuos trejus metus programai preliminariai numatyta skirti 188,7 mln. eurų. 2 pav. parodyta, kokių programos tikslų ir uždavinių bus siekiama šiuo laikotarpiu ir kaip jiems paskirstytos lėšos.

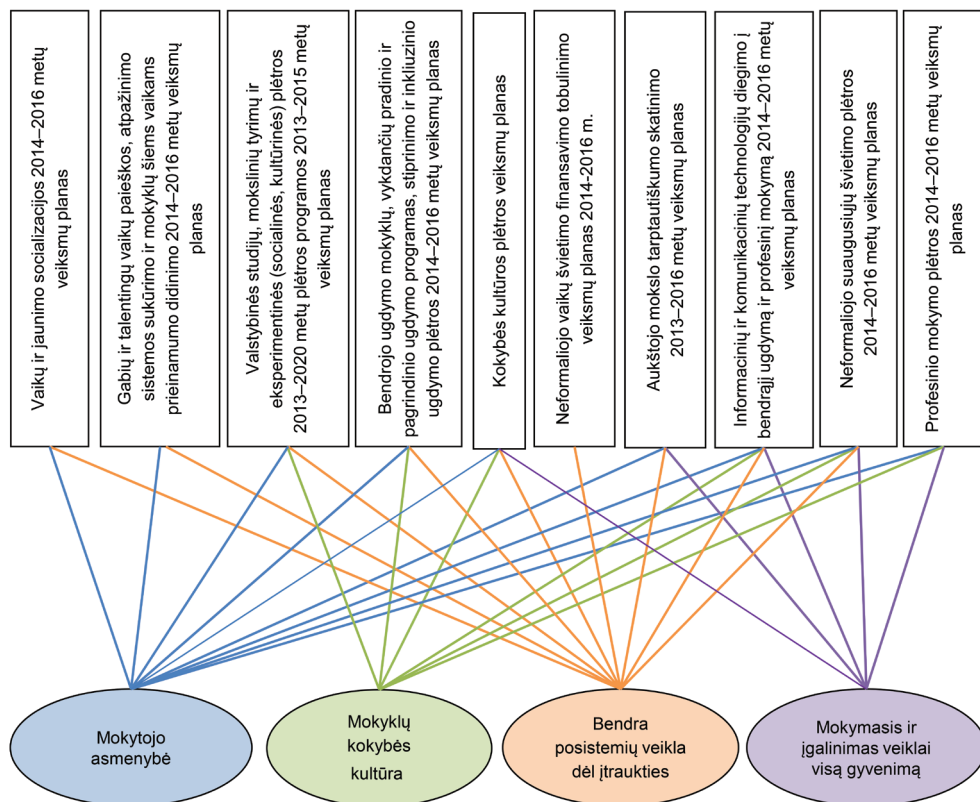
2 pav. ŠMM programos „Valstybinės švietimo strategijos įgyvendinimas“ tikslai, uždaviniai ir 2015–2017 m. jiems numatytos lėšos

Programos tikslas: Suformuoti profesionalią mokytojų bendruomenę	Programos tikslas: Įdiegti analize ir partnerystėje grįstą švietimo kokybės kultūrą	Programos tikslas: Įtraukti vaikus mokytis ir išskleisti individualius gebėjimus	Programos tikslas: Įgalinti jaunimą ir suaugusiuosius sėkmingai profesinei, socialinei ir kultūrinei veiklai
Uždavinys: Sudaryti galimybes mokytojams nuolat tobulėti 1,5 mln. eurų	Uždavinys: Sustiprinti mokyklų bendruomenių savarankiškumą ir atskaitomybę 4,7 mln. eurų	Uždavinys: Išplėtoti įtraukaus švietimo aplinkos įvairovę 93,2 mln. eurų	Uždavinys: Teikti pagalbą savarankiškam asmenų karjeros valdymui 4,9 mln. eurų
Uždavinys: Padidinti visuomenės pasitikėjimą švietimu ir mokytojais 42 tūkst. eurų	Uždavinys: Stiprinti mokinių pasiekimų, mokyklų ir viso švietimo vertinimą ir stebėseną 25,2 mln. eurų	Uždavinys: Paskatinti mokyklas bendrųjų kompetencijų ir santykių gerinimui 12,6 mln. eurų	Uždavinys: Padidinti profesinio mokymo atitiktį darbo rinkos poreikiams 26,5 mln. eurų
		Uždavinys: Sustiprinti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų įtrauktį į švietimą 8,5 mln. eurų	Uždavinys: Sukurti suaugusiųjų profesinio tobulėjimo, asmeninės ir pilietinės saviugdos sistemą 4,7 mln. eurų
		Uždavinys: Integruoti formalųjį ir neformalųjį švietimą 6,8 mln. eurų	

Šaltinis: ŠMM 2015–2017 metų strateginis veiklos planas

Daugiausia lėšų – 121,1 mln. eurų - numatoma didinti įtraukčiai, t. y. įtraukti vaikus mokytis ir išskleisti individualius gebėjimus. Didžiausia šių lėšų dalis (93,2 mln. eurų) tenka įtraukaus švietimo aplinkai įvairinti. Kitiems tikslams ir jų uždaviniams įgyvendinti numatyta mažiau lėšų: įgalinti jaunimą ir suaugusiuosius sėkmingai profesinei, socialinei, kultūrinei veiklai – 36,1 mln. eurų; įdiegti analize ir partnerystėje grįstą švietimo kokybės kultūrą – 29,9 mln. eurų; suformuoti profesionalią mokytojų bendruomenę – 1,5 mln. eurų.

Įgyvendinti *Strategijos* tikslus padės ŠMM ir jai pavaldžių institucijų vykdomi veiksmų planai, patvirtinti vadovaujantis *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinėmis priemonėmis*. Šie veiksmų planai skirti tobulinti ir formalųjį, ir neformalųjį švietimą, plėtoti ir tobulinti įvairius formaliojo švietimo sektorius (bendrojo ugdymo, profesinio mokymo, aukštojo mokslo studijų), spręsti aktuales švietimo problemas (gabiųjų ugdymo, informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo ir kt.). Beveik visuose veiksmų planuose keliama uždaviniai, numatytos priemonės siekti pedagogų profesionalumo ir aktyvios įtraukties, įvairiuose planuose numatyta priemonių švietimo kokybės kultūrai puoselėti, mokymuisi visą gyvenimą skatinti (žr. 3 pav.).

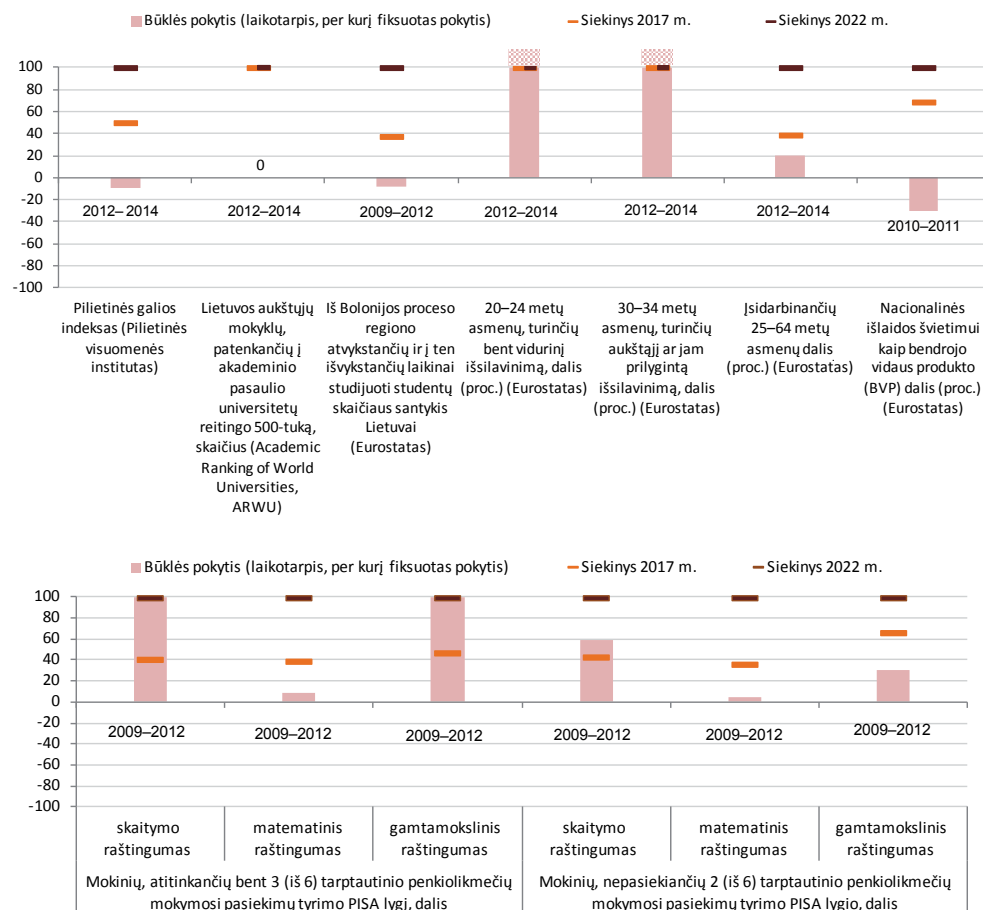
3 pav. ŠMM ir jai pavaldžių institucijų vykdomų veiksmų planų sąsajos su *Strategijos* tikslais

Kitose šio leidinio dalyse aptariama, kokių rezultatų pirmaisiais *Strategijos* įgyvendinimo metais pasiekta įgyvendinant pagrindinį strateginį tikslą, kas padaryta ir kas numatoma siekiant keturių *Strategijos* tikslų.

Pagrindinio strateginio tikslo įgyvendinimas

Strategijoje keliamas **pagrindinis strateginis tikslas** – paversti Lietuvos švietimą tvirtu pagrindu valstybės gerovės kėlimui, ugdyti veržliam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, Lietuvos ir pasaulio ateitį. Jį įgyvendinant, siekiama geresnių Lietuvos mokinių mokymosi rezultatų, stipresnės visuomenės pilietinės galios, didesnio įsidarbinančių asmenų skaičiaus, į Lietuvos universitetus pritraukti studijuoti kuo daugiau užsienio studentų, nuosekliai didinti švietimo finansavimą. Numatyta, kad iki 2022 m. bent viena šalies aukštoji mokykla pateks į akademinio pasaulio universitetų reitingo ARWU 500-ą. Vieni svarbiausių nacionalinių tikslų – didinti įgyjančių vidurinę išsilavinimą asmenų dalį ir išlaikyti turinčių aukštąjį arba jam prilygintą išsilavinimą asmenų dalį.

4 pav. Pažanga siekiant įgyvendinti pagrindinį strateginį tikslą

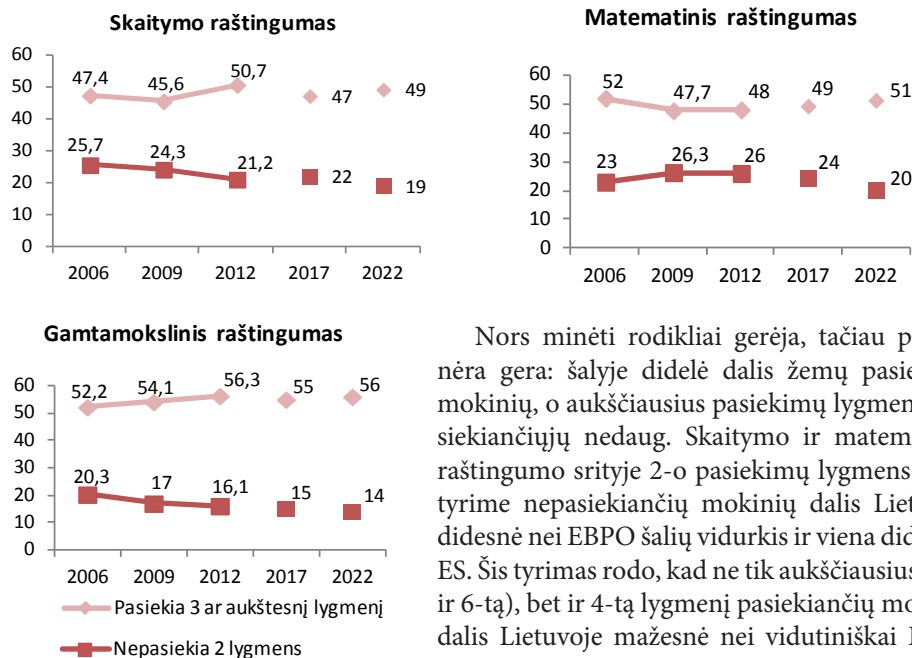
Paaikškinimas: Strategijoje užfiksuota pradinė rodiklio reikšmė prilyginta 0 proc., o siekinys 2022 m. – 100 proc.

Duomenų šaltiniai: Pilietinės visuomenės institutas, ARWU, Eurostatas, PISA 2012 tyrimo ataskaita

- Šalies švietimui pavyksta išlaikyti aukštą visuomenės išsilavinimo lygį. Pastaraisiais metais jis dar augo ir 2014 m. bent vidurinį išsilavinimą turinčių 20–24 metų asmenų dalis siekė 91,4 proc., o aukštąjį išsilavinimą įgijusių 30–34 metų šalies gyventojų dalis – 53,3 proc. Abu šie rodikliai jau viršija *Strategijos* siekinius 2017 m. ir 2022 m. Pagal aukštojo išsilavinimo įgijimo mastą 2014 m. buvome pirmieji ES.
- Reikšmingą švietimo kokybės pagerėjimą pasiekti gali būti sunkiau, tačiau tam tikra pažanga pastebima jau dabar. Teigiamus pokyčius gerinant aukštojo mokslo studijų kokybę ir didinant jų patrauklumą tarptautinėje erdvėje rodo didėjantis į Lietuvą iš užsienio šalių atvykstančių studentų skaičius. Nors dar nėra vienai šalies aukštajai mokyklai nepavyko patekti į ARWU 500-ą, tačiau Vilniaus universitetas kitame tarptautiniame universitetų reitinge 2015 m. pakilo iki 501–550 vietų kategorijos.
- 2012 m. mokinių pasiekimų tyrimo PISA rezultatai parodė, kad jau tada buvome pasiekę kai kuriuos 2017 m. ir 2022 m. siekinius, tačiau iššūkiu išlieka uždaviniai sumažinti žemų pasiekimų mokinių dalį, pasiekti ne patenkinamus, o aukštus mokymosi rezultatus, sumažinti atotrūkį tarp berniukų ir mergaičių, miesto ir kaimo mokinių pasiekimų.
- Tikėtina, kad sau darbo vietas susikuriančių 25–64 metų asmenų dalis (12,1 proc. 2014 m.), be kitų veiksnių, didėja ir dėl veiksmingo verslumo bei iniciatyvumo ugdymo. O pažangos stiprindami visuomenės pilietinę galią kol kas nepasiekėme. Visuomenės pilietinės galios indeksas pastaraisiais metais šiek tiek sumažėjo ir 2014 m. siekė 34 balus iš 100, tačiau mokyklos bendruomenių jis didesnis.
- Siekiama, kad 2017 m. švietimui tektų 5,8 proc. BVP, 2022 m. – 6 proc., tačiau šis rodiklis pastaraisiais metais krito ir 2014 m. buvo 4,8 proc. Finansavimo didinimas pats savaime neužtikrina pažangos tobulinant švietimą, tačiau didesnė švietimui tenkančio BVP dalis sukurtų galimybių sėkmingiau įgyvendinti *Strategijos* tikslus.

Mokinių mokymosi pasiekimų gerinimas

Gerinant mokinių pasiekimus, svarbu siekti, kad gerėtų ir žemiausių pasiekimų mokinių, ir gабiausiųjų mokymosi rezultatai. *Strategijos* įgyvendinimo sėkmei matuoti naudojami rodikliai, atspindintys, kiek šalies mokinių įgyja aukštesnių nei minimalūs gebėjimų (t. y. PISA tyrime pasiekia bent 3-ią lygmenį iš 6-ių) ir kiek mokinių neįgyja net minimalių, visapusiškam dalyvavimui šiuolaikinėje visuomenėje būtinų, gebėjimų (t. y. nepasiekia 2-o pasiekimų lygmens). Numatyti šių rodiklių siekiniai 2017 m. ir 2022 m. palyginti nedaug skiriasi nuo jų padėties 2009 m. (į ją buvo atsižvelgta rengiant *Strategiją*), o PISA 2012 m. tyrimas parodė, kad kai kuriuos siekinius (skaitymo ir gamtamokslinio raštingumo srityse) jau tada buvome pasiekę (žr. 5 pav.).

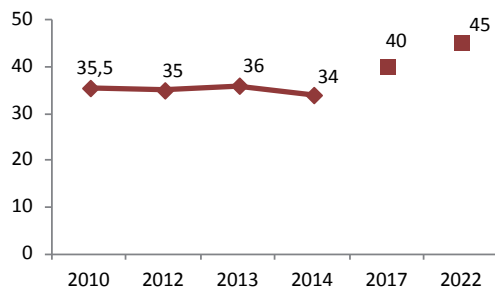
5 pav. Mokinių, PISA tyrime pasiekiančių bent 3 pasiekimų lygmenį, ir mokinių, nepasiekiančių 2 lygmens, dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: PISA 2012 tyrimo ataskaita

Nors minėti rodikliai gerėja, tačiau padėtis nėra gera: šalyje didelė dalis žemų pasiekimų mokinių, o aukščiausius pasiekimų lygmenis pasiekiančiųjų nedaug. Skaitymo ir matematinio raštingumo srityje 2-o pasiekimų lygmens PISA tyrime nepasiekiančių mokinių dalis Lietuvoje didesnė nei EBPO šalių vidurkis ir viena didesnių ES. Šis tyrimas rodo, kad ne tik aukščiausius (5-tą ir 6-tą), bet ir 4-tą lygmenį pasiekiančių mokinių dalis Lietuvoje mažesnė nei vidutiniškai EBPO šalyse. Tarptautinių mokinių pasiekimų tyrimų duomenimis, Lietuvoje geresnius mokymosi rezultatus dažniausiai pasiekia mergaitės (ypač didelis atotrūkis tarp berniukų ir mergaičių skaitymo gebėjimų), labai skiriasi mokinių pasiekimai kaimo ir miesto mokyklose. Tai iššūkiai, kuriuos reikia įveikti siekiant svarašio šalies mokinių pasiekimų gerėjimo.

Visuomenės pilietiškumo skatinimas

Visuomenės pilietinis aktyvumas matuojamas pilietinės galios indekso (PGI) tyrimu¹. 2014 m. tyrimo rezultatai parodė, kad Lietuvos visuomenės pilietinė galia pastaraisiais metais sumažėjo ir 2014 m. siekė 34 balus iš 100 (žr. 6 pav.).

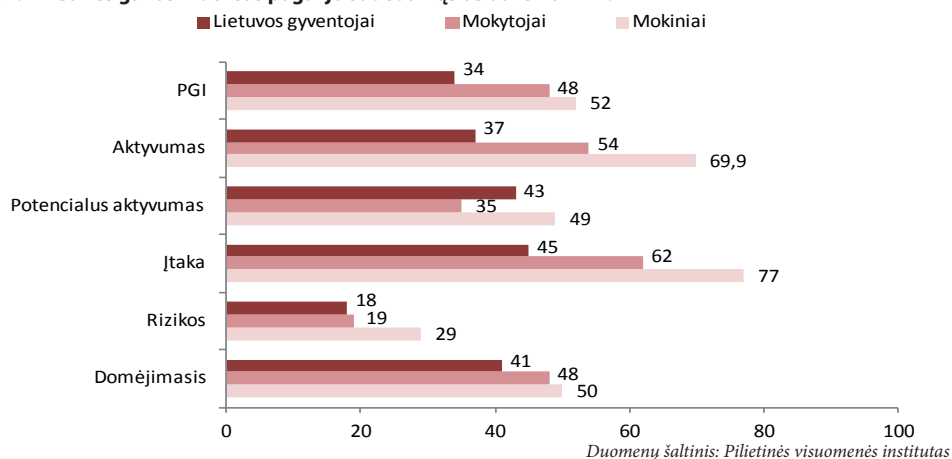
6 pav. Lietuvos gyventojų pilietinės galios indekso kaita 2007–2014 m.

Duomenų šaltinis: Pilietinės visuomenės institutas

¹ Tyrimo, kurį nuo 2007 m. inicijuoja Pilietinės visuomenės institutas, metu, remiantis reprezentatyvios Lietuvos apklausos duomenimis, vertinamas potencialus gyventojų pilietinis aktyvumas, tai, kokią įtaką jie įsivaizduoja galintys daryti politiniams sprendimams, gyventojų suvokiama rizika, kurios jie gali sulaukti dėl pilietinio aktyvumo iniciatyvų.

Pagrindinės pilietinės galios mažėjimo priežastys yra šios: kritęs gyventojų pilietinės įtakos suvokimas ir, apklaustųjų manymu, išaugusi tikimybė dėl pilietinės veiklos susidurti su įvairiomis rizikomis. Palyginti su 2013 m., 2014 m. mažiau gyventojų tikėjo, kad jie gali keisti padėtį, daryti įtaką priimant visuomenei ar atskiroms jos grupėms svarbius sprendimus. Be to, daugiau nei pusė Lietuvos gyventojų įsitikinę, kad, inicijavę pilietines veiklas ar aktyviai jose dalyvaudami, jie gali prarasti darbą, susidurti su įtarinėjimais, jog veikia dėl savanaudiškų paskatų, sulaukti grasinimų susidoroti, būti šmeižiami, laikomi keistuoliais. Jei tendencijos nesikeis, *Strategijoje* iškelti siekiai (2017 m. – 40 balų, 2022 m. – 45 balai) nebus pasiekti. Mokinių pilietinė galia 2014 m. išaugo iki 52,4 balo iš 100 galimų, t. y. buvo 4,8 balo didesnė nei 2012 m., o mokytojų išlieka tokia pati (2009 m. – 47,8, 2014 m. – 48,1). Ir bendras pilietinės galios indeksas, ir atskiros jo dalys 2014 m. mokyklų bendruomenėse aukštesni nei visos visuomenės (žr. 7 pav.).

7 pav. Pilietinės galios indeksas pagal jo sudedamąsias dalis 2014 m.

Šalies aukštųjų mokyklų matomumas tarptautiniuose universitetų reitinguose

Strategijoje įtvirtintas siekis, kad 2017 m. ir 2022 m. į akademinio pasaulio universitetų reitingo ARWU² 500-ą patektų bent viena Lietuvos aukštoji mokykla. Vis dėlto iki 2015 m. nė vienas Lietuvos universitetas neperkopė šios ribos.

2014 m. ir 2015 m. keturios Lietuvos aukštosios mokyklos pateko į tarptautinį universitetų reitingą „QS World University Rankings“³. Aukščiausią įvertinimą gavo Vilniaus universitetas – 2015 m. jis pateko į 501–550 vietų kategoriją, 2014 m. buvo žemesnėje – 551–600 vietų grupėje. Į 701+ kategoriją, kaip ir ankstesniais metais, pateko Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Vytauto Didžiojo universitetas ir Kauno technologijos universitetas.

² ARWU – akademinis pasaulio universitetų reitingas, skelbiamas kasmet nuo 2003 m. ARWU reitinge universitetai vertinami pagal ugdymo kokybę, akademinį darbuotojų kompetencijos, mokslinių tyrimų rezultatų ir veiklos rezultatų, tenkančių vienam akademiniam darbuotojui, rodiklius.

³ QS World University Rankings – daugiau nei dešimtmetį skelbiamas tarptautinis universitetų reitingas, vertinantis universitetus pagal universiteto reputaciją tarp akademikų ir darbdavių, santykį tarp studentų ir dėstytojų, citavimo indeksą, užsienio dėstytojų dalį ir tarptautinių studentų skaičių.

2015 m. 15 Lietuvos aukštųjų mokyklų (13 valstybinių ir 2 nevalstybinės, 8 universitetai ir 7 kolegijos) dalyvavo tarptautiniame daugiadimensiniame universitetų reitinge „U-Multirank“⁴. Šis reitingas padeda aukštosioms mokykloms pasilyginti su panašaus profilio institucijomis, o vartotojams leidžia susikurti reitingus pagal individualius poreikius pasirenkant veiklos rodiklius. Aukštųjų mokyklų veikla gali būti palyginama pagal 31 rodiklį, kurie pagal pobūdį grupuojami į penkias dimensijas – dėstymo ir mokymosi, mokslinių tyrimų, žinių perdavimo, tarptautinės veiklos ir regioninio bendradarbiavimo. Aukštoji mokykla pagal kiekvieną rodiklį gali būti reitinguojama ir priskiriama vienai iš 5 rangavimo grupių: „A – labai gerai“, „B – gerai“, „C – vidutiniškai“, „D – žemiau nei vidurkis“, „E – silpnai“. Apibendrinus visų 15-os Lietuvos aukštųjų mokyklų, dalyvavusių „U-Multirank“ reitinge 2015 m. rodiklius pastebėta, kad geriausiai vertinama regioninio bendradarbiavimo sritis (daugiausia aukštųjų mokyklų pateko į „A“ rangavimo grupę) bei dėstymo ir mokymosi sritis (daugiausia aukštųjų mokyklų pateko į „B“ rangavimo grupę); prasčiausiai vertinamos mokslinių tyrimų, žinių perdavimo ir tarptautinės veiklos sritys (daugiausia aukštųjų mokyklų pateko į „D“ ir „E“ rangavimo grupes).

„U-Multirank“ taip pat leidžia palyginti aukštąsias mokyklas pagal atskiras kryptis. Pavyzdžiui, 2015 m. aukštosios mokyklos galėjo lygintis pagal 7 kryptis: verslo, kompiuterių mokslo, elektros inžinerijos, medicinos, mechanikos inžinerijos, fizikos ir psichologijos. Pačios aukštosios mokyklos, dalyvaudamos šiame reitinge, gali nuspręsti, kokių krypčių duomenis teiks.

Studentų iš užsienio pritraukimas studijuoti Lietuvoje

Strategijoje keliamas siekis pritraukti daugiau užsieniečių mokyti Lietuvos švietimo įstaigose, ypač – aukštosiose mokyklose. Šiuo metu iš užsienio valstybių į Lietuvą studijuoti atvyksta mažiau studentų nei yra išvykstančių iš Lietuvos į kitų šalių universitetus (žr. 1 lentelę ir 9 pav.).

1 lentelė. Iš Bolonijos proceso regiono atvykstančių ir į ten išvykstančių studijuoti* studentų skaičiaus santykis Lietuvai

	2009	2010	2011	2012	2017	2022
Atvykstantys	533	512	575	791		
Išvykstantys	4460	5470	7972	10038		
<i>Santykis</i>	<i>0,12</i>	<i>0,09</i>	<i>0,07</i>	<i>0,08</i>	0,3	0,6

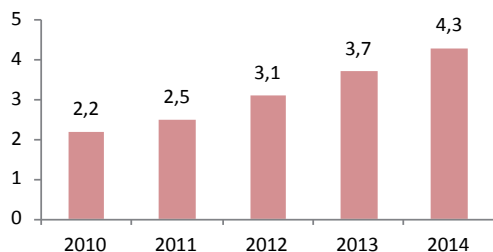
*Pastaba. Išvykusių ir atvykusių studijuoti visą studijų programą studentų skaičius.

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Lietuvoje studijuojančių užsieniečių studentų dalis auga ir 2014 m., lyginant su bendru šalies studentų skaičiumi, siekė 4,3 proc. (žr. 8 pav.). Taip pat daugėja atvykstančiųjų studijuoti dalį studijų programos pagal „Erasmus“ studentų mainų programą. 2013–2014 m. m. studijuoti pagal šią programą atvyko 2 359 studentai. Išvykstančiųjų mastai didesni (2013–2014 m. m. – 3 420 studentų), tačiau skirtumas tarp išvykstančiųjų ir atvykstančiųjų skaičiaus mažėja (žr. 9 pav.).

⁴ U-Multirank – Europos Komisijos iniciatyva vykdoma aukštųjų mokyklų vertinimo sistema.

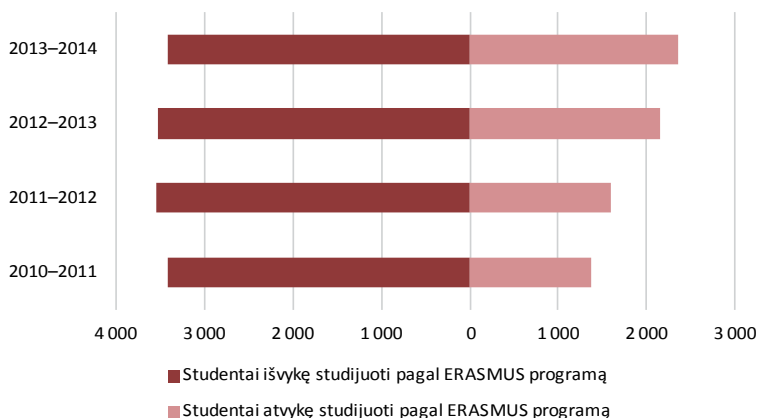
8 pav. Studentų užsieniečių, studijuojančių Lietuvoje, dalis (proc.), lyginant su bendru šalies studentų skaičiumi

Duomenų šaltinis: LSD

Dauguma užsieniečių studentų atvyksta ne iš ES šalių. Ir kolegijose, ir universitetuose daugiau užsienio piliečių studijuoja visą studijų programą, universitetuose auga ir dalį studijų programos studijuojančiųjų dalis. Populiariausios tarp užsieniečių – socialinių mokslų studijų programos.

9 pav. Atvykusių ir išvykusių studijuoti* ar atlikti praktiką pagal „Erasmus“ programą studentų skaičius

* Išvykusių ir atvykusių dalinėms studijoms studentų skaičius.

Duomenų šaltinis: ŠMPF

Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2013–2016 metų veiksmų plane numatyta remti trečiųjų šalių piliečių magistrantūros studijas Lietuvos aukštosiose mokyklose. Remiantis ŠMPF duomenimis, šių studentų skaičius ir lėšų suma, skiriama stipendijoms ir (ar) studijų įmokai visam studijų laikotarpiui padengti, nuolat auga: 2013 m. atvyko 10 studentų (80,7 tūkst. eurų), 2014 m. – 24 studentai (235,7 tūkst. eurų). 2015 m. numatyta paremti 67 magistrantų studijas, iš jų didžiąją dalį – 40, numatyta skirti Ukrainos Respublikos piliečiams. Taip pat parama skiriama studentams iš užsienio lituanistikos (baltistikos) studijoms, dalinėms kitų sričių studijoms, taip pat lietuvių kalbos ir kultūros kursams. ŠMPF duomenimis, 2013 m. šiais tikslais atvyko 106 asmenys, o 2014 m. – 115 asmenų iš užsienio (lėšų suma, skiriama stipendijoms ir (ar) studijų (ar kursų) įmokai – 178,7 tūkst. eurų 2013 m. ir 161 tūkst. eurų 2014 m.).

ŠMPF taip pat administruoja ir kitas su tarptautiškumu susijusias programas⁵, kuriose daug dėmesio skiriama studentų, dėstytojų ir tyrėjų mobilumo veikloms, skirtoms tarptautiškumui skatinti ir tarpinstituciniam bendradarbiavimui.

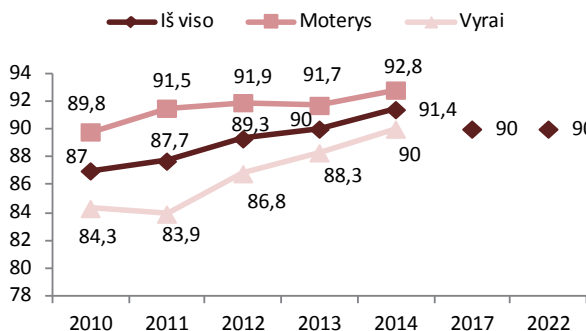
Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo priemonės numatytos *Aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2013–2016 metų veiksmų plane*. Jame studentų ir dėstytojų iš užsienio pritraukimui remti 2015 m. numatyta skirti 372 tūkst. eurų.

Valstybinėje studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 metų plėtros programoje taip pat keliamas uždavinys plėtoti studijų tarptautiškumą ir stiprinti Lietuvos aukštojo mokslo tarptautinį pripažinimą. Programos 2013–2015 m. veiksmų plane šį uždavinį siekiama įgyvendinti studijų proceso šalies aukštosiose mokyklose tarptautiškumo didinimo ir paramos Lietuvos ir užsienio studentų bei dėstytojų judumui priemonėmis. 2015 m. šiam uždaviniui įgyvendinti numatyta skirti 15 742,86 tūkst. eurų.

Įgyjančių vidurinį išsilavinimą asmenų dalies didinimas

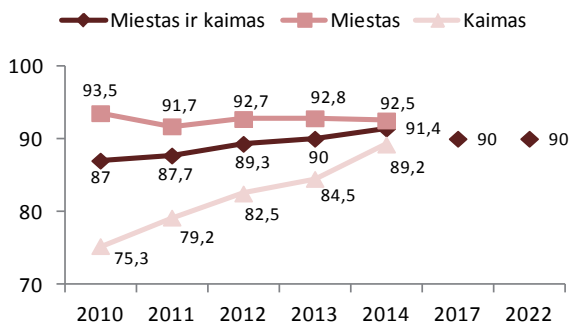
Per pastaruosius penkerius (2010–2014) metus 20–24 metų asmenų, įgijusių vidurinį išsilavinimą, dalis didėjo 4,4 proc. punkto ir 2014 m. sudarė 91,4 proc., t. y. jau dabar viršija *Strategijoje* 2017 m. ir 2022 m. keliamus siekinius, kad tokių asmenų dalis šalyje būtų 90 proc. Nors 20–24 metų merginų, įgijusių vidurinį išsilavinimą, dalis šalyje 2014 m. vis dar buvo didesnė nei vaikinių (2,8 proc. punkto), šis skirtumas pastaraisiais metais sumažėjo (žr. 10 pav.). Analizuojant 2010–2014 m. duomenis pagal gyvenamąją vietovę, matyti, kad tokių miesto gyventojų dalis beveik nekito ir siekė apie 93 proc., kaime padidėjo 13,9 proc. punkto, o atotrūkis tarp miesto ir kaimo gerokai sumažėjo (nuo 18,2 proc. punkto 2010 m. iki 3,3 proc. punkto 2014 m.) (žr. 11 pav.).

10 pav. 20–24 metų asmenų, turinčių bent vidurinį išsilavinimą, dalis (proc.)

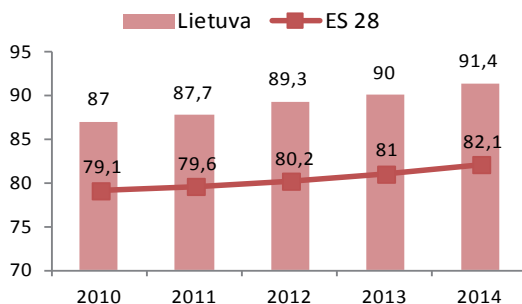
Duomenų šaltinis: Eurostatas

⁵ <http://www.smpf.lt/lt/administruojamos-programos>.

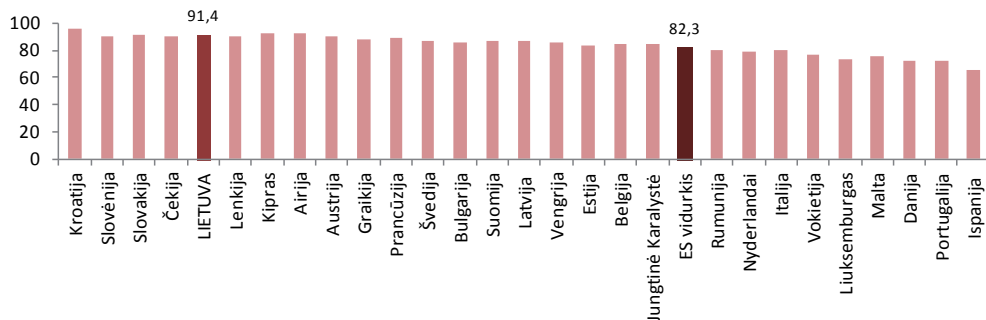
11 pav. 20–24 metų asmenų, turinčių bent vidurinį išsilavinimą, dalis (proc.) pagal vietovę

Duomenų šaltinis: LSD

Pagal 20–24 metų asmenų, įgijusių bent vidurinį išsilavinimą, rodiklį Lietuva 2010–2014 m. lenkė ES šalių vidurkį (žr. 12 pav.). 2014 m. šio rodiklio reikšmė buvo aukštesnė nei Lietuvos tik keturiose ES valstybėse – Kroatijoje, Slovėnijoje, Slovakijoje ir Čekijoje (žr. 13 pav.).

12 pav. 20–24 metų asmenų, turinčių bent vidurinį išsilavinimą, dalis (proc.) lyginant su ES 28 šalių vidurkiu

Duomenų šaltinis: Eurostatas

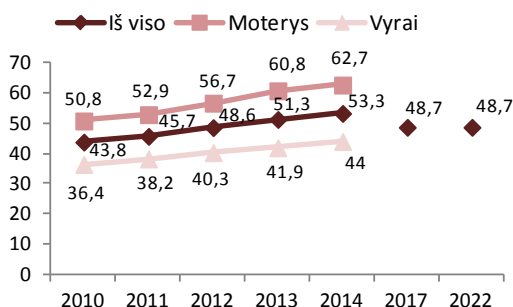
13 pav. 20–24 metų asmenų, turinčių bent vidurinį išsilavinimą, dalis (proc.) ES šalyse 2014 m.

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Turinčių aukštąjį arba jam prilygintą išsilavinimą asmenų dalies išlaikymas

Strategijoje numatyta, kad 2017 m. ir 2022 m. aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų dalis šalyje turėtų būti ne mažesnė nei 48,7 proc. Eurostato duomenimis, aukštąjį išsilavinimą įgijusių 30–34 metų asmenų dalis šalyje kasmet didėja ir 2014 m. sudarė 53,3 proc. Tačiau yra ypač dideli šio rodiklio skirtumai tarp vyrų ir moterų – 2014 m. šalyje jaunų moterų (30–34 m.), turinčių aukštąjį ar jam prilygintą išsilavinimą, buvo 18,7 proc. punkto daugiau nei vyrų (žr. 14 pav.).

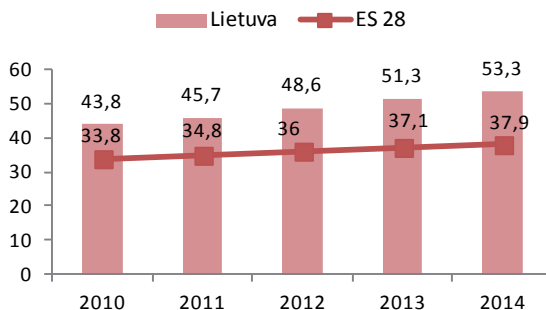
14 pav. 30–34 metų asmenų, turinčių aukštąjį ar jam prilygintą išsilavinimą, dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: Eurostatas

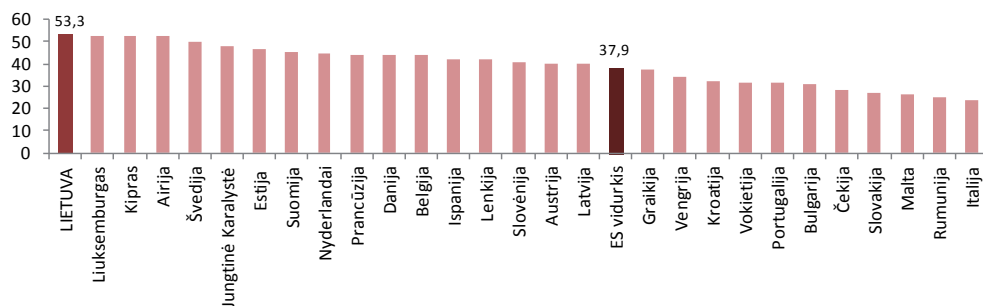
Bendras aukštąjį išsilavinimą įgijusių 30–34 metų asmenų dalies rodiklis yra geriausias Europoje: 2010–2014 m. Lietuva gerokai lenkė ES šalių vidurkį, o 2014 m. buvo pirma tarp ES valstybių pagal asmenų su aukštuoju išsilavinimu dalį (žr. 15 ir 16 pav.).

15 pav. 30–34 metų asmenų, turinčių aukštąjį ar jam prilygintą išsilavinimą, dalis (proc.) lyginant su ES 28 šalių vidurkiu

Duomenų šaltinis: Eurostatas

16 pav. 30–34 metų asmenų, turinčių aukštąjį ar jam prilygintą išsilavinimą, dalis (proc.) ES šalyse 2014 m.

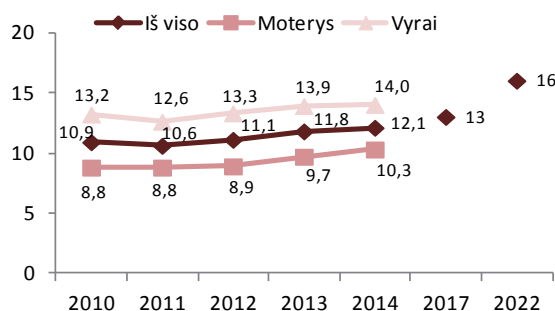

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Sau darbo vietas susikuriančių 25–64 metų asmenų dalies didinimas

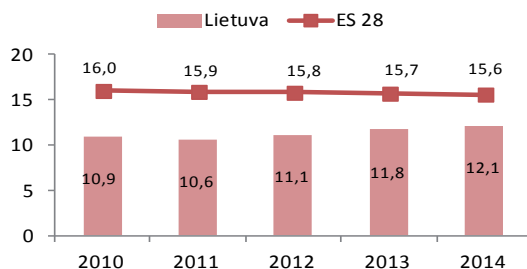
Strategijoje numatyta didinti įsidarbinančių 25–64 metų asmenų dalį ir pasiekti, kad 2017 m. jų dalis šalyje būtų 13 proc., o 2022 m. – 16 proc. Eurostatu duomenimis, tokių asmenų dalis šalyje pamažu auga ir artėja prie *Strategijoje* 2017 m. iškelto siekio. Pastaraisiais metais augo tiek įsidarbinančių 25–64 metų moterų, tiek vyrų dalis, tačiau pastarųjų buvo didesnė vidutiniškai 3,7 proc. punkto (žr. 17 pav.).

17 pav. Įsidarbinančių 25–64 metų asmenų dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: Eurostatas

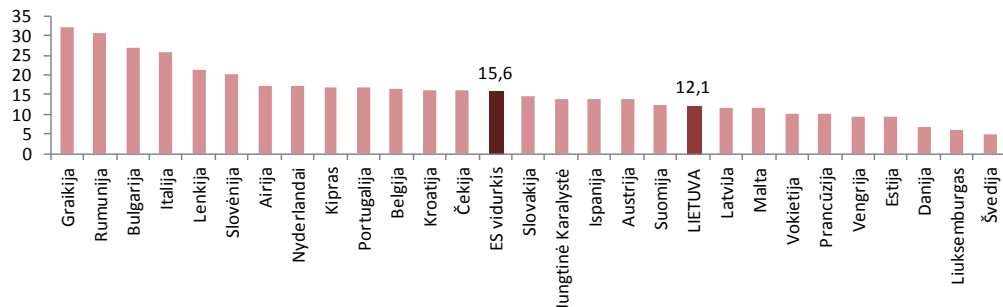
18 pav. Įsidarbinančių 25–64 metų asmenų dalis (proc.) lyginant su ES 28 šalių vidurkiu

Duomenų šaltinis: Eurostatas

2010–2014 m. šis Lietuvos rodiklis buvo vidutiniškai 4,5 proc. punkto mažesnis už ES šalių vidurkį (žr. 18 pav.), o 2014 m. pagal įsidarbinančių 25–64 metų asmenų dalį tarp ES šalių Lietuva užėmė tik dešimtą vietą nuo galo (žr. 19 pav.).

19 pav. Įsidarbinančių 25–64 metų asmenų dalis (proc.) ES šalyse 2014 m.

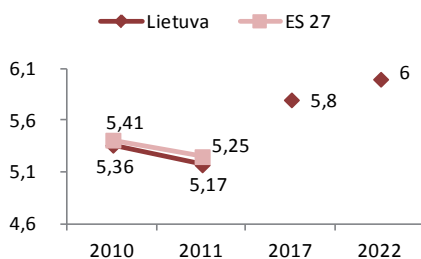

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Švietimo finansavimo didinimas

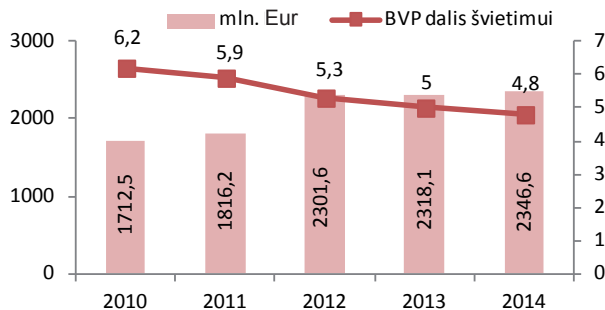
Kadangi švietimas laikomas prioritetine valstybės veiklos sritimi, lemiančia šalies pažangą, numatyta, kad jam skiriamos lėšos turėtų sudaryti ne mažiau kaip 6 proc. BVP, t. y. 2017 m. siektų 5,8 proc., o 2022 m. – 6 proc. Remiantis naujausiais Eurostato teikiama duomenimis, 2011 m. Lietuva tik šiek tiek atsiliko nuo ES šalių vidurkio (žr. 20 pav.), tačiau šalyje, nepaisant švietimui skiriamų vis didesnių lėšų, šio rodiklio reikšmė 2010–2014 m. sumažėjo nuo 6,2 proc. iki 4,8 proc. (žr. 21 pav.).

20 pav. Nacionalinės išlaidos švietimui kaip BVP dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: Eurostatas

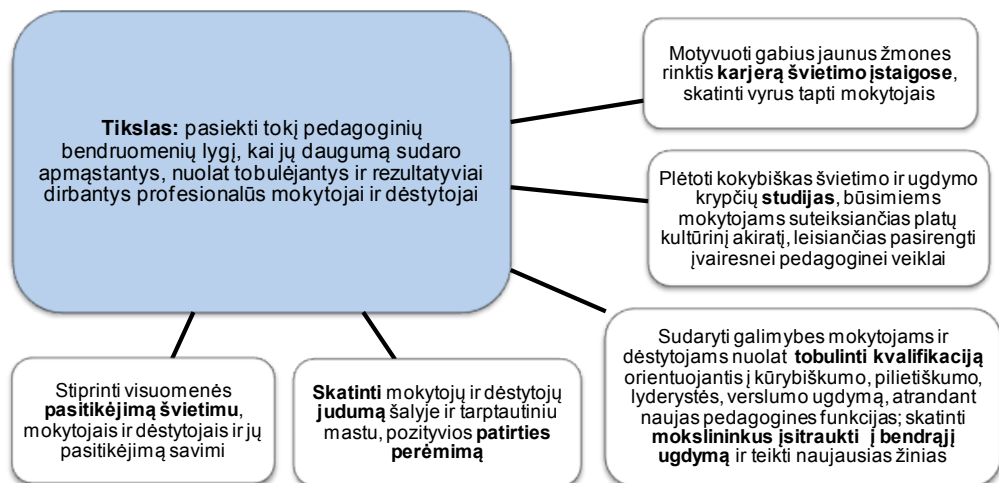
21 pav. Nacionalinės išlaidos švietimui kaip BVP dalis (proc.) ir mln. eurų

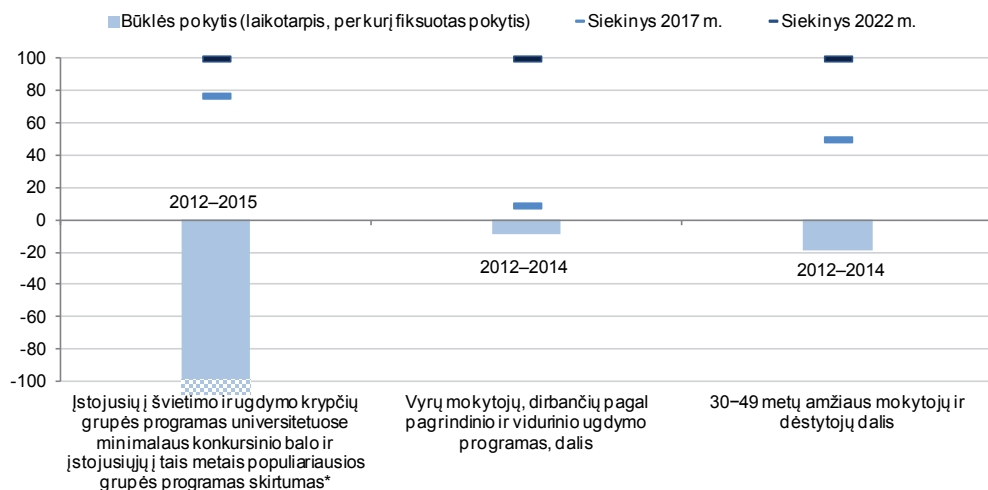
Duomenų šaltinis: LSD, ŠMM

Mokytojo asmenybė

22 pav. Pirmasis *Strategijos* tikslas ir jo uždaviniai

23 pav. Pažanga siekiant įgyvendinti I *Strategijos* tikslą

* Rodiklio reikšmės pokyčiui įtakos turėjo studijų kryptų skirstymo grupėmis pasikeitimas (2013 m.) ir konkursinio balo skaičiavimo metodikos pasikeitimas (2014 m.).

Paiškinimas: *Strategijoje* užfiksuota pradinė rodiklio reikšmė prilyginta 0 proc., o siekinys 2022 m. – 100 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

- Pedagogų rengimo programas renka motyvuoti jaunuoliai, tačiau gabiausių į šias programas pritraukiama kur kas mažiau nei į populiariausias programas. Be to, įstojusių į švietimo ir ugdymo programas ir į populiariausias programas minimalaus konkursinio balo skirtumas 2015 m. padidėjo iki 43,1 proc. Nedaugėja

ir mokytojų vyrų, pedagogų bendruomenė nejaunėja: pagal bendrojo ugdymo programas dirbančių vyrų dalis pastaraisiais metais beveik nekito (2014 m. buvo 16,4 proc.); 30–49 metų mokytojų ir dėstytojų dalis švietimo įstaigose sumažėjo iki 48,1 proc. 2014 m. Taigi pagal šiuos rodiklius padėtis kol kas prastėja, prie *Strategijos* siekinių neartėjame, tačiau priemonės, kurių imamasi (pedagogų darbo užmokesčio didinimas, darbo krūvio problemų sprendimas ir kt.), leistų tikėtis pageidaujamų pokyčių ateityje.

- Švietimo ir ugdymo kryptių studijų kokybė gerinama tobulinant studijų turinį ir procesą. Kryptingumą tam suteikia *Švietimo ir ugdymo studijų kryptių aprašas*, 2014 m. parengtas SKVC įgyvendinant projektą „Studijas reglamentuojančių aprašų sistemos plėtra“.
- Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo srityje vyksta sisteminių pokyčių: vykdomos veiklos šiuolaikiškam pedagogų kvalifikacijos tobulinimo modeliui įgyvendinti, atsiranda naujų kvalifikacijos tobulinimo galimybių ir formų. Parengta 100 technologinių kompetencijų tobulinimo programų profesijos mokytojams ir kolegijų dėstytojams.
- Mokytojų ir dėstytojų judumą skatina visus švietimo sektorius apimančios ŠMPF administruojamos programos, kitos priemonės. Didžiausia iki 2013 m. ŠMPF įgyvendinta programa buvo „Mokymosi visą gyvenimą programa“, nuo 2014 m. ŠMPF vykdo naują programą „Erasmus+“, teikiančią paramą kvalifikacijos tobulinimo ir švietimo institucijų partnerystės projektams. Išaugo dėstytojų judumas. 2010–2013 m. išvykstančiųjų dėstyti ar stažuotis pagal „Erasmus“ programą padaugėjo 43,6 proc.
- Auga visuomenės pasitikėjimas švietimu. 2015 m. (sausio–spalio mėn. vidutiniškai) pasitikinčiųjų švietimu dalis pasiekė 52,1 proc.; 2010 m. švietimu pasitikėjo 45,4 proc. gyventojų. Tai visos švietimo veiklos ir jo įvaizdžio gerinimo priemonių, pavyzdžiui, pozityvios informacijos sklaidos, rezultatas. Didėjantis visuomenės pasitikėjimas švietimu sukuria palankesnę kontekstą tolesnei švietimo raidai.

Motyvavimas rinktis karjerą švietimo įstaigose

Karjeros švietimo įstaigoje, pedagogo profesijos patrauklumą didina įvairios tarpusavyje susijusios priemonės pradedant pastangomis sukurti pozityvesnę mokytojo profesijos įvaizdį, didinti pasitikėjimą švietimu ir baigiant darbo švietimo įstaigoje sąlygų gerinimu.

Gabius jaunuolius rinktis pedagogo profesiją gali paskatinti didinamas darbo užmokestis. Nuo 2014 m. didelėse klasėse (kuriose yra 23 ir daugiau mokinių) dirbantiems mokytojams daugiau mokama už mokinių darbų tikrinimą, nuo 2015 m. padidėjo iki mokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų atlyginimai. Svarstomos tolesnio mokytojų darbo užmokesčio didinimo ir kitų darbo sąlygų gerinimo galimybės: tarpinstitucinė darbo grupė, sudaryta iš ŠMM, kitų ministerijų ir pedagogų profesinių sąjungų atstovų, siūlo kasmet nuosekliai didinti auklėtojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų atlyginimus, kol jie pasiektų kitų mokytojų darbo apmokėjimo lygį (iš viso apie 40 proc.); parengti etatinio mokytojų darbo apmokėjimo tvarką ir kt.

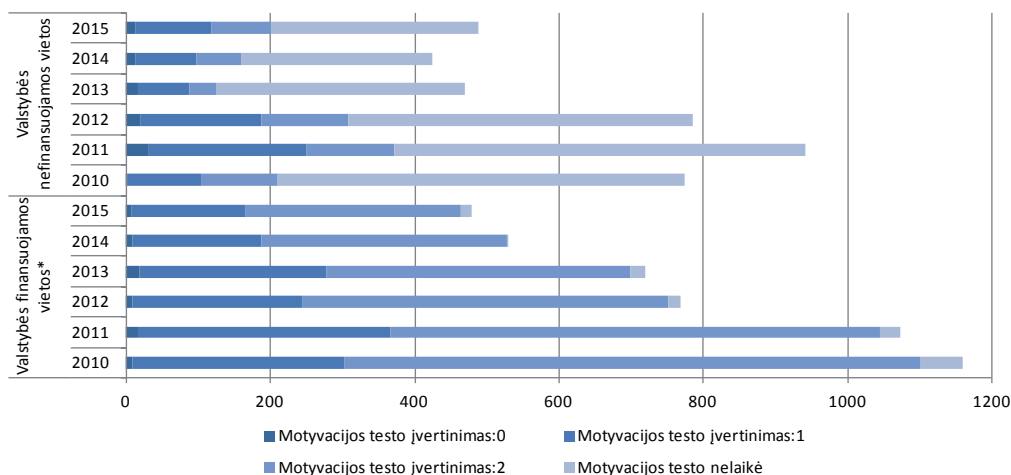
Mokytojų darbo pajamos didinamos ir sprendžiant darbo krūvio klausimą. Taikant 2015 m. patvirtintą išlaidų, susijusių su pedagoginių darbuotojų skaičiaus optimizavimu, apmokėjimo tvarką, sudaromos sąlygos padidinti mokytojui tenkanti savaitės pedagoginių valandų skaičių.

Jauni įvairių sričių profesionalai, universitetų absolventai, dirbti mokytojais pritraukiami įgyvendinant netradicinio mokytojų rengimo modelį taikančią programą „Renkuosi mokyti!“. „Renkuosi mokyti!“ dalyvių grupę, renkamą kasmet ar kas antri metai, sudaro 10–20 žmonių. 2013 m. į mokyklas atėjo 10 pagal šią programą parengtų mokytojų, 2015 m. iš 478 asmenų, norinčių dalyvauti programoje, atrinkta 12 dalyvių.

Dauguma jaunuolių, pedagogo kvalifikaciją siekiančių įgyti įprastose studijose, šias studijas taip pat pasirenka sąmoningai, yra motyvuoti dirbti pedagogo darbą. Motyvacijos įvertinimo⁶ rezultatai rodo, kad 2015 m. iš visų į švietimo ir ugdymo kryptį grupės valstybės finansuojamas vietas įstojusių ir motyvacijos testą laikiusių studentų didesnė dalis (65 proc.) motyvacijos įvertinimo teste surinko 2 balus (tai aukščiausias įvertinimas), 34 proc. – 1 balą. Stojant į valstybės nefinansuojamas vietas, motyvacijos įvertinimas neprivalomas, 2015 m. jo neatliko 59 proc. jaunuolių, o dauguma motyvaciją įvertinusiųjų taip pat surinko 1 ar 2 balus (žr. 24 pav.).

Motyvaciją tapti mokytoju rodo ir tai, kad 2015 m. dauguma studentų (85 proc.), bendrojo priėmimo metu įstojusių į švietimo ir ugdymo studijų kryptį grupės studijų programas (ir į valstybės finansuojamas, ir į nefinansuojamas vietas), pasirašė sutartis 1–2 prioritetu. 2015 m. pirmajame etape studijų sutartis pasirašė 84,8 proc. įstojusiųjų į švietimo ir ugdymo kryptį grupės programas.

24 pav. Priėmimo į švietimo ir ugdymo kryptį grupę rezultatai (įstojusiųjų skaičius) 2010–2015 m.

* Valstybės finansuojamos studijų vietos ir valstybės nefinansuojamos su studijų stipendija vietos.

Duomenų šaltinis: LAMA BPO

⁶ Motyvacijos įvertinimas privalomas asmenims, stojantiems į pirmosios pakopos švietimo ir ugdymo kryptį grupės studijų programų, kurias baigus suteikiama pedagogo kvalifikacija, valstybės finansuojamas studijų vietas. Tai stojančiųjų sąmoningo apsisprendimo įgyti pedagogo kvalifikaciją, siekti pedagogo profesinės karjeros ir preliminarus tinkamumo tokioms pareigoms įvertinimas.

Strategijoje iškeltas uždavinys siekti, kad pedagogais taptų gabūs jauni žmonės, tačiau šiuo aspektu švietimo ir ugdymo kryptių programos nusileidžia populiariausioms studijų programoms. Remiantis LAMA BPO duomenimis, 2015 m. tik 9 „šimtukininkai“ buvo priimti į universitetines švietimo ir ugdymo kryptių programas (t. y. mažiau nei 1 procentas, palyginti su bendru į universitetus priimtų „šimtukininkų“ skaičiumi, – 1 400), o į medicinos ir sveikatos kryptių grupės programas – 280 „šimtukininkų“ (t. y. 20 proc.). Tą pačią tendenciją rodo ir mažiausias konkursinis stojimo į universitetines programas balas. Įstojusiųjų į švietimo ir ugdymo programas minimalus konkursinis balas gerokai žemesnis nei įstojusiųjų į populiariausias programas (2012–2015 m. tai buvo medicinos ir sveikatos srities programos) ir atotrūkis didėja. 2015 m. konkursinių balų skirtumas buvo 3,9 balo, arba 43,1 proc. (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Įstojusiųjų į universitetines švietimo ir ugdymo kryptių grupės programas ir į populiariausias grupės programas minimalus konkursinis balas*

		2012	2013**	2014***	2015	Siekinys 2017	Siekinys 2022
Populiariausios programos		19,22	19,58	8,74	9,04		
Švietimo ir ugdymo programos		15,62	15,12	5,49	5,14		
Įstojusiųjų į švietimo ir ugdymo programas ir į populiariausias programas minimalaus konkursinio balo skirtumas	balais	3,6	4,46	3,25	3,9		
	procentais	18,7	22,8	37,2	43,1	12	10

* Pateikiami tik įstojusiųjų į valstybės finansuojamas ir valstybės nefinansuojamas su studijų stipendija vietas minimalūs konkursiniai balai. Minimalaus konkursinio balo skirtumas skaičiuojamas kaip įstojusiųjų į švietimo ir ugdymo programas minimalaus konkursinio balo dalis (proc.), palyginti su įstojusiųjų į populiariausias programas minimaliu konkursiniu balu.

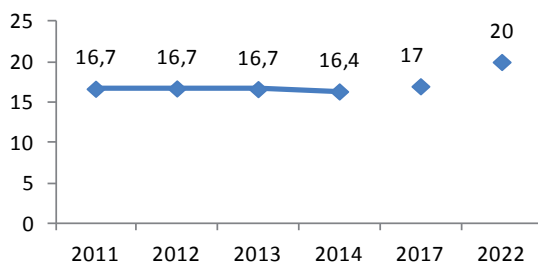
** 2013 m. pasikeitė studijų kryptių skirstymas grupėmis.

*** 2014 m. pasikeitė konkursinio balo skaičiavimo skalė.

Duomenų šaltinis: LAMA BPO

Strategijoje keliamas uždavinys didinti mokytojų vyrų dalį, tačiau kol kas pedagogų bendruomenės sudėtis pagal lytį nesikeičia. Pirmaisiais *Strategijos* įgyvendinimo metais pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas dirbančių mokytojų vyrų nepadaugėjo. 2011 m. pagal šias programas dirbančių vyrų buvo 16,7 proc., o 2014 m. – 16,4 proc. (žr. 25 pav.). Profesinio mokymo įstaigose jų dirba tiek daugiau (skaičiuojant bendrojo ugdymo dalykų mokytojus) nei bendrojo ugdymo mokyklose (žr. 26 pav.). Itin mažai 1–4 klasėse dirbančių mokytojų vyrų (2 proc.).

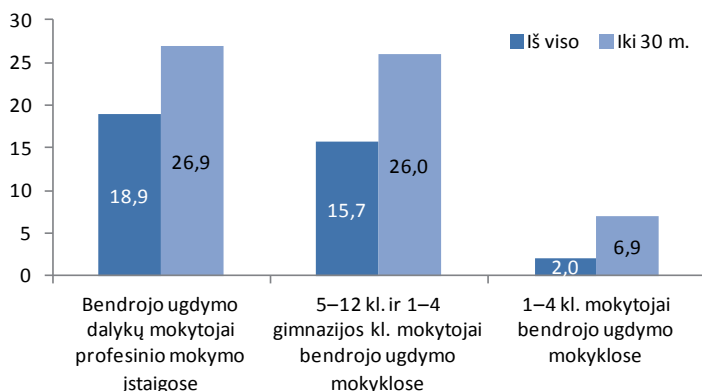
25 pav. Pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas dirbančių mokytojų vyrų dalis, proc.

Duomenų šaltinis: ŠVTS

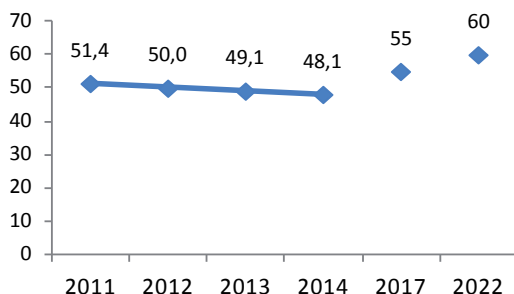
Jauni, iki 30 metų, mokytojai vyrai sudaro didesnę dalį. 2014 m. šioje amžiaus grupėje pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas dirbančių vyrų buvo 26–27 proc., pagal pradinio ugdymo – 6,9 proc. (žr. 26 pav.). Galima manyti, kad atsinaujinant mokytojų bendruomenei vyrų dalis joje didės. Tačiau svarbu, kad mokytojais tapę vyrai liktų dirbti šį darbą ilgesnį laiką.

26 pav. Pagal bendrojo ugdymo programas dirbančių mokytojų vyrų dalis (proc.) 2014 m.

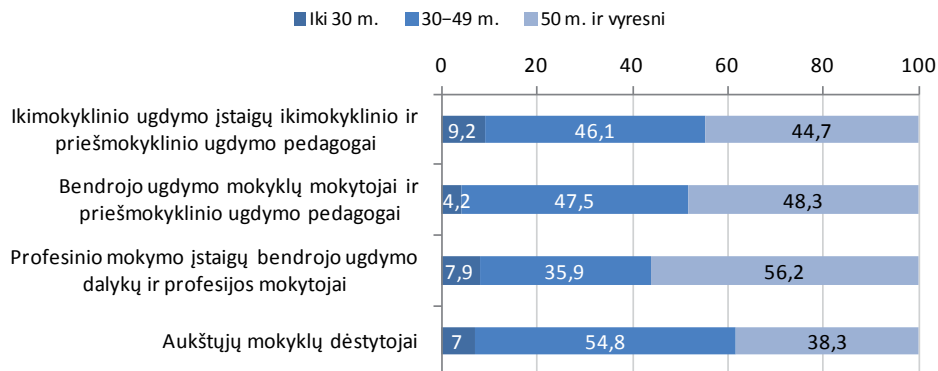
Duomenų šaltinis: ŠVIS

27 pav. 30–49 metų mokytojų ir dėstytojų dalis (proc.) švietimo įstaigose

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Didinant pedagogų profesionalumą, siekiama jauninti mokytojų ir dėstytojų bendruomenę. *Strategijoje* iškeltas siekis didinti 30–49 metų mokytojų ir dėstytojų dalį, tačiau šio rodiklio reikšmė vis dar šiek tiek krinta. 2011 m. 30–49 metų pedagogų buvo 51,4 proc., o 2014 m. – 48,1 proc. (žr. 27 pav.). 2014 m. mažiausią dalį jie sudarė profesinio mokymo įstaigose (35,9 proc.), didžiausią – aukštosiose mokyklose (54,8 proc.) (žr. 28 pav.). Pastaraisiais metais tokio amžiaus pedagogų šiek tiek sumažėjo visose mokyklų grupėse, išskyrus aukštąsias mokyklas (čia jų dalis truputį padidėjo). Šalies mokyklose dirba daug vyresnių nei 50 metų pedagogų (profesinio mokymo įstaigose jų daugiau nei pusė), o jaunų – iki 30 metų – mokytojų ir dėstytojų dalis nesiekia dešimtadalio (žr. 28 pav.).

28 pav. Mokytojų ir dėstytojų pasiskirstymas (proc.) pagal amžių 2014 m.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Švietimo ir ugdymo kryptių studijų tobulinimas

Studijų kokybės gerinimas – vienas iš visų šalyje vykdomų studijų plėtros prioritetų. Keliamas tikslas bendradarbiaujant su socialiniais partneriais nuolatos atnaujinti ir tobulinti studijų turinį ir procesą, didinti dėstytojų profesionalumą. Šiam tikslui pasiekti bus rengiami nauji ir atnaujinami studijų kryptių (kryptių grupių, sričių) aprašai, tam numatyta skirti 289,62 tūkst. eurų.

2014 m. parengtas *Švietimo ir ugdymo studijų kryptių aprašas*. Šis aprašas studijų tobulinimui turėtų suteikti kryptingumo, nes jame yra numatyti aspektai, kuriais remiantis rengiamos, atnaujinamos ir vertinamos švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupių programos, apibrėžiama švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės aprėptis ir šių kryptių specialistų rengimo reikalavimai. Taip pat aprašas padeda supažindinti ir informuoti ekspertus bei akredituojančias institucijas apie švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupės studijų programų reikalavimus, informuoti studentus, socialinius partnerius ir kitas suinteresuotas šalis apie švietimo ir ugdymo studijų kryptių grupėje įgytus kvalifikacinius laipsnius ir kvalifikaciją.

Pedagogų kvalifikacijos tobulinimas

Plėtojant pedagogų kvalifikacijos tobulinimo galimybes, parengta ir pedagogams pasiūlyta įvairių kvalifikacijos tobulinimo programų, renginių, be to, vykdytos (ir šiuo metu tęsiamos) priemonės, kuriomis siekiama sisteminių mokytojų kvalifikacijos tobulinimo pokyčių.

Sisteminių pokyčių siekiama vykdant projektą „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra“. Remiantis 2012 m. sukurtu šiuolaikišku pedagogų kvalifikacijos tobulinimo modeliu, rengiami kvalifikacijos tobulinimą reglamentuojančių dokumentų projektai. Pedagogams suteikiama galimybių tobulinti kvalifikaciją projekto metu išbandytais formomis: mini mokymuose, profesinių santykių konsultavimo

mokymuose, ugdomojo vadovavimo mokymuose, trumposiose stažuotėse Lietuvoje bei užsienyje ir inovatyviuose mokymuose. Nuo 2013 m. iki 2015 m. pradžios tokiuose mokymuose dalyvavo 2 573 mokytojai. Sudarant sąlygas ilgalaikiam pedagogų kvalifikacijos tobulinimui, išbandomos naujos ilgalaikių stažuotčių formos. Nuo 2012 m. pabaigos iki 2015 m. pradžios ilgalaikėse (nuo mėnesio iki metų) stažuotėse dalyvavo 180 pedagogų.

Šio projekto metu sukurta elektroninė sistema, apimanti pedagogų kvalifikacijos tobulinimo(si) duomenų apskaitą ir stebėseną. Galimybę tobulintis patogiu laiku ir patogioje vietoje mokytojams suteikia sukurta „Mokytojų televizija“, pristatanti metodines naujoves, aktualias temas. Projekte taip pat įgyvendintos veiklos, skirtos mokytojų asociacijoms stiprinti, pedagogų kvalifikacijos tobulinimo politiką formuojančioms ir vykdančioms institucijoms stiprinti, metodinės dienos įvairių dalykų mokytojams ir kt. Be to, organizuotos mokytojo kvalifikacijos įgijimo ir persikvalifikavimo studijos. Iš viso projekto mokymuose, kursuose, metodinėse dienose, stažuotėse, studijose 2012–2014 m. dalyvavo daugiau kaip 10 tūkst. dalyvių.

Bendrojo ugdymo srityje plėtosios kvalifikacijos tobulinimosi virtualioje aplinkoje galimybės (2014 m. tokiuose mokymuose buvo dalyvavę 50 proc. lietuvių kalbos mokytojų). Pedagogų profesionalumas didėja mokyklose diegiant kūrybiškumo ir inovatyvaus mąstymo skatinimo programas, pavyzdžiui, „Kūrybinės partnerystės“, „Aukštosios kultūros impulsai mokykloms“, „Renkuosi mokyti!“, „Kam to reikia?!“. 2014 m. tokias programas buvo įdiegusios 48,7 proc. bendrojo ugdymo mokyklų. 2013 m. ir 2014 m. daug dėmesio skirta lituanistinio ugdymo, įvairių poreikių vaikų ugdymo kompetencijoms tobulinti.

Profesijos mokytojų ir dėstytojų kompetencijoms tobulinti sukurta *Profesijos mokytojų ir dėstytojų technologinių kompetencijų tobulinimo sistemos modelis*, organizuotas profesijos mokytojų ir dėstytojų technologinių kompetencijų tobulinimas įmonėse. Nuo 2013 m. bendradarbiaujant su darbdaviais parengta 100 technologinių kompetencijų tobulinimo programų 12-oje ūkio šakų. Numatyta, kad iki 2015 m. pabaigos pagal šias programas technologines kompetencijas patobulins 580 profesijos mokytojų ir 70 kolegijų dėstytojų.

Artimiausiu laikotarpiu numatoma toliau gerinti nuolatinio pedagogų tobulėjimo sąlygas: skatinti alternatyvų tobulinimąsi, daugiau dėmesio skirti ne tik mokytojų, bet ir švietimo skyrių specialistų tobulėjimui. Šioms priemonėms per trejus metus numatyta skirti apie 1,5 mln. eurų.

Dėstytojų kvalifikacijai tobulinti numatytos tokios priemonės: pedagoginių, dalykinių ir mokslinių kompetencijų tobulinimo skatinimas, lėšų skyrimas kolegijose dirbančių dėstytojų doktorantūrai. Šioms priemonėms įgyvendinti 2015 m. skirta 579,24 tūkst. eurų.

Mokytojų ir dėstytojų skatinimas dalytis patirtimi ir judumas

Ikimokyklinio ugdymo, kito neformaliojo švietimo, bendrojo ugdymo, profesinio mokymo mokytojus dalytis patirtimi, mokytis vieniems iš kitų skatina minėtos inovatyvios kvalifikacijos tobulinimo formos. Mokytojams ir dėstytojams įvairių dalijimosi

patirtimi su kolegomis užsienyje, tarptautinio bendradarbiavimo galimybių suteikia ŠMPF vykdomos programos. Didžiausia iš jų – 2007–2013 m. įgyvendinta „Mokymosi visą gyvenimą programa“, kurios paprogramėse („Comenius“, „Leonardo da Vinci“, „Grundtvig“, „Erasmus“) buvo finansuotos įvairios pedagogų profesinės kompetencijos plėtojimo tarptautinėje erdvėje veiklos (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. „Mokymosi visą gyvenimą programos“ 2013 m. finansuotų paraiškų tarptautiniams švietimo mainams pavyzdžiai

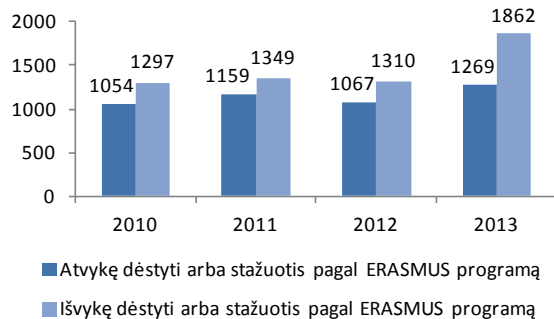
Comenius mokyklinis ugdymas	• 120 paraiškų mokytojų ir kitų švietimo institucijų darbuotojų kvalifikacijai tobulinti (daugiausia paraiškų pateikė bendrojo ugdymo mokyklos); • 14 būsimųjų mokytojų paraiškų asistentų praktikai; • 96 dvišaliai ir daugiašaliai mokyklų partnerysčių projektai, bendrai veiklai telkiantys įvairių šalių ikimokyklinio, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigas; • kt.
Leonardo da Vinci profesinis mokymas	• 38 profesinio mokymo specialistų mobilumo projektai (planuotas jų dalyvių skaičius – 674); • 19 profesinio mokymo srityje dirbančių organizacijų ir jų atstovų partnerysčių projektų; • kt.
Grundtvig suaugusiųjų švietimas	• 50 paraiškų mokytojų, suaugusiųjų švietėjų ir kitų asmenų, dirbančių suaugusiųjų švietimo srityje, kvalifikacijai tobulinti; • 7 paraiškos suaugusiųjų švietimo darbuotojų vizitams, skirtiems patobulinti mokymo, konsultavimo, vadybos įgūdžius; • kt.
Erasmus aukštasis mokslas	• 41 mokslo ir studijų institucijos paraiškos personalo mokymams ar stažuotėms; • 19 paraiškų „Erasmus“ intensyvių programų veiklai, sudarančiai sąlygas studentams ir dėstytojams kartu dirbti tarptautinėse grupėse; • kt.

Šaltinis: ŠMPF 2013 metų veiklos apžvalga

2014 m. ŠMPF pradėjo vykdyti naują – „Erasmus+“ – programą, kaip ir „Mokymosi visą gyvenimą programa“ apimančią visus švietimo sektorius – nuo ikimokyklinio ugdymo iki suaugusiųjų švietimo. Naujojoje programoje vadovaujamas kitokiu paramos teikimo principu – finansuojami projektai, atitinkantys ne atskirų asmenų, o institucijos strateginius poreikius, tačiau ir įgyvendinant šią programą parama teikiama ir kvalifikacijos tobulinimo projektams, ir švietimo institucijų partnerysčių projektams. 2014 m. finansuoti 28 kvalifikacijos tobulinimo projektai, apimantys 299 vizitus; 4 strateginių partnerysčių projektai bendrojo ugdymo sektoriuje, 8 – profesinio rengimo, 5 – suaugusiųjų švietimo, 3 – aukštojo mokslo ir kt.

Pastaraisiais metais išaugo Lietuvos dėstytojų judumas. 2010 m. dėstyti ar stažuoti pagal „Erasmus“ programą buvo išvykę 1 297 dėstytojai, 2013 m. išvyko 1 862, t. y. per šį laikotarpį išvykstančiųjų padaugėjo 43,6 proc. Daugiau galimybių šalies dėstytojams bendradarbiauti su užsienio kolegomis teikia ir šiek tiek didėjantis atvykstančių dėstytojų skaičius (žr. 29 pav.).

29 pav. Atvykusių ir išvykusių dėstyti ar stažuotis pagal „Erasmus“ programą aukštųjų mokyklų darbuotojų skaičius*

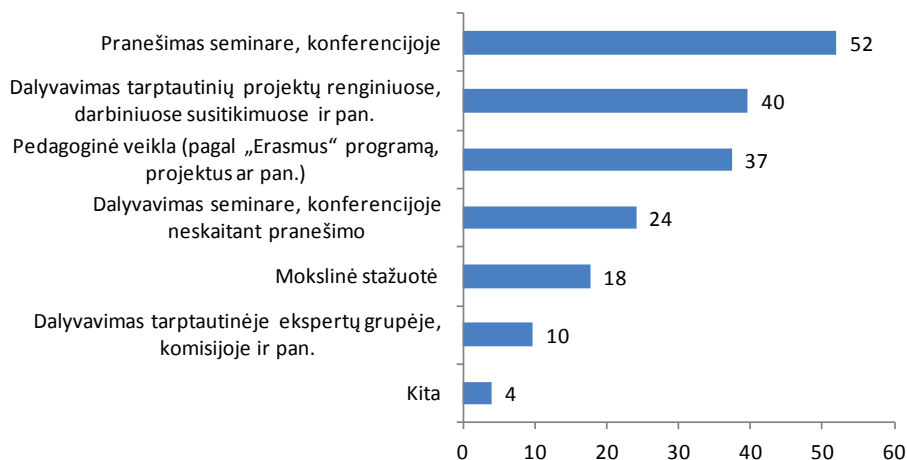
* Dėstytojų stažuotė ar dėstytojų trukmė gali kisti nuo 2 d. iki 2 mėnesių. Dėstytojų vizitas negali trukti mažiau nei 8 akademines valandas per savaitę.

Šaltinis: ŠMPF

2014 m. atliktas tyrimas parodė, kad daugiau kaip pusė (54 proc.) tyrime dalyvavusių dėstytojų per praėjusius mokslo metus bent kartą lankėsi užsienio šalyse profesiniais (darbo) tikslais. Pagrindinis vizitų į užsienį tikslas – skaityti pranešimą konferencijoje ar seminare (52 proc.). Kiti tikslai – dalyvauti tarptautinių projektų renginiuose, darbinuose susitikimuose ir pan., pedagoginė veikla (pagal „Erasmus“ programą, projektus ar pan.) ir kt. (žr. 30 pav.).

Pagrindinės priežastys, lemiančios tai, kad dėstytojai netobulina kvalifikacijos užsienyje, yra per didelis darbo krūvis (35 proc.) ir poreikio nebuvimas (32 proc.). Kaip kvalifikacijos tobulinimo užsienyje kliūtys buvo nurodytos ir nežinojimas, kad galima gauti finansavimą, lėšų stoka ir kt.

30 pav. Dėstytojų pasiskirstymas (proc.) pagal vizitų į užsienį tikslus

Duomenų šaltinis: Studijų kokybė Lietuvoje: suinteresuotų šalių požiūris. MOSTA, 2014

Dėstytojų judumui skatinti numatytos tokios priemonės: nacionalinės Lietuvos aukštųjų mokyklų studentų ir dėstytojų tarptautinių praktikų arba stažuočių sistemos įgyvendinimas (2015 m. tam numatyta skirti 579 tūkst. eurų), Lietuvos bei užsienio dėstytojų judumo rėmimas (2015 m. numatyta skirti 572,58 tūkst. eurų); Lietuvos aukštųjų mokyklų infrastruktūros, skirtos dėstytojų judumui, plėtojimas (2015 m. numatyta skirti 1 448,10 tūkst. eurų).

Pasitikėjimo švietimu ir pedagogų pasitikėjimo savimi didinimas

Visuomenės pasitikėjimą švietimu ir pedagogų pasitikėjimą savimi skatina geriausiems šalies mokytojams kasmet skiriama Metų mokytojo premija, jauniems pedagogams – Meilės Lukšienės premija, kiti geriausių mokytojų pagerbimo renginiai, mokykloms teikiamos Geros mokyklos nominacijos.

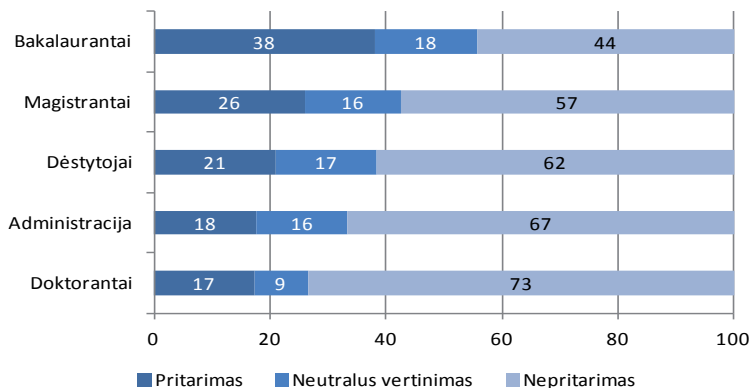
NMVA vykdo gerosios mokytojų ir mokyklų patirties sklaidą. 2009–2014 m. leista filmuotų pamokų serija „Sėkmės istorijos“ (2014 m. išleisti 3 apylankai – filmuotos pamokos; tais metais įvyko ir ciklo užbaigimo – mokytojų apdovanojimo renginys), 2013–2014 m. sukurti 3 mokomieji filmai; tai pristatyta parodoje „Mokykla“.

Galimybę didinti profesionalumą ir pasitikėjimą savimi mokytojams suteikia elektroninė mokyklų kokybės tobulinimo platforma „IQES online“. Naudodamiesi ja mokytojai gali gauti konfidencialų grįžtamąjį ryšį iš mokinių, jų tėvų ir kolegų apie savo darbo (pamokų ir kitų veiklų) kokybę, medžiagos veiklai tobulinti. Stiprinti mokytojų savivertę padėjo įgyvendintos modulinės programos „Mokytojo asmenybės tobulinimas“ ir „Mokytojų vadybinių kompetencijų plėtotė“. Pirmoji programa organizuota 45 mokytojų grupėms, antroji – 27 grupėms.

Pedagogų pasitikėjimą savimi didina ir projektas „Kūrybinės partnerystės“. 2014 m. atlikto tyrimo metu įvertinus projekto programų poveikį mokytojams, nustatyta, kad projektas labiausiai padidino mokytojų tikėjimą savo gebėjimu dirbti įdomiai.

Didinant pasitikėjimą švietimu, svarbu skatinti akademinį sąžiningumą. 2014 m. atliktas tyrimas parodė, kad dauguma akademinės bendruomenės narių (tiek studentų, tiek dėstytojų, tiek administracijos darbuotojų) pritaria, jog jų aukštojoje mokykloje vyrauja griežta nuostata dėl nesąžiningumo atsiskaitymų metu – griežtai baudžiami nusirašantys, plagijuojantys darbus studentai, dėstytojai netoleruoja akademinio nesąžiningumo, tačiau net 38 proc. bakalauro studijų studentų teigia, kad nusirašinėjimas ar kiti nesąžiningi būdai, tikintis gauti geresnį įvertinimą, yra labai paplitę (žr. 31 pav.).

31 pav. Akademinės bendruomenės nuomonė, ar Lietuvos aukštosiose mokyklose nusirašinėjimas ir kiti nesąžiningi būdai yra labai paplitę (respondentų pasiskirstymas proc.)

Duomenų šaltinis: Studijų kokybė Lietuvoje: suinteresuotų šalių požiūris. MOSTA, 2014

Mokslo ir studijų įstatyme (2009) nurodyta, kad akademinio sąžiningumo skatinimu rūpinasi Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius, kuris, išnagrinėjęs skundą ar atlikęs tyrimą, gali nuspręsti: informuoti mokslo ir studijų institucijas bei ŠMM apie asmenis, kurie padarė akademinės etikos ir procedūrų pažeidimą; įpareigoti mokslo laipsnį suteikusių institucijų atšaukti sprendimą dėl mokslo laipsnio suteikimo arba konkurso laimėtojo; informuoti atsakingas institucijas apie nukentėjusius asmenis (autorius) dėl akademinės etikos pažeidimų; viešinti atvejus, jei nustatytas akademinės etikos ir procedūrų pažeidimas, ir kt. Taip pat įstatyme reglamentuojama, kad kiekvienoje aukštojoje mokykloje veikia ginčų nagrinėjimo komisija, kuri sprendžia studentų, administracijos ar kitų darbuotojų ginčus, susijusius su mokslo ir studijų veikla.

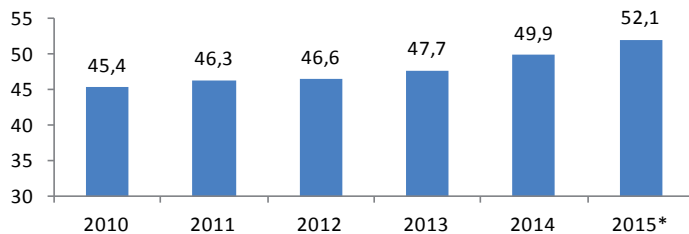
Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2013 metų veiklos ataskaitoje nurodyta, kad informacijos apie mokslo ir studijų institucijų priimtus etikos kodeksus ir sudarytas etikos komisijas nepateikė 6 universitetai ir 4 kolegijos. Visi valstybiniai universitetai ir dauguma nevalstybinių (išimtį sudaro tik kunigų seminarijos, kurios, spręsdamos etikos ir procedūrų pažeidimus, vadovaujasi kanonų teise), taip pat dauguma kolegijų, kurie buvo pateikę šią informaciją, turėjo patvirtintus akademinės etikos kodeksus ir sudarytas komisijas. Etikos kodekso neturėjo 1 kolegija, o komisijų – 2 kolegijos.

2014 m. Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius sulaukė 20 skundų, buvo pradėti 7 tyrimai. Dažniausiai skųstasi dėl procedūrinių pažeidimų ir pažeidimų, susijusių su lygiomis teisėmis dalyvauti konkursuose. Išnagrinėjus 15 skundų ir atlikus 3 tyrimus, buvo priimta 18 sprendimų. 1 skundas pripažintas nepagrįstu, 17 atvejų buvo nustatyti akademinės etikos ir (ar) procedūrų pažeidimai. 5 Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus sprendimai apskųsti teismui. Remiantis Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus 2015 m. rugsėjo 10 d. informacija, šiais metais jau gauta 14 skundų, pradėti 3 tyrimai, priimta 19 sprendimų.

Išanalizavus visuomenės nuomonę apie švietimą, matyti pozityvių pokyčių. Nuo 2010 m., kai švietimu pasitikėjo 45,4 proc. 18 metų ir vyresnių šalies gyventojų, visuomenės pasitikėjimas šia institucija pamažu auga. 2014 m. rodiklis pasiekė 49,9 proc. o

2015 m. sausio–spalio mėnesių vidurkis buvo 52,1 proc. (žr. 32 pav.). Tai ir švietimo veiklos rezultatas, ir palankus kontekstas tolesniems pokyčiams. Pavyzdžiui, galima tikėtis, kad geresnė visuomenės nuomonė apie švietimą paskatins daugiau gabių jaunuolių rinktis pedagogo profesiją.

32 pav. Visuomenės pasitikėjimo švietimu metinis vidurkis

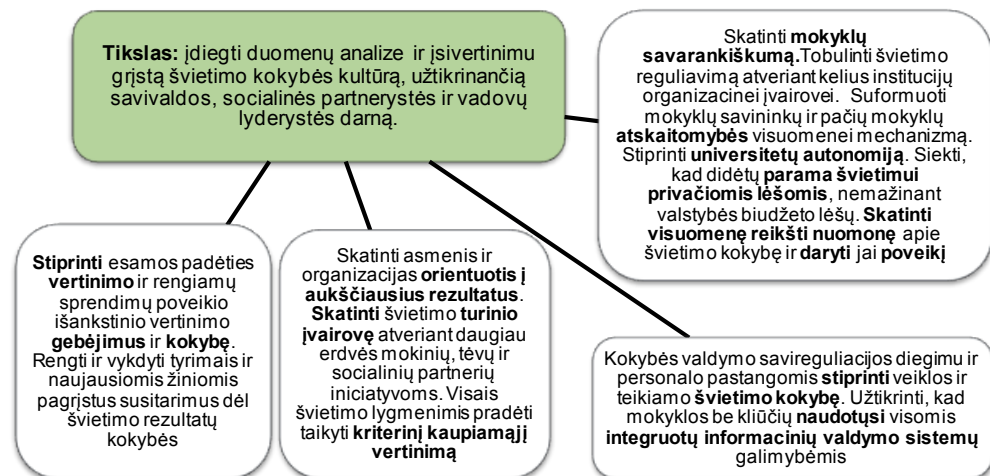
*Sausio–spalio mėnesių duomenimis.

Duomenų šaltinis: VILMORUS

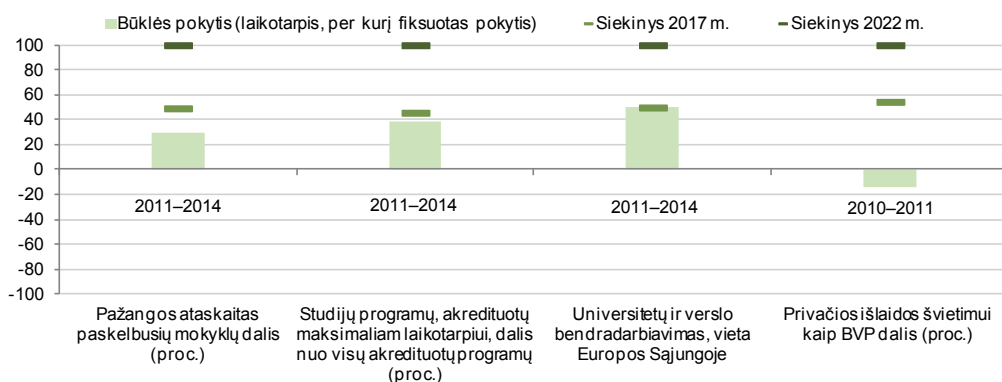
Visuomenės pasitikėjimas švietimu ir mokytojais numatytas didinti organizuojant pedagoginės veiklos ir jos rezultatų sisteminį vertinimą. Kuriama švietimo įstaigų vadovų ir pedagogų atestacijos, veiklos vertinimo ir kvalifikacijos tobulinimo sistema, užtikrinsianti mokytojų veiklos vertinimą pagal darbo rezultatus, įteisinsianti pedagogų atestacijos privalomą periodiškumą ir kt. 2015 m. pedagoginės veiklos ir jos rezultatų sisteminio vertinimo organizavimui skirta 42 tūkst. eurų.

Mokyklų kokybės kultūra

33 pav. Antrasis *Strategijos* tikslas ir jo uždaviniai

34 pav. Pažanga siekiant įgyvendinti II *Strategijos* tikslą

Paaaiškinimas: *Strategijoje* užfiksuota pradinė rodiklio reikšmė prilyginta 0 proc., o siekinys 2022 m. – 100 proc.

Duomenų šaltiniai: ŠVIS, SKVC, LSD, Pasaulio ekonomikos forumas 2012–2013, 2013–2014, 2014–2015

- Lietuvoje sudarytos pakankamos teisinės prielaidos mokyklų savarankiškumui plėtotis, tačiau neretai mokyklos pačios nesinaudoja suteiktomis galimybėmis arba mokyklos savarankiškumą riboja steigėjas (savivaldybė). Kai kurioms mokykloms trūksta gebėjimų savarankiškai tvarkytis, o kartais ir drąsos imtis atsakomybės.
- Lietuvoje skatinama mokyklų ir savivaldybių atskaitomybė visuomenei. 2014 m. apie trečdalis mokyklų viešai skelbė savo pažangos ataskaitas. *Strategijoje* siekiama, kad 2017 m. tokių mokyklų būtų bent pusė, o 2022 m. – visos. Savivaldybių atskaitomybės visuomenei už veiklos rezultatus mechanizmas kol kas nėra sukurtas.

- Įvairioms visuomenės interesų grupėms galimybė reikšti nuomonę ir daryti įtaką švietimui sudaryta organizuojant viešąsias diskusijas ir įtraukiant jas į įvairių švietimo strateginių dokumentų rengimą.
- Lietuvoje šiek tiek auga švietimui skiriamų privataus sektoriaus lėšų suma. 2014 m. jos sudarė 339,1 mln. eurų.
- Bendrojo ugdymo mokyklose jau daug metų geriausiai vertinama mokyklos kultūra, prasčiausiai – ugdymas ir mokymasis. Ta pati tendencija stebima ir profesinio mokymo įstaigose, tik jose beveik visų bendrojo ugdymo sričių kokybė įvertinta žemiau nei bendrojo ugdymo mokyklų. Kokybės kultūrai mokyklose paskatinti sukurta (bet oficialiai nepatvirtinta) *Geros mokyklos koncepcija* ir rodikliai. Mokyklų veiklos kokybės įsivertinimui tobulinti sukurti kokybiški instrumentai ir atnaujinti įsivertinimo rodikliai. Pradėta mokyklas skatinti už pasiektus aukštus veiklos rezultatus.
- Mokinių nusiteikimas siekti aukštesnių rezultatų skatinamas didinant ugdymo turinio įvairovę ir tobulinant pasiekimų vertinimo sistemą – norminis vertinimas keičiamas kriteriniu. Tačiau vertinimo sistema vis dar išlieka nepritaikyta mokymosi visą gyvenimą realijoms, t. y. neskatina asmenų nuosekliai plėtoti kompetencijas.
- Švietimo stebėseną stiprinama visais valdymo lygmenimis: atnaujinta ir savivaldybės poreikiams labiau pritaikyta ŠVIS, mokykloms teikiama pagalba diegti informacines sistemas, vykdoma aukštųjų mokyklų absolventų įsidarbinamumo stebėseną.
- Studijų kokybė Lietuvoje studentų, dėstytojų, darbdavių vertinama pakankamai gerai: 50–84 proc. apklausos dalyvių ją vertina teigiamai. Prasčiausiai studijų kokybę vertina darbdaviai, ypač tie, kurie atstovauja privačiam sektoriui. Geriausiai – doktorantai. Didėja po išorinio vertinimo maksimaliam laikotarpiui akredituotų studijų programų dalis. 2014 m. jos sudarė 57,1 proc. visų akredituotų programų.
- Lietuva pagal universitetų ir verslo bendradarbiavimo reitingą ES pakilo į 12-ą vietą. Tai atitinka *Strategijoje* numatytą siekį 2017 m. Vis dėlto šalies mokslo ir studijų institucijų ir verslo bendradarbiavimas yra vangus dėl skirtingų abiejų šalių tikslų, abipusio pasitikėjimo stokos ir kitų priežasčių.

Mokyklų savarankiškumas ir atskaitomybės stiprinimas

2011 m., priėmus *Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo* naują redakciją, pradėtas liberalizuoti mokyklų veiklos organizavimo teisinis reguliavimas. Taip sudarytos palankesnės sąlygos mokyklų savarankiškumui. Tačiau pastebėta, kad įteisinta savivalda, taigi ir atsakomybė už sprendimų priėmimą realiaame gyvenime neįsitvirtino. Todėl *Strategijoje* numatyta skatinti mokyklų savarankiškumą, keliamas siekis, kad savarankiškų⁷ įstaigų dalis 2017 m. sudarytų 5 proc., o 2022 m. – 10 proc.

⁷ Mokyklos, savarankiškai valdančios išteklius, dirbančios pagal atsakomybės ir atskaitomybės visuomenei principus. Įstatymų leidėjas, nepaneigdamas šių mokyklų autonomijos principų, gali nustatyti jų organizacinės ir valdymo struktūrų pagrindus.

Siekiant įvertinti, kaip šiuo metu veikianti teisinė švietimo bazė sudaro prielaidas mokyklų savarankiškumo plėtotei ir kaip jis reiškiasi pagrindinėse mokyklų veiklos srityse, 2014 m. atliktas mokyklų savarankiškumo siekių ir perspektyvų teisinės aplinkos tyrimas. Jis atskleidė, kad mokyklų savivaldos institucijų savarankiškumas išlieka sąlyginis, nes jos dažniausiai turi ne lemiamą, bet patariamąjį balsą mokyklos direktoriui ar mokyklos savininkui priimant svarbius sprendimus.

Šiuo tyrimu taip pat atskleista, kad, viena vertus, mokyklų finansavimas taikant *mokinio krepšėlį* yra nesuderinamas su finansiniu mokyklos savarankiškumu. Kita vertus, finansinis savarankiškumas mokykloms dar nėra aktualus dalykas. Mokyklų bendruomenės dar nėra pasirengusios priimti teisių ir atsakomybės savarankiškai valdyti mokyklų turtą ir išteklius. Mokyklose vyrauja nuostatos, kad jeigu būtų padidintas finansavimas, tai mokykloms pakaktų tokio savarankiškumo, koks yra dabar.

Nors teisės aktai sudaro prielaidas mokyklos ir jos vadovo savarankiškumui žmogiškųjų išteklių valdymo srityje, tačiau realiai nustatant mokyklos struktūrą, etatus ir pareigybes jis kartais varžomas steigėjo (savivaldybės). Mokyklos vadovai taip pat neretai neišnaudoja visų teisinių ir vadybinių galimybių įtraukti darbuotojus ir jų atstovus derinant ir nustatant mokytojų darbo krūvį (o kartu mokytojų darbo užmokestį), darbuotojų veiklos vertinimo klausimus. Įtraukiant mokyklos bendruomenės atstovus į žmogiškųjų išteklių planavimą ir valdymą, vis labiau ryškėja šių atstovų atsakomybės ir atskaitomybės problema.

Pagrindiniai ugdymo turinį ir procesą reglamentuojantys dokumentai mokyklų savarankiškumo neriboja, tačiau Lietuvos mokyklų savarankiškumo lygis yra gana skirtingas. Tai labai priklauso nuo konkrečios mokyklos valdymo kultūros ir bendruomeniškumo. Kokybės vadybos užtikrinimo srityje mokykloms taip pat sudarytos prielaidos savarankiškumui, tačiau didžiausia šios srities problema – mokyklų vadovų vadybiniai gebėjimai ir kompetencijos.

Švietimo įstatyminės bazės analizė parodė, kad neapibrėžta ir pačios mokyklos savarankiškumo sąvoka, stokojama plėtotės principų, 2012 m. parengtas ir šiuo metu svarstomas *Mokyklų savarankiškumo plėtotės gairių projektas*. Juo siekiama įtvirtinti bendruosius mokyklų savarankiškumo plėtotės principus, apibrėžti mokyklų savarankiškumo raidos etapus ir jo įteisinimą. 2013–2014 m. 15 savivaldybių ir 75 mokyklos kūrė unikalius savo lyderystės modelius ir, padedamos konsultantų, juos diegė praktikoje.

Profesinio mokymo įstaigų savarankiškumas didinamas jas pertvarkant iš biudžetinių į viešąsias. Nuo 2014 m. Lietuvoje veikė 77 valstybinės profesinio mokymo įstaigos, iš jų 26 buvo viešosios įstaigos. Lyginant su 2013 m., viešųjų įstaigų padaugėjo viena įstaiga (žr. 5 lentelę).

5 lentelė. Profesinio mokymo įstaigos

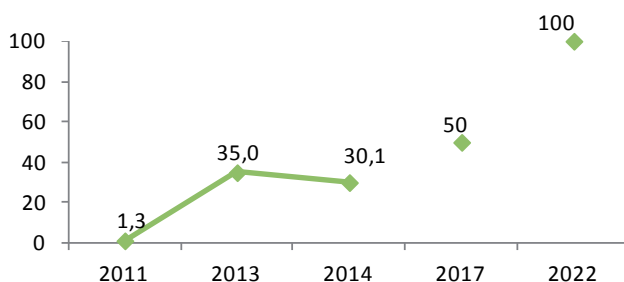
	2013	2014
Iš viso profesinio mokymo įstaigų	75	79
Iš jų valstybinės	73	77
Iš jų tos, kurių steigėja yra ŠMM	70	74
Iš jų viešosios įstaigos	25	26

Duomenų šaltinis: ŠVTS

Mokykloms suteikiant didesnę savarankiškumą kartu didinama jų atsakomybė ir atskaitomybė visuomenei. Siekiama, kad mokyklos ar savininko teisės ir pareigos įgyvendinančios institucijos viešai skelbtų savo pažangos ataskaitas.

2011 m. ŠVIS savo pažangos ataskaitas⁸ paskelbusių mokyklų buvo tik šiek tiek daugiau nei vienas procentas, o 2014 m. – maždaug trečdalis (žr. 35 pav.). Vis dėlto 2013–2014 m. ŠVIS svetainėje savo pažangos ataskaitas skelbusių mokyklų dalis sumažėjo ir nutolo nuo 2017 ir 2022 m. siekinių.

35 pav. Pažangos ataskaitas paskelbusių mokyklų* dalis (proc.)

* Tik ŠVIS savo pažangos ataskaitas paskelbusios mokyklos.

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Strategijoje numatytas ir savivaldybių atskaitomybės visuomenei už švietimo rezultatus mechanizmo sukūrimas. Keliamas siekis, kad 2017 m. švietimo pažangos ataskaitas viešai būtų paskelbusios 50 proc., o 2022 m. – 100 proc. savivaldybių. Kol kas minėtas mechanizmas nėra sukurtas. ŠMM mokyklų bendruomenių savarankiškumui ir atsakomybei sustiprinti 2015–2017 m. iš valstybės biudžeto numato skirti apie 4,7 mln. eurų.

Sprendžiant universitetų autonomijos klausimą pirmaisiais *Strategijos* įgyvendinimo metais didelių pokyčių nebuvo. *Valstybinėje studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 metų programoje* numatyta siekti valstybinių aukštųjų mokyklų autonomijos ir atskaitomybės visuomenei bei kitoms suinteresuotoms šalims dermės, plėtoti šiuolaikinę institucijų valdymo, atvirumo ir bendradarbiavimo kultūrą.

Visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus

Lietuvoje rūpinamasi, kad visuomenė turėtų galimybę reikšti nuomonę apie švietimą ir daryti jam įtaką. Į švietimo strateginių dokumentų rengimą ir politinių sprendimų priėmimo procesą vis dažniau įtraukiami bendruomenių atstovai (mokytojai, tėvai, darbdaviai ir kiti socialiniai partneriai), su jais tariamasi. Pavyzdžiui, 2013–2014 m. dėl ilgalaikės švietimo strategijos įgyvendinimo organizuotos 25 (planuotos 8) viešosios konsultacijos. 2015–2017 m. minėtoms konsultacijoms iš valstybės biudžeto planuojama kasmet skirti apie 30 tūkst. eurų.

⁸ Ataskaitas galima rasti adresu: http://svis.emokykla.lt/lt/index/a_view/42.

Privačių lėšų pritraukimas

Lietuvoje sunkiai sekasi į švietimą pritraukti privačių lėšų. 2014 m. ugdymo įstaigų gautos pajamos iš privačių subjektų sudarė apie penktadalį visų įstaigų gautų lėšų, likusi dalis – valdžios sektoriaus. Vis dėlto šiek tiek optimizmo teikia tai, kad 2014 m., palyginti su 2010 m., daugiau kaip ketvirtadaliu (28 proc.) padidėjo ugdymo įstaigų surenkamų privačių lėšų suma (žr. 6 lentelę). Santykinai labiausiai privačių lėšų kiekis išaugo profesiniam mokymui (98 proc.) mažiausiai – bendrajam ugdymui ir aukštajam mokslui (maždaug po 19 proc.). Aukštojo mokslo sektoriuje universitetams tekusių privačių lėšų dalis išaugo 28 proc., o kolegijoms sumažėjo 14 proc.

Valdžios sektoriaus ugdymo įstaigoms skiriamų lėšų kiekis taip pat išaugo, tačiau nedaug. Labiausiai (ketvirtadaliu) jis didėjo aukštojo mokslo įstaigoms, kiek mažiau ikimokyklinio ir profesinio mokymo įstaigoms (atitinkamai 16 proc. ir 11 proc.). Bendrajam ugdymui valdžios sektoriaus skiriamų lėšų dalis sumažėjo 9 proc., aukštojo mokslo sektoriuje kolegijoms – 10 proc.

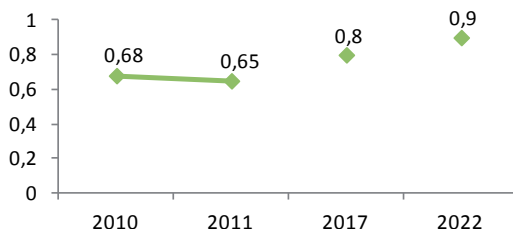
6 lentelė. Ugdymo įstaigų lėšos ir pajamos (mln. eurų)

Švietimo lygmenys	Iš viso pagal finansavimo šaltinius			Valdžios sektorius			Privatus sektorius		
	2010	2013	2014	2010	2013	2014	2010	2013	2014
Ikimokyklinis ugdymas	192,7	220,2	234,9	164,6	181,4	190,6	28,1	38,8	44,3
Bendrasis ugdymas	849,1	770,7	781,1	813,6	730,6	739,0	35,5	40,1	42,1
Profesinis mokymas	104,2	134,5	129,5	87,9	97,3	97,3	16,3	37,2	32,2
Aukštasis mokslas	449,7	539,7	551,7	264,6	317,1	331,2	185,1	222,6	220,5
Kolegijos	84,5	82,6	74,3	44,9	41,4	40,4	39,6	41,2	33,9
Universitetai	365,2	457,1	477,4	219,7	275,7	290,8	145,5	181,4	186,6
Iš viso:	1595,7	1665,1	1697,2	1330,7	1326,4	1358,1	265,0	338,7	339,1

Duomenų šaltinis: LSD

Augant švietimui tenkančių privačių lėšų sumai, tikėtina ir pažanga įgyvendinant strateginį siekį didinti privačių išlaidų švietimui dalį lyginant su BVP. Tačiau kol kas duomenų apie šio rodiklio pokytį *Strategijos* įgyvendinimo pradžioje nėra, o 2010–2011 m. privačių išlaidų švietimui dalis buvo dar sumažėjusi (žr. 36 pav.).

36 pav. Privačios išlaidos švietimui kaip BVP dalis (proc.)

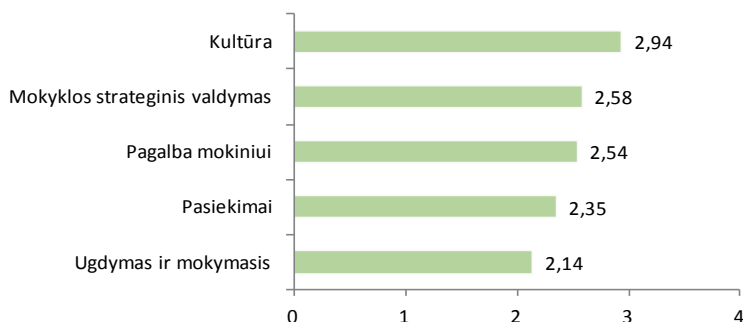

Duomenų šaltinis: Eurostatas

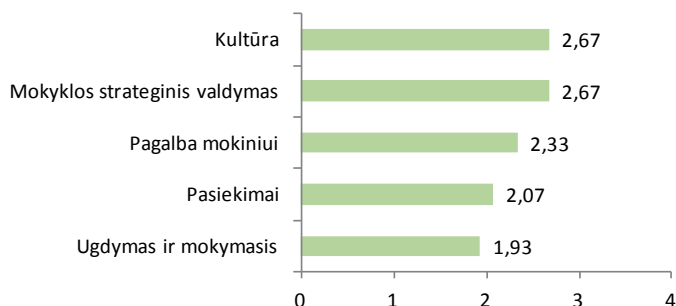
Bendrojo ugdymo kokybės užtikrinimas

Kokybės kultūrai bendrojo ugdymo mokyklose skatinti kasmet vykdomas išorinis jų vertinimas. 2007–2014 m. įvertintos 485 (40,4 proc.) bendrojo ugdymo mokyklos, stebėta 47 tūkst. pamokų. 2013–2014 m. geriausiai įvertinta mokyklos veiklos sritis – *mokyklos kultūra*, prasčiausiai – *ugdymas ir mokymasis* (žr. 37 pav.). Tokia mokyklų veiklos kokybės įvertinimų padėtis stebima jau nuo 2007 m.

37 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų veiklos sričių įvertinimo vidurkiai* 2013–2014 m.

38 pav. Bendrojo ugdymo įvertinimas* profesinio mokymo įstaigose 2014 m.

*Mokyklos veikla vertinama 0–4 kokybės lygių skalėje (4 – aukščiausias įvertinimas).

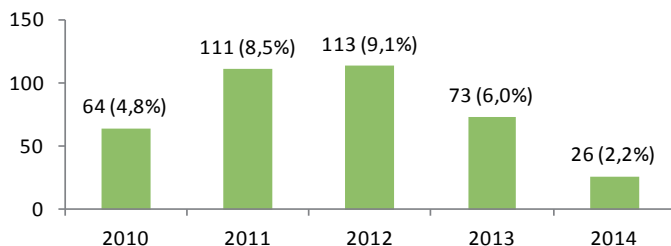
Duomenų šaltinis: NMVA

2014 m. 15-oje profesinio mokymo įstaigų buvo įvertintas bendrasis ugdymas. Kaip ir bendrojo ugdymo mokyklų atveju, profesinio mokymo įstaigose geriausiai vertintos veiklos sritys – kultūra ir strateginis valdymas, prasčiausiai – ugdymas ir mokymasis (žr. 38 pav.). Vis dėlto profesinio mokymo įstaigų, lyginant su bendrojo ugdymo mokyklomis, visų veiklos sričių įvertinimai, išskyrus strateginį valdymą, buvo žemesni.

Nors bendrojo ugdymo mokyklų veiklos kokybės išoriniai vertinimai vyksta kasmet, per pastaruosius porą metų mokyklų veiklos kokybės išorinių vertinimų skaičius mažėjo (žr. 39 pav.). Didelės įtakos tam turėjo mokyklos steigėjo (savininko) požiūris ir šalies politikų dėmesys mokyklų veiklos kokybės vertinimui ir tobulinimui.

ŠMM 2015–2017 m. yra numačiusi ugdymo įstaigų išorinio vertinimo organizavimui kasmet skirti maždaug po 550 tūkst. eurų.

39 pav. Mokyklų, kuriose atliktas išorinis veiklos vertinimas, skaičius ir dalis (proc.), lyginant su visomis tų metų bendrojo ugdymo mokyklomis

Duomenų šaltinis: NMVA

Dėl to, kad mokyklos yra įvertintos tik kartą, nėra galimybių vertinimo duomenų panaudoti pavienių mokyklų pažangai stebėti, taip pat ir tikslingam ilgalaikiam jų veiklos kokybės tobulinimui, jo veiksmingumui vertinti. Be to, iki šiol nebuvo ir bendro, aiškaus sutarimo, kokia mokykla XXI a. laikytina dirbanti kokybiškai, kur link ją tobulinti. Siekiant spręsti šią problemą, buvo įgyvendinamas projektas „Kokybės vadybos stiprinimas bendrojo lavinimo mokykloje (modelių sukūrimas)“. Įgyvendinant jį sukurtas *Geros mokyklos koncepcijos* projektas ir apibrėžti *Geros mokyklos* rodikliai. Kol kas šie susitarimai formaliai nėra įteisinti, todėl minėta problema išlieka.

Siekiant tobulinti mokyklų veiklos kokybės valdymo savireguliacijos procesus, joms teikiama metodinė pagalba. 2012 m. įdiegta šveicarų sukurta elektroninė kokybės tobulinimo platforma „IQES online“. Ją sudaro instrumentų rinkinys, naudotinas kaip pagalbos priemonė mokyklų įsivertinimui ir tobulinimui. 2014 m. prie IQES jau buvo prisijungusios 1 145 (95 proc.) bendrojo ugdymo mokyklos ir 54 (73 proc.) bendrąjį ugdymą teikiančios profesinio mokymo įstaigos. Taip pat atnaujinti mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo rodikliai ir jų pagrindu parengtos mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo rekomendacijos.

Profesinio mokymo kokybės užtikrinimas

Profesinio mokymo kokybei gerinti 2010–2014 m. įvertinta 650 profesinio mokymo programų ir atliktos 1 392 šioms programoms vykdyti skirtų išteklių ekspertizės, iš kurių 1 112 (80 proc.) programų ištekliai įvertinti teigiamai, kitų – neigiamai. Nuo 2010 m. mažėjo atvejų, kai profesinio mokymo programoms vykdyti skirti ištekliai buvo įvertinti teigiamai. 2010–2014 m. tokių atvejų sumažėjo 10,6 proc. punkto, bet padėtis 2014 m. buvo geresnė nei 2013 m. (žr. 7 lentelę).

7 lentelė. Įvertintų profesinio mokymo programų ir joms vykdyti skirtų išteklių ekspertizių skaičius

	2010	2011	2012	2013	2014
Įvertintų profesinio mokymo programų skaičius	152	124	137	99	138
Profesinio mokymo programoms vykdyti skirtų išteklių ekspertizių skaičius	323	216	215	358	280
Iš jų teigiamai įvertintų skaičius	294	185	175	233	225
dalis, proc.	91,0	85,6	81,4	65,1	80,4

Duomenų šaltinis: Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centras

2013–2014 m. profesinio mokymo įstaigose toliau diegti vidiniai kokybės užtikrinimo mechanizmai. Tobulintas asmens įgytų kompetencijų (kvalifikacijai įgyti) vertinimas jį atskiriant nuo mokymo institucijos, kurioje jos įgytos, į vertinimą įtraukiant darbdavius, asocijuotas verslo struktūras. 2015 m. asmenų kompetencijas vertina 17 akredituotų institucijų. Mokiniamis išduodami kvalifikacijos pažymėjimai, kuriuose nurodomas įgytos kvalifikacijos lygis pagal Lietuvos ir Europos kvalifikacijų sandaros lygius.

Skatinimas siekti aukščiausių rezultatų

Mokinių mokymosi motyvacija ir aukštesnių rezultatų siekimas skatinamas didinant ugdymo turinio įvairovę. 2009–2014 m. parengtos ir išbandytos įvairių mokomųjų dalykų modulių programos aukštesnėms klasėms, taip pat išbandytas ugdymo organizavimo modelis, skirtas aukštesniųjų klasių mokinių didesniai dalykų programų ar jų modulių pasirinkimui. 2014 m. patvirtintos specializuotos sporto, dailės, muzikos ir inžinerinio ugdymo krypties pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programos, skirtos išskirtinių gebumų minėtose srityse turintiems mokiniams.

Lietuvoje siekiama sukurti modernią mokymosi pasiekimų ir pažangos vertinimo sistemą, pereiti nuo norminio prie kriterinio kaupiamojo vertinimo kaip besimokančiojo pasiekimų savikontrolės būdo. Vykdam projektus, parengti ir išbandyti standartizuoti mokinių pasiekimų vertinimo testai, nuo 2013 m. įvestas mokinių, baigusių pagrindinio ugdymo programą, užsienio kalbos mokėjimo lygio vertinimas. Tais pačiais metais valstybinių brandos egzaminų norminis vertinimas pakeistas kriteriniu.

Nuo 2009 m. buvo rengiamasi bendrojo ugdymo mokyklose įvesti brandos darbą⁹: 2009–2013 m. buvo atlikti bandomieji brandos darbų tyrimai, 2013 m. parengtas *Brandos darbo modelio aprašas*, o 2014 m. – *Brandos darbo programos projektas*. Šių mokinių pasiekimų vertinimo būdą numatoma įvesti 2016 m.

Nors dedama nemažai pastangų reformuoti mokymosi pasiekimų vertinimo sistemą, tačiau ji nepakankamai skatina mokinius nuolat tobulinti savo kompetenciją. Todėl 2015 m. numatoma parengti baigiamųjų egzaminų ir pasiekimų patikrinimų pertvarkos į kaupiamojo kriterinio vertinimo sistemos koncepciją. Iš viso kriterinio kaupiamojo vertinimo įvedimui visuose švietimo lygmenyse ir mokymosi rezultatų pripažinimui 2015–2017 m. kasmet numatoma skirti po 810,6 tūkst. eurų.

Skatindama **mokyklas** siekti aukščiausių veiklos rezultatų, ŠMM 2014 m. paskelbė mokyklų pažangos projektų konkursą ir kvietė visas mokyklas (išskyrus aukštąsias) teikti idėjas ir gauti finansavimą joms įgyvendinti. Konkursui buvo pateikta per 300 paraiškų, iš kurių švietimo ir mokslo ministro sudaryta komisija išrinko 10 mokyklų. Joms buvo skirta nuo 4 344 iki 14 481 eurų projektams įgyvendinti. Mokyklų pažangos projektų konkursams pasirenkti ir organizuoti 2015–2017 m. numatoma skirti beveik 2,9 mln. eurų.

Švietimo stebėsenos tobulinimas

Atnaujinta ir geriau savivaldybių poreikiams pritaikyta ŠVIS. Viena vertus, ji sudaro palankesnes sąlygas kokybiškai švietimo stebėsenai ir politikos analizei savivaldybėje

⁹ Brandos darbas – kriterinis mokinių mokymosi pasiekimų vertinimo būdas, sudarantis galimybę įvertinti mokinio bendrąsias ir pasirinktos krypties dalykines kompetencijas.

atlikti, kita vertus, tam reikia nuodugniau pažinti pačią sistemą, įgyti geresnius IT naudojimo gebėjimus. Todėl būtina šiam tikslui parengti konsultantus ar organizuoti papildomų mokymų, kurių metu savivaldybių švietimo skyrių specialistams būtų sudaryta galimybė įgyti darbui su atnaujinta ŠVIS trūkstamų kompetencijų.

Vykdam projektą „Mokyklos struktūros tobulinimo 2011–2013 m. programa“, parengtos *Rekomendacijos mokykloms dėl informacinių sistemų diegimo* ir parengti konsultantai šioms sistemoms diegti. Programa buvo siekiama, kad ne mažiau kaip 30 proc. bendrojo ugdymo mokyklų naudotų IKT savo veiklai administruoti. ŠVIS duomenimis, 2011 m. Lietuvoje elektroninius dienynus minėtu tikslu naudojo 483 (36,9 proc.) bendrojo ugdymo mokyklos, o 2014 m. beveik dvigubai daugiau – 927 (77,3 proc.).

Stiprinant švietimo stebėsenos gebėjimus ir kokybę, nuo 2014 m. vykdoma aukštųjų mokyklų absolventų įsidarbinamumo stebėseną – pradėtas kurti *Specialistų kvalifikacijų žemėlapis* ir parengta *Specialistų kvalifikacijų žemėlapio pirminė analizė*.

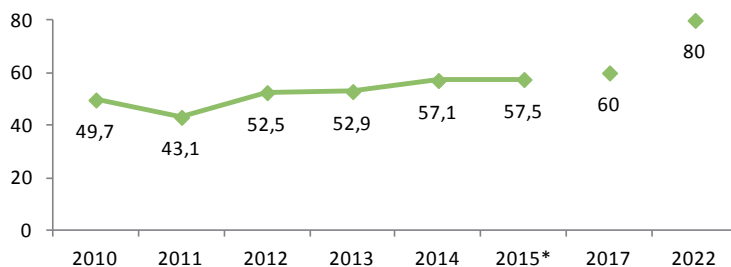
Studijų kokybės užtikrinimas

Aukštųjų mokyklų studijų kokybė rūpinamasi atliekant išorinį studijų programų vertinimą ir akreditavimą, taip pat vykdam išorinį mokslo ir studijų institucijų įvertinimą ir (arba) akreditavimą. Visos aukštosios mokyklos yra įsidedusios vidinės kokybės užtikrinimo sistemas, bet nėra vertinamas tų sistemų veiksmingumas.

2011–2014 m. pirmąkart atliekant aukštųjų mokyklų išorinį vertinimą įvertintos 46 aukštosios mokyklos (44 mokyklas vertino SKVC; seminarijų vertinimą atliko kita agentūra). Pirmojo vertinimo metu teigiamai įvertintos ir 6 metams akredituotos 34 aukštosios mokyklos. 12 aukštųjų mokyklų veikla įvertinta neigiamai, iš jų 11 akredituotos 3 metams, o viena mokykla veiklos nebevykdė. 3 metams akredituotos aukštosios mokyklos iki 2018 m. bus vertinamos pakartotinai. SKVC 2015 m. rugsėjo 10 d. duomenimis, dvi iš jų jau įvertintos ir akredituotos 6 metams.

Pastaraisiais metais augo maksimaliam laikotarpiui (6 metams) akredituotų studijų programų dalis, lyginant su visomis akredituotomis programomis. 2014 m. tokių programų dalis beveik prilygo 2017 metų siekiniui (60 proc.), 2015 m. trijų ketvirčių rezultatas irgi panašus (žr. 40 pav.).

40 pav. Studijų programų, akredituotų maksimaliam laikotarpiui, dalis (proc.) nuo visų akredituotų programų

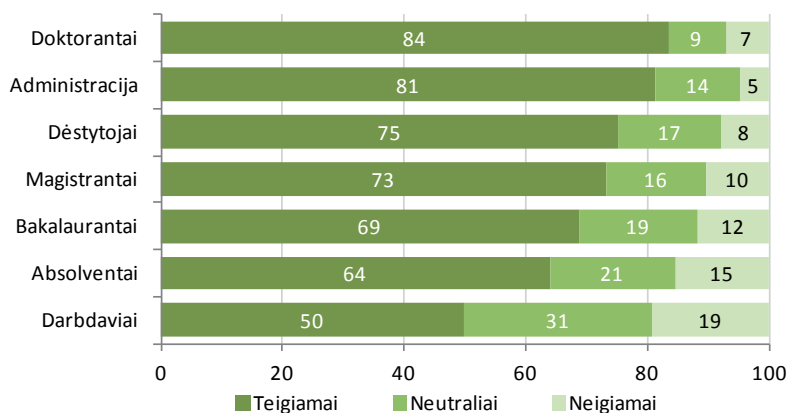
* Iki 2015 m. rugsėjo 14 d. įvertintos studijų programos su priimtu akreditavimo sprendimu.

Duomenų šaltinis: SKVC

Siekiant plėtoti kokybės kultūrą Lietuvos aukštajame moksle, šalyje periodiškai vykdomos absolventų apklaustos, kuriomis siekiama išsiaiškinti jų pasitenkinimą studijomis, studijų kokybės vertinimus. Tiriamas ir kitų suinteresuotųjų šalių požiūris į studijas.

2014 m. apklausa rodo, kad dauguma studentų, dėstytojų ir kitų suinteresuotųjų šalių atstovų studijų kokybę vertina teigiamai (žr. 41 pav.). Iš visų tyrimo dalyvių kritiškiausi yra darbdaviai (tik pusės jų vertinimai teigiami), ypač – privataus sektoriaus. Absolventai studijų kokybę vertina prasčiau nei studentai, o baigusieji universitetus studijas vertina prasčiau nei baigusieji kolegijas. Dauguma dėstytojų ir administracijos darbuotojų studijų kokybę savo aukštojoje mokykloje vertina gerai. Tačiau dėstytojai, kurie dirba ne tik akademinį darbą, studijų kokybę vertina kritiškiau.

41 pav. Studijų kokybės vertinimas (respondentų nuomonės pasiskirstymas proc.)

Duomenų šaltinis: Studijų kokybė Lietuvoje: suinteresuotųjų šalių požiūris, MOSTA, 2014

Mokslo ir studijų institucijų ir verslo bendradarbiavimas

Strategijoje numatytas siekis, kad 2017 m. Lietuva pagal universitetų ir verslo bendradarbiavimo reitingą būtų 12-a ES, o 2022 m. – 11-a. 12-ą vietą Lietuva užėmė jau 2014 m., taigi išpildė 2017 m. siekinį. Pirmajame trejetuke atsідūrė Suomija, Šveicarija ir Jungtinė Karalystė.

2014 m. atlikto tyrimo apie Lietuvos mokslo ir studijų institucijų ir verslo įmonių bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos srityje rezultatai rodo, kad šiuo metu bendradarbiavimas išlieka vangus. Tai lemia skirtingi mokslo ir studijų institucijų bei verslo įmonių tikslai, abipusio pasitikėjimo stoka, didelis atotrūkis tarp to, kokių kompetencijų iš partnerių tikimasi ir kokias kompetencijas partneriai turi. Verslo atstovai mano, kad mokslo ir studijų institucijų tyrimų programos pernelyg inertiškos, savitikslių, nesiekiamą praktinio pritaikymo. Taip pat akcentuotas institucinis uždaruimas ir informacijos sklaidos apie naujausius tyrimus stoka. Verslo atstovai taip pat nuogąstauja, kad bendradarbiaujant su mokslo ir studijų institucijomis nebūtų pasisavinta verslo idėjų.

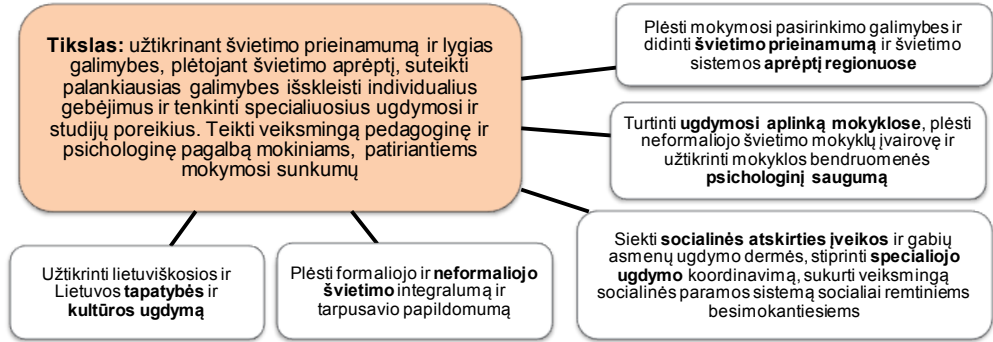
2014 m. atlikto suinteresuotųjų šalių požiūrio į studijų kokybę tyrimo rezultatai parodė, kad tik penktadalis (22 proc.) tyrime dalyvavusių įmonių ir organizacijų atstovų bendradarbiauja su Lietuvos aukštosiomis mokyklomis siekdamos gerinti studijų kokybę. Dažniausios bendradarbiavimo formos, kurias nurodo darbdaviai, yra studentų priėmimas praktikai, konsultavimas baigiamųjų ir kursinių darbų klausimais, dalyvavimas su karjeros paslaugomis susijusiose veiklose (karjerų centrai, aukštųjų mokyklų organizuojamos karjeros dienos).

Dėstytojų nuomone, socialiniai partneriai ir darbdaviai daugiausia prisideda priimdami studentus praktikai, dalyvaudami rengiant ir tobulinant studijų programas, recenzuodami baigiamuosius studentų darbus.

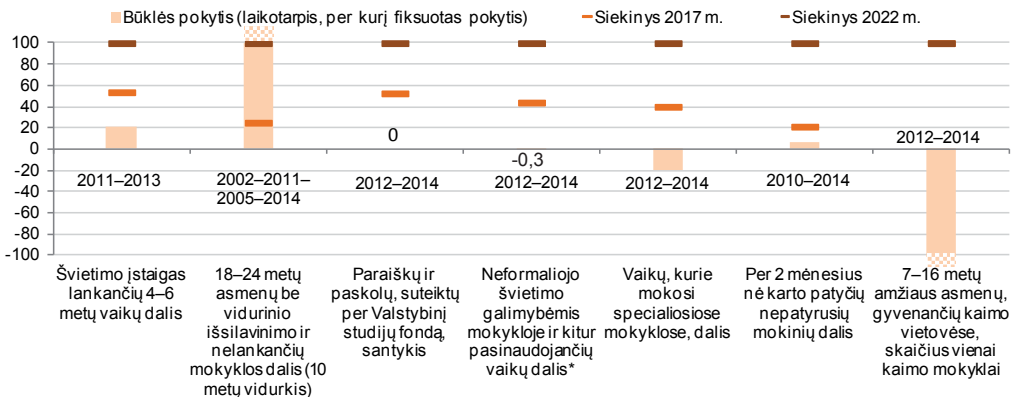
Valstybinėje studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 metų plėtros programos 2013–2015 metų veiksmų plane numatyta remti mokslo ir studijų institucijų, ūkio subjektų ir kitų subjektų vykdomus jungtinius projektus, atitinkančius konkrečius sumanios specializacijos prioritetus. Tam numatyta skirti 8 688,60 tūkst. eurų.

Bendra posisteminių veikla dėl įtraukties

42 pav. Trečiasis *Strategijos* tikslas ir jo uždaviniai

43 pav. Pažanga siekiant įgyvendinti III *Strategijos* tikslą

* Be kitur neformaliojo švietimo galimybėmis besinaudojančių vaikų.

Paaiškinimas: *Strategijoje* užfiksuota pradinė rodiklio reikšmė prilyginta 0 proc., o siekiny 2022 m. – 100 proc.

Duomenų šaltinis: ŠVIS, LSD

- Švietimo įstaigas Lietuvoje lanko 90,8 proc. 4–6 metų vaikų, tai rodo, kad jau yra pasiektas 2017 m. ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo aprėpties siekis (90 proc.), tačiau tik 49,8 proc. kaimo vietovėse gyvenančių šios amžiaus grupės vaikų dalyvauja instituciniame ugdyme. Kol kas nepavyko išlaikyti stabilaus (206) kaimo vietovėse gyvenančių 7–16 metų asmenų skaičiaus vienai kaimo mokyklai – šis rodiklis mažėja ir tolsta nuo *Strategijoje* keliamų siekių. Aukštojo mokslo prieinamumą didina studentams teikiamos paskolos, tačiau per VSF suteikiamų paskolų dalis nedidėja – paskolos yra suteikiamos 8 iš 10 pateiktų paraiškų.
- Didėja bent už 289,6 tūkst. eurų atnaujinamų šalies bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokyklų dalis, skiriama lėšų ugdymosi aplinkai mokyklose turtinti.

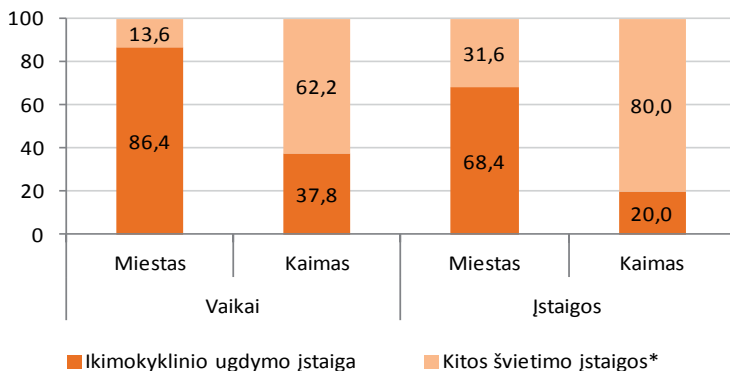
- 2014 m. daugiau nei pusė (56,3 proc.) bendrojo ugdymo mokyklų įgyvendina patyčių ir smurto mažinimo programas. Didėja ir per 2 mėn. nė karto patyčių nepatyrusių mokinių dalis.
- Nors Lietuvoje faktiškai visos bendrojo ugdymo mokyklos yra pasirengusios priimti įvairių ugdymosi poreikių turinčius mokinius, kol kas nemažėja vaikų, besimokančių specialiosiose mokyklose, dalis. Šalies mastu jau pasiektas 2022 m. iškeltas siekis, kad anksti iš švietimo sistemos pasitraukusių 18–24 metų asmenų, neįgijusių vidurinio išsilavinimo ir nelankančių mokyklos, dalis (10 metų vidurkis) nebūtų didesnė nei 8 proc. (2005–2014 m. vidurkis buvo 7,5 proc.). Tačiau kaime šis rodiklis gerokai didesnis – 2014 m. siekė 8,8 proc., o mieste – 4,2 proc.
- Per *Strategijos* įgyvendinimo laikotarpį 2012–2014 m. nepakito neformaliojo švietimo galimybėmis mokykloje besinaudojančių vaikų dalis – šiomis galimybėmis pasinaudoja apie 29 proc. mokinių. Numatoma, kad neformaliojo vaikų švietimo plėtrai reikšmingos įtakos turės įvestas neformaliojo švietimo krepšelis, augantis vaikų vasaros stovyklų ir jose dalyvaujančių vaikų skaičius ir lėšos, skiriamos vaikų vasaros poilsui organizuoti.
- Pilietiniam, tautiniam ir kultūriniam ugdymui stiprinti skiriamos įvairios priemonės formaliajam ir neformaliajam švietimui tiek Lietuvoje, tiek lietuvių išeivijos bendruomenėms. Kuriamas tarpinstitucinis *Pilietinio, liuanistinio ir tautinio ugdymo veiksmų planas* padės stiprinti Lietuvos piliečių, gebančių priimti asmeninę atsakomybę už Lietuvos dabartį ir ateitį, ugdymą.

Švietimo prieinamumo ir aprėpties regionuose didinimas

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtrai užtikrinti savivaldybėms teikiama tikslinė metodinė ir finansinė parama – parengtos *Metodinės rekomendacijos dėl ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų įvairovės* (2013), *Metodinės rekomendacijos nevalstybiniam ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo teikėjams* (2013). Steigiami tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorių etatai, modernizuojami darželiai, steigiami daugiafunkciai centrai (ŠVIS duomenimis, 2012 m. daugiafunkčių centrų buvo 36, 2014 m. – 81), kuriamos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupės bendrojo ugdymo mokyklose. Įgyvendinami inovatyvūs ikimokyklinio ugdymo organizavimo modeliai, dėl kurių ugdymas tampa kokybiškesnis, lankstesnis įstaigų darbo laikas leidžia tėvams lengviau derinti šeimos ir darbo pareigas, sukuriama naujos pedagoginių ir kitų darbuotojų darbo vietos (2014 m. naujai įdarbinti 65 žmonės).

Mieste dauguma vaikų, dalyvaujančių ikimokykliniame ir priešmokykliniame ugdyme, lanko ikimokyklinio ugdymo įstaigas (2014 m. – 86,4 proc.). Siekiant spręsti pasiūlos ir prieinamumo kaimo vietovėse problemą, dauguma vaikų šiose vietovėse (2014 m. – 62,2 proc.) lanko ne ikimokyklinio ugdymo įstaigą, o bendrojo ugdymo mokykloje, daugiafunkciame centre ar kitose įstaigose įsteigtą ikimokyklinio ar priešmokyklinio ugdymo grupę (žr. 45 pav.). Kaimo vietovėje 80 proc. švietimo įstaigų, vykdančių ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, yra ne ikimokyklinio ugdymo įstaigos, o mieste tokių įstaigų dalis siekia 20 proc. (žr. 44 pav.).

44 pav. Vaikų, dalyvaujančių ISCED 0, ir švietimo įstaigų, vykdančių ISCED 0 programas, pasiskirstymas (proc.) pagal švietimo įstaigas ir vietovę 2014 m.

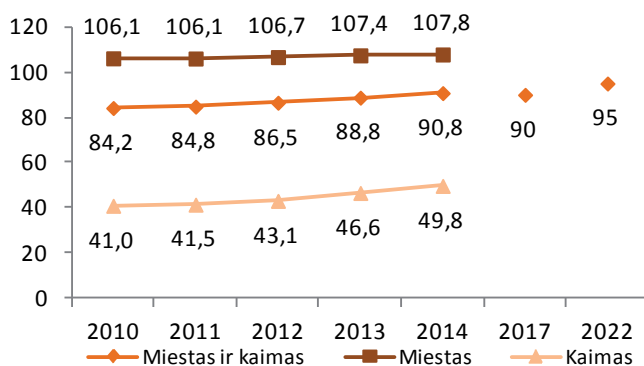

* Vykdančios ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas.

Duomenų šaltinis: ŠVIS, LSD

LSD duomenimis, 2014 m. Lietuvoje švietimo įstaigas lankančių 4–6 metų vaikų dalis siekė 90,8 proc. Šis rodiklis siekia 2017 m. užsibrėžtą siekinį (2017 m. – 90 proc., 2022 m. – 95 proc.) (žr. 45 pav.), tačiau iššūkiu lieka siekis pritraukti kaimo vietovėse gyvenančius 4–6 metų vaikus į švietimo įstaigas. 2014 m. tokių vaikų dalis kaimo vietovėse buvo 49,8 proc., o mieste – 107,8 proc. Tikėtina, kad vaikai, gyvenantys kaimo vietovėje, lanko mieste esančias švietimo įstaigas, tad kaimo vietovėse gyvenančių vaikų ir lankančių švietimo įstaigas skaičius iš tiesų yra didesnis.

45 pav. Švietimo įstaigas lankančių 4–6 metų vaikų dalis (proc.) pagal vietovę

Duomenų šaltinis: ŠVIS, LSD

Siekiant įvesti privalomą priešmokyklinį ugdymą, atliekami parengiamieji darbai: atlikta savivaldybių galimybių teikti priešmokyklinį ugdymą analizė, nustatytas lėšų poreikis, numatyti finansavimo šaltiniai, atnaujinta *Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa (2014)*, rengiamos *Švietimo įstatymo* pataisos, įteisinančios privalomą priešmokyklinį ugdymą. Vaikų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo prieinamumui didinti 2015–2017 m. numatyta skirti apie 3,85 mln. eurų.

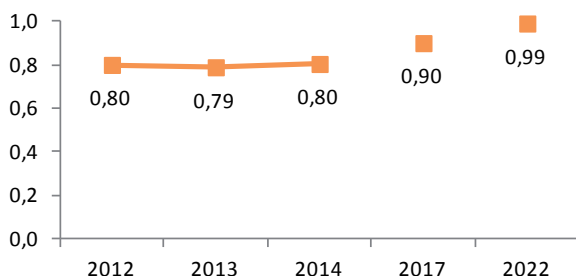
2013 m. patikslinta *Mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika*, atlikti *Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių* pakeitimai. Tai padaryta siekiant padėti išlikti mažoms kaimo mokykloms, išplėsti vidurinių mokyklų galimybes tapti gimnazijomis, padėti spręsti klasių komplektų finansavimo, pedagogų kaitos, psichologinių tarnybų darbo sąlygų problemas, užtikrinti skaidresnį ir atitinkantį ugdymo planus bei mokyklų poreikius finansavimą.

Nuo 2016 m. penkiose savivaldybėse bus išbandoma *Eksperimentinė mokymo lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodika*, kuri nustato kitokį bendrojo, ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo finansavimo principą: kitaip negu taikant mokinio krepšelio metodiką, ugdymo lėšos skaičiuojamos ir skiriamos klasei, o kitoms mokymo reikmėms, pavyzdžiui, mokymo priemonėms, – kiekvienam mokiniui.

2012 m. 7–16 metų asmenų, gyvenančių kaimo vietovėse, skaičius vienai kaimo mokyklai siekė 206 mokinius, *Strategijoje* užsibrėžta, kad 2017 m. ir 2022 m. išliktų tas pats skaičius – 206 mokiniai. Palyginti su 2012 m., ši reikšmė 2014 m. kiek sumažėjo ir vienai kaimo mokyklai teko 199 kaimo vietovėje gyvenantys 7–16 metų asmenys. Šioks toks mažėjimas pastebimas ir miesto mokyklose, kur 2014 m. vienoje miesto mokykloje mokėsi 263 7–16 metų mokiniai, (2012 m. – 271 mokinys).

VSF teikia valstybės garantiją per bankus teikiamoms paskoloms. Paraiškų ir paskolų, suteiktų per VSF, santykis 2012–2014 m. nekito ir siekė 0,8 (žr. 46 pav.).

46 pav. Paraiškų ir paskolų, suteiktų per VSF, santykis

Duomenų šaltinis: VSF

Studijų prieinamumui didinti numatoma įteisinti paskolų studijoms teikimą per VSF ir plėtoti už studijas sumokėtos kainos kompensavimą gerai besimokantiems valstybės nefinansuojamiems studentams. Itin daug dėmesio skiriama pagrindinei darbo priemonei – informacinei sistemai „Paskola-3“ plėtoti.

Ugdymosi aplinkos mokyklose turinimas

Siekiant modernizuoti švietimo sistemą ir gerinti materialias mokymosi sąlygas, skiriamos lėšos užtikrinti nuolatinį bendrojo ugdymo, profesinio mokymo įstaigų renovavimą ir aprūpinti jas šiuolaikinėmis mokymo priemonėmis – 2014 m. baigti atnaujinti 4 švietimų įstaigų pastatai, iš dalies atnaujinta 30 švietimo įstaigų pastatų, 32 profesinio mokymo įstaigų bendrabučiai, taip pat baigtas atnaujinti 1 sporto aikštynas, iš dalies atnaujinti 6 aikštynai. Kasmet didėja bent už 289,6 tūkst. eurų (1 mln. litų) per pasta-

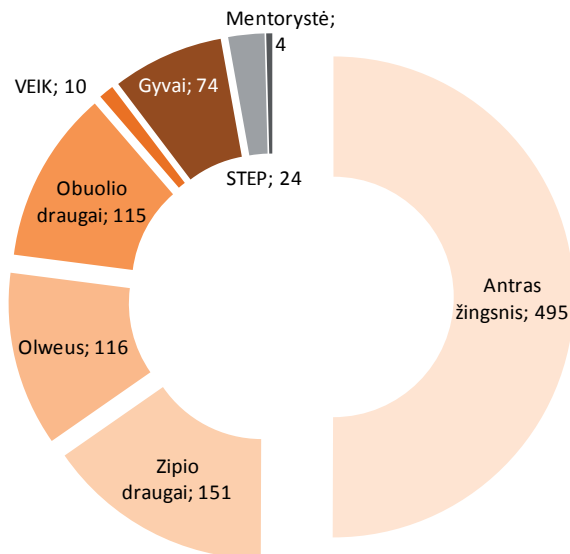
ruosius 15 metų atnaujintų šalies bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigų dalis: 2012 m. – 42 proc., 2013 m. – 45,1 proc., 2014 m. – 46 proc. 2015–2017 m. ugdymosi aplinkai mokyklose turtinti numatyta skirti 86,3 mln. eurų.

Psichologinio saugumo mokyklose užtikrinimas

Prevencinių programų įgyvendinimas mokyklose sudaro galimybes nuosekliai, sistemingai ir veiksmingai spręsti vietoje kylančias problemas, užkirsti kelią problemoms atsirasti, taip siekiant pagrindinio tikslo – užtikrinti mokyklos bendruomenės psichologinį saugumą. Įgyvendinant ES projektą „Saugios aplinkos mokykloje kūrimas“, vykdomas prevencinių programų akreditavimas, kurio tikslas – įvertinti ir atrinkti moksliškai pagrįstas, veiksmingas, valstybinę švietimo politiką ir jos įgyvendinimo strategiją atitinkančias programas. Bendrojo ugdymo mokyklose ES ir valstybės biudžeto lėšomis įgyvendinamos šios akredituotos prevencijos programos (žr. 47 pav.).

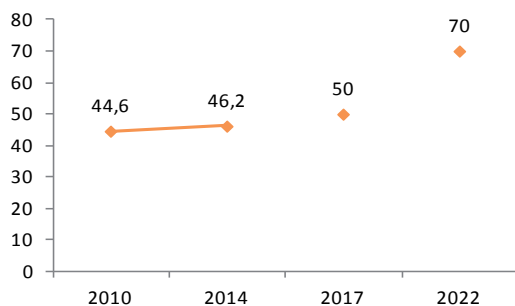
Nuo 2012 m. kasmet didėja dalis bendrojo ugdymo mokyklų, įgyvendinančių patyčių ir smurto mažinimo programas (2012 m. – 44 proc., 2013 m. – 50 proc., 2014 m. – 56,3 proc.). 2014–2015 m. parengtos ir pradėtos diegti naujos prevencinės programos: seksualinės prievartos prieš vaikus ir vaikų seksualinio išnaudojimo prevencinė programa „Saugok ir gerbk mane“, konfliktų prevencijos programa „Taiki mokykla“, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencinė programa „Savu keliu“.

47 pav. Akredituotų prevencinių programų aprėptis bendrojo ugdymo mokyklose 2014 m.

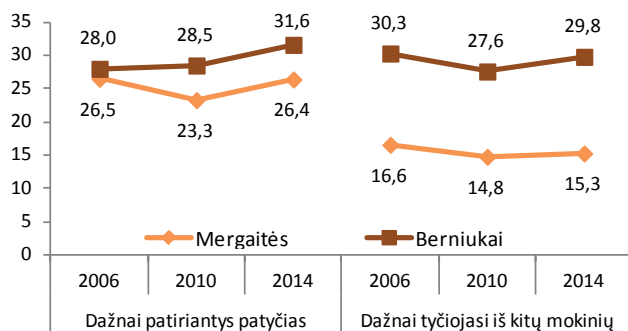
Duomenų šaltinis: Specialiosios pedagogikos ir psichologijos centras, ŠMM

Tarptautinės mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo ir sveikatos studijos (angl. *HBSC – Health Behaviour in School-aged Children*) duomenimis, Lietuvoje didėja per 2 mėn. nė karto patyčių nepatyrusių mokinių dalis – 2014 m. tokių mokinių dalis siekė 46,2 proc. (48 pav.).

48 pav. Per 2 mėnesius nė karto patyčių nepatyrusių mokinių dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: Tarptautinis mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo ir sveikatos tyrimas

Tačiau vis dar nemaža dalis mokinių mokykloje tampa patyčių aukomis. 29 proc. 11–15 metų mokinių teigia, kad mokykloje iš jų tyčiojamasi dažnai. Lietuvoje berniukai dažniau patiria patyčias negu mergaitės. 2014 m., palyginti su 2006 m., berniukų, patiriančių patyčias, dalis išaugo, o mergaičių – nepakito, nors 2010 m. buvo kiek sumažėjusi. Šio tyrimo duomenys rodo ir mokinių tyčiojimosi iš kitų mokinių paplitimo mastą. Matome, kad kur kas didesnė dalis berniukų negu mergaičių yra linkę tyčiotis iš kitų mokinių – net 29,8 proc. berniukų dažnai tyčiojosi iš kitų mokinių, o besityčiojančių mergaičių dalis beveik dvigubai mažesnė ir siekė 15,3 proc. (žr. 49 pav.).

49 pav. 11–15 metų mokinių, susiduriančių su patyčiomis, dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: Tarptautinis mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo ir sveikatos tyrimas

Patyčių, žalingų polinkių ir kitoms prevencinėms bei pagalbos vaikams programoms įgyvendinti 2015–2017 m. numatyta skirti 224,2 tūkst. eurų.

Socialinės atskirties įveikos didinimas

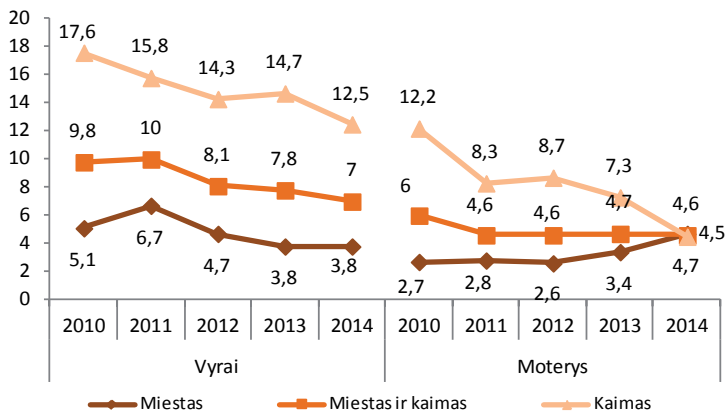
2014 m. patvirtintas *Vaikų ir jaunimo socializacijos 2014–2016 metų veiksmų planas*, kuriame keliama du esminiai tikslai – plėtoti vaikų ir jaunimo socializacijos galimybes, kurti saugią ir sveiką ugdymosi ir socializacijos aplinką, gerinti vaikų socializacijos centrų veiklą ir jos rezultatus. Tikimasi, kad šiame plane patvirtintos priemonės padės didinti vaikų ir jaunimo pozityviosios socializacijos veiklų įvairovę, plėtrą ir kokybę, siekti glaudesnio tarpžinybinio bendradarbiavimo ir kompleksškai teikiamos švietimo pagal-

bos vaikams ir jaunimui, mažinti anksti iš švietimo sistemos pasitraukusiųjų, ne aukštesnį kaip pagrindinį išsilavinimą turinčių 18–24 metų jaunuolių dalį.

2014 m. Lietuvoje anksti iš švietimo sistemos pasitraukusių asmenų (t. y. 18–24 metų asmenų, neįgijusių vidurinio išsilavinimo ir nelankančių mokyklos) dalis siekė 5,9 proc. *Strategijoje* užsibrėžtas siekinys, kad 2022 m. 18–24 metų asmenų, neturinčių vidurinio išsilavinimo ir nelankančių mokyklos, dalis (10 metų vidurkis) būtų ne didesnė nei 8 proc. Šis siekinys 2014 m. jau viršytas: 2005–2014 m. vidurkis siekia 7,5 proc. (žr. 43 pav.).

Tačiau kaime tokių asmenų dalis buvo gerokai didesnė ir 2014 m. siekė 8,8 proc., o mieste – 4,2 proc. Taip pat anksti iš švietimo sistemos dažniau pasitraukia vyrai (7 proc.) negu moterys (4,5 proc.) (žr. 50 pav.). Ypač didelė tokių vyrų dalis yra kaimo vietovėje – 12,5 proc. (moterų – 4,6 proc.). 2015–2017 m. vaikų ir jaunimo socializacijai įgyvendinti numatyta skirti 874,9 tūkst. eurų.

50 pav. 18–24 metų asmenų, neįgijusių vidurinio išsilavinimo ir nelankančių mokyklos, dalis (proc.) pagal vietovę ir lytį

Duomenų šaltinis: LSD

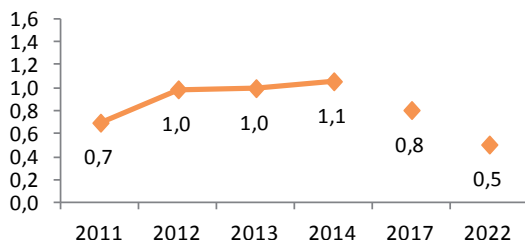
Specialiųjų ugdymosi poreikių tenkinimas

Siekiant tikslingiau teikti švietimo pagalbą, analizuojami specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių pasiekimai, mokytojų kompetencijos ugdyti įvairių galių ir gebėjimų mokinius bei vertinti jų mokymosi pasiekimus. Tai leido specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių pagrindinio ugdymo pasiekimams patikrinti pritaikyti 15 vertinimo priemonių (užduotys pateikiamos Brailio raštu, įgarsintos, sudaroma galimybė rašyti kompiuteriu, laikyti egzaminą mokiniui įprastoje aplinkoje ir kt.). Brandos egzaminų sesijai specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams pritaikytos 12 valstybinių ir 10 mokyklinių brandos egzaminų įvairių vertinimo priemonių. Todėl 2014 m. 4 213 mokinių, turinčių klausos, regos, judesio ir padėties, raidos sutrikimų ir mokymosi sutrikimų, buvo sudarytos sąlygos dalyvauti brandos egzaminuose ir siekti vidurinio išsilavinimo.

Švietimo prieinamumui didinti ir gerinti ugdymo kokybę mokyklose, vykdančiose pradinio, pagrindinio ugdymo programas, parengtas specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ugdymo kartu su bendraamžiais planas (*Bendrojo ugdymo mokyklų, vykdančių pradinio ir pagrindinio ugdymo programas, stiprinimo ir inkluzinio ugdymo plėtros 2014–2016 m. veiksmų planas*).

Strategijoje užsibrėžta sumažinti vaikų, kurie mokosi specialiosiose mokyklose, dalį (žr. 51 pav.). Lietuvoje faktiškai visas bendrojo ugdymo mokyklas galima vadinti įtraukiosiomis (išskyrus specialiąsias ir sanatorines mokyklas), nes jos yra pasirengusios priimti įvairių ugdymosi poreikių turinčius mokinius. Tačiau 2014 m. vaikų, besimokančių specialiosiose mokyklose, dalis, palyginti su 2012 m., šiek tiek padidėjo (0,1 proc. punkto) ir siekė 1,1 proc. 2016 m. planuojama nuosekliai pertvarkyti specialiojo ugdymo ir socializacijos įstaigas, mažinant kiekvienoje iš jų ugdomų vaikų skaičių, plėtojant kompleksiskai teikiamą pagalbą savivaldybėse, įsteigiant 2 pavyzdines (naujo tipo) įstaigas.

51 pav. Vaikų, kurie mokosi specialiosiose mokyklose, dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: ŠVIS

Sudarant palankesnes sąlygas studijuoti specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems studentams, teikiama parama negalią turintiems studentams – visiems, turintiems teisę, mokamos socialinės stipendijos (112,95 eurų). Vykdam ES finansuojamą projektą „Studijų prieinamumo užtikrinimas specialiųjų poreikių turintiems studentams“, specialiųjų poreikių turintiems studentams buvo mokėtos tikslinės išmokos (150,60 eurų), skirtos studijų prieinamumui užtikrinti ir individualiems studentų specialiesiems poreikiams studijų procese tenkinti. Įgyvendinant šį projektą sudarytos sąlygos Lietuvos aukštąsias mokyklas aprūpinti įranga, skirta gerinti ir įrengti darbo vietas specialiųjų poreikių turintiems studentams, organizuoti švietimo pagalbos specialistų mokymus. 2015–2017 m. specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių asmenų galimybei mokytis gerinti numatyta skirti 4,72 mln. eurų.

Siekiant kurti ir plėtoti gabių ir talentingų vaikų atpažinimo ir ugdymo sistemą 2014 m. patvirtintas *Gabių ir talentingų vaikų paieškos, atpažinimo sistemos sukūrimo ir mokyklų šiems vaikams prieinamumo didinimo 2014–2016 metų veiksmų planas*. Jame numatytos priemonės padės tobulinti šios srities teisinę bazę, kurti gabių vaikų paieškos ir atpažinimo sistemą, gerinti švietimo pagalbos šiems vaikams kokybę, kurti jų ugdymo sistemą, plėtoti talentingų menui mokinių ugdymo(si) galimybes. Gabių ir talentingų vaikų ugdymo ir įtraukimo projektams įgyvendinti 2015 m. iš ES struktūrinių fondų numatyta skirti 515,8 tūkst. eurų. O galimybių gabiems ir talentingiems vaikams papildomai mokytis ir bendrauti sudarymui 2015–2017 m. numatyta kasmet skirti po 503,9 tūkst. eurų.

Neformaliojo švietimo plėtojimas

Plėtojant neformalųjį švietimą ir siekiant ugdyti saugaus vaikų elgesio nuostatas už mokyklos ribų, vykdomos *Saugesnio interneto* ir *Vaikų mokymo plaukti bendrojo lavinimo mokyklose* programos, organizuojami konkursai „Saugokime jaunas gyvybes keliuose“ (įvairiose varžybose kasmet dalyvauja daugiau kaip 40 tūkst. mokinių) ir „Sveikuolių sveikuoliai“ (dalyvauja beveik 6 tūkst. ikimokyklinio amžiaus vaikų, mokinių, pedagogų, visuomenės sveikatos priežiūros specialistų). Taip pat organizuojama nacionalinių ir regioninių pilietinio, tautinio ugdymo, kraštotyrinių, mokyklinės muziejininkystės, etnokultūrinių, turizmo renginių (2014 m. tokio pobūdžio renginiuose dalyvavo beveik 20 tūkst. mokinių).

2013 m. patvirtintas *Neformaliojo vaikų švietimo finansavimo tobulinimo 2014–2016 metų veiksmų planas*, kuriame numatyta tobulinti neformaliojo vaikų švietimo finansavimo modelį, gerinti šios srities infrastruktūrą ir ugdymo aplinką, taip pat sukurti nacionalinių neformaliojo vaikų švietimo projektų finansavimo sistemą. Todėl tikimasi, kad, įgyvendinus šį veiksmų planą, padidės vaikų dalyvavimo neformaliojo švietimo veiklose aprėptis, išsiplės neformaliojo vaikų švietimo mokyklų spektras, o renovuotos mokyklos ir atnaujintos ugdymo bazės užtikrins ugdymo kokybę. Taip pat bus sukurta naujų darbo vietų mokytojams, kurie netenka darbo dėl mažėjančio vaikų skaičiaus. Numatytas priemonės planuojama įgyvendinti naudojant valstybės, savivaldybių biudžetų, ES lėšas pagal institucijoms skiriamus kasmetinius asignavimus.

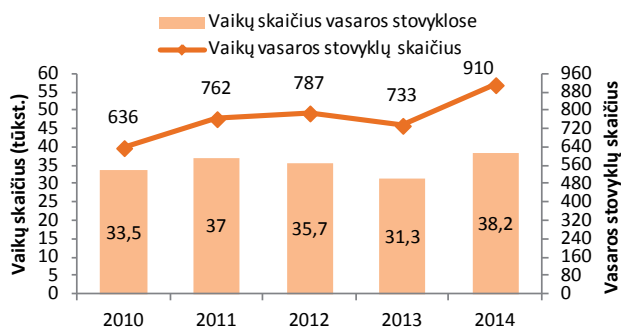
Siekiant didinti neformaliojo vaikų švietimo prieinamumą, 2016 m. Vyriausybė planuoja valstybės lėšomis finansuoti šalies mokinių dalyvavimą neformaliajame švietime. Todėl nuo 2015 m. spalio 1 d. įvestas neformaliojo švietimo krepšelis. Įvedus krepšelį rekomenduojama lėšų suma vienam neformaliojo vaikų švietimo programoje dalyvaujančiam vaikui išaugs iki 15 eurų per mėnesį. Šiomis lėšomis gali būti finansuojama viena vaiko pasirinkta programa.

Siekiant mokyklas tautinės mažumos kalba integruoti į šalies gyvenimą per neformalią edukacinę veiklą, 2016 m. numatoma 50 mokyklų įgyvendinti edukacinių veiklų projektus, kuriuose dalyvautų 1 000 mokinių.

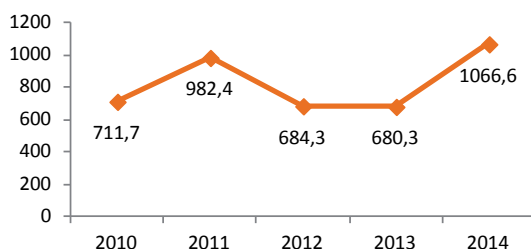
2012–2014 m. neformaliojo švietimo galimybėmis mokykloje besinaudojančių vaikų dalis nepakito (2012 m. – 28,6 proc., 2014 m. – 28,4 proc.). LSD duomenimis, 2013 m. vaikai dažniausiai rinkosi muzikos (33,3 proc.) ir sporto (30,7 proc.) neformaliojo švietimo kryptis, kiek rečiau dailę (12,3 proc.) ir choreografiją (7,3 proc.).

Vienas iš uždavinių plėtojant neformalųjį vaikų švietimą išlieka galimybių sudarymas vaikams dalyvauti vasaros stovyklose (itin daug dėmesio teikiant socialiai remtiniams ir gyvenantiems užsienyje lietuvių vaikams). LSD duomenimis, 2014 m. Lietuvoje buvo organizuota 910 vaikų vasaros stovyklų, kuriose buvo 38,2 tūkst. vaikų (žr. 52 pav.). Lyginant su 2010 m., 2014 m. vaikų vasaros stovyklų padaugėjo 43,1 proc., o vaikų jose – 14 proc.

Nuo 2014 m. labai išaugo vaikų vasaros užimtumui skirtos lėšos, nes, be finansavimo ES socialinio fondo lėšomis, atnaujintas vaikų vasaros edukacijos finansavimas ir ŠMM lėšomis (žr. 53 pav.). Neformaliajam vaikų švietimui plėtoti, įvairovei ir prieinamumui didinti 2015–2017 m. numatoma skirti 6,8 mln. eurų.

52 pav. Vaikų skaičius (tūkst.) vasaros stovyklose ir vaikų vasaros stovyklų skaičius

Duomenų šaltinis: LSD

53 pav. Vaikų vasaros užimtumui skirtos lėšos (tūkst. eurų)

Duomenų šaltinis: LSD

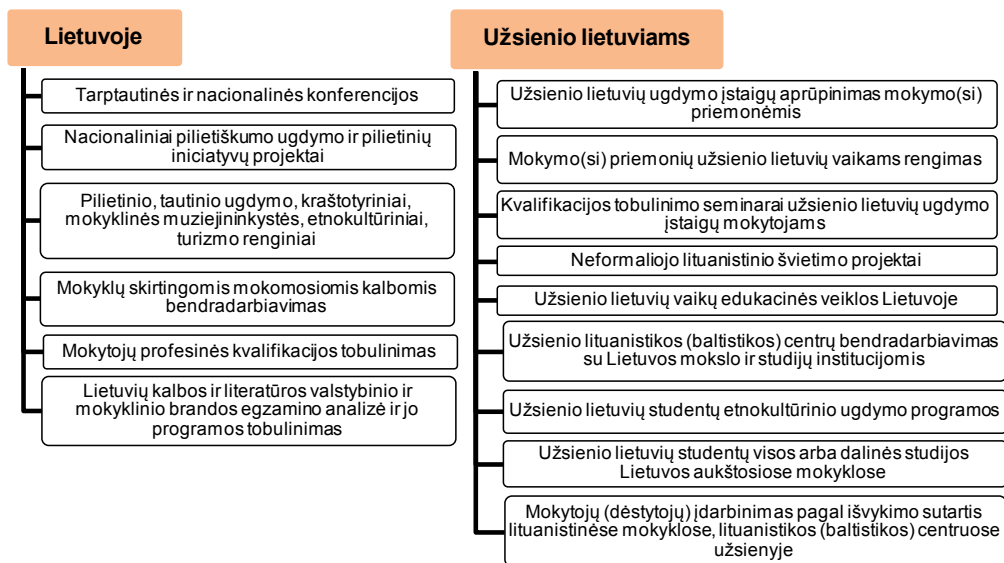
Lietuviškosios ir Lietuvos tapatybės ir kultūros ugdymas

Pilietiniam, tautiniam ir kultūriniam ugdymui užtikrinti sėkmingai panaudojama neformaliojo švietimo erdvė – pilietiškumo ugdymo ir pilietinių iniciatyvų projektai, pilietiniam, tautiniam ugdymui, šalies pažinimui skirti renginiai. Formaliajam lituanistiniam švietimui gerinti skiriamos mokytojų profesinės kvalifikacijos tobulinimo programos, atliekama lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio ir mokyklinio brandos egzamino statistinė ir dalykinė analizė, kurios rezultatais remiantis tobulinama brandos egzamino programa (žr. 54 pav.). Artimiausiu metu numatoma sukurti mokinių pilietiškumo veiklų ir pilietiškumo įgūdžių įsivertinimo metodus (įrankius). Taip pat siekiama sudaryti sąlygas suaugusiems asmenims, priklausantiems tautinėms mažumoms, mokytis valstybinės kalbos.

Stiprinant užsienio ir iš užsienio grįžusių lietuvių švietimą, daugiausia dėmesio yra skiriama neformaliajam ir bendrajam išeivijos ugdymui, aukštojo mokslo ir studijų sričiai (žr. 54 pav.).

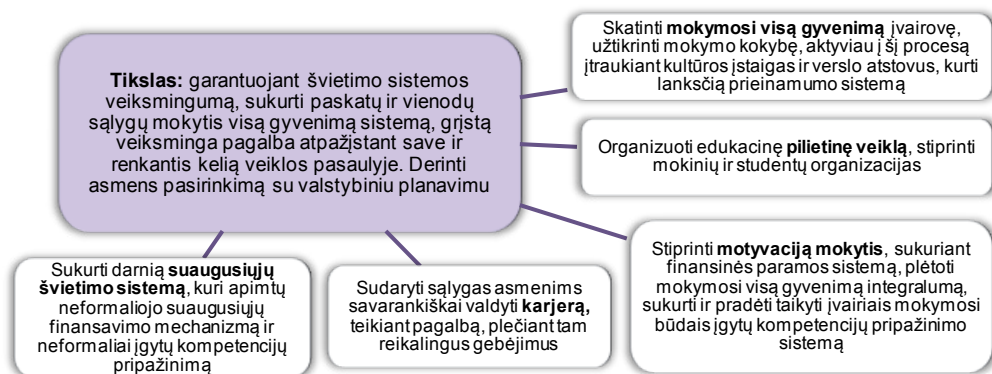
Siekiant pagrindinio tikslo – ugdyti Lietuvos pilietį, gebantį prisiimti asmeninę atsakomybę už Lietuvos dabartį ir ateitį – pradėtas kurti tarpinstitucinis *Pilietinio, lituanistinio ir tautinio ugdymo veiksmų planas*, siejantis šešių ministerijų veiklas pilietiškumo ugdymo srityje. Lituanistiniam ir pilietiniam ugdymui stiprinti 2015–2017 m. numatyta skirti 550,3 tūkst. eurų, tautinių mažumų ir migruojančių šeimų vaikų švietimo stiprinimui – 417,1 tūkst. eurų.

54 pav. Lietuviškosios ir Lietuvos tapatybės ir kultūros ugdymo sritys

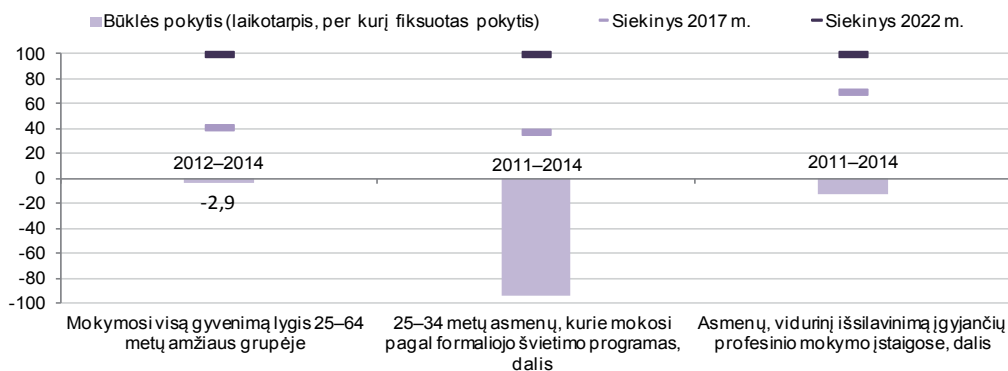

Mokymasis ir įgalinimas veiklai visą gyvenimą

55 pav. Ketvirtasis *Strategijos* tikslas ir jo uždaviniai

56 pav. Pažanga siekiant įgyvendinti IV *Strategijos* tikslą

Paiškinimas: *Strategijoje* užfiksuota pradinė rodiklio reikšmė prilyginta 0 proc., o siekiny 2022 m. – 100 proc.

Duomenų šaltinis: LSD, Eurostatas

- Lietuvoje suaugusiųjų dalyvavimas mokymesi visą gyvenimą yra vienas žemiausių tarp ES šalių (21 vieta) – 2014 m. tik 5 proc. 25–64 metų suaugusiųjų buvo įsitraukę į mokymosi veiklas (ES vidurkis 2014 m. – 10,7 proc.).
- 2014 m. formalioju būdu mokėsi 5,4 proc. 25–34 metų asmenų ir kol kas neartėjama prie *Strategijos* siekio iki 2022 m. pasiekti 8,5 proc.
- Kol kas nepopuliarus mokymasis siekiant vidurinio išsilavinimo profesinio mokymo įstaigose (26,7 proc. visų ISCED 3 lygmens mokinių 2014 m.). Gerinant profesinio mokymo patrauklumą ir kokybę, plečiamos profesinio mokymosi formos, programų įvairovė, įgyvendinami projektai, padedantys sieti besimokančio asmens, visuomenės ir darbo rinkos poreikius.
- Pakoreguota studijų krepšelių skyrimo tvarka – nuo 2012 m. visose srityse skiriamas tikslinis finansavimas, atsižvelgiant į būtiniausius valstybės ūkinės, socialinės ir kultūrinės plėtros poreikius.

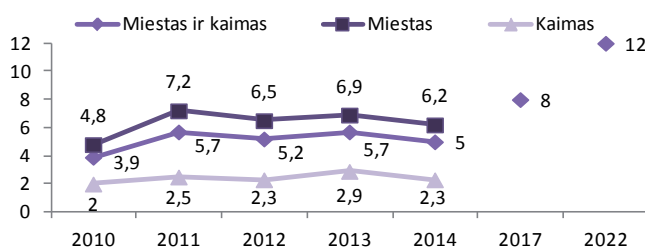
- 2014 m. pradėta vykdyti įsidarbinamumo stebėseną, kuri padės orientuotis, kiek ir kur kokių specialistų šalyje reikia.
- Visuomeninių organizacijų, judėjimų veikloje dalyvauja mažiau nei dešimtdalis Lietuvos gyventojų (8,9 proc. 2014 m.). Nuo 2012 m. stebimas dalyvaujančiųjų tokioje veikloje dalies mažėjimas. Numatoma, kad pilietinės veiklos skatinimui įtakos turės parengtos programos ir telkiamos tarpinstitucinės ir įvairių organizacijų pajėgos.

Mokymosi visą gyvenimą skatinimas

Per pastaruosius penkerius metus bendras Lietuvos 25–64 metų gyventojų mokymosi visą gyvenimą lygis kiek pakilo (žr. 57 pav.), tačiau vis dar yra vienas žemiausių tarp ES šalių (2014 m. – 21 vieta). *Lietuvos pažangos strategijoje „Lietuva 2030“* iškeltas tikslas, kad pagal šį rodiklį 2020 m. Lietuva užimtų 18-tą vietą, o 2030 metais – ne žemesnę negu 17 vietą tarp visų ES šalių.

ES tikslas yra iki 2020 m. pasiekti, kad 25–64 metų gyventojų, kurie per paskutines 4 savaites iki tyrimo dalyvavo švietimo ir profesinio mokymo veiklose, dalis siektų bent 15 proc. Lietuvoje 2014 m. mokymosi visą gyvenimą veiklose dalyvavo 5 proc. suaugusiųjų, o ES šis rodiklis tais pačiais metais sudarė 10,7 proc. Įvertinant mūsų šalies situaciją ir realias galimybes, *Strategijoje* numatyta iki 2017 m. pasiekti, kad mokytingi 8 proc., o 2022 m. – 12 proc. 25–64 metų Lietuvos gyventojų (žr. 57 pav.).

57 pav. Mokymosi visą gyvenimą lygis (25–64 metų gyventojų) (proc.)

Duomenų šaltinis: LSD

Statistiniai duomenys rodo, kad dideliu iššūkiu išlieka siekis kaimo vietovėse gyvenančius suaugusius asmenis įtraukti į mokymosi visą gyvenimą veiklas – besimokančių suaugusiųjų dalis kaime yra beveik dviem trečdaliais mažesnė negu mieste. Todėl norint pakelti bendrą šalies mokymosi visą gyvenimą lygį daugiau dėmesio reiktų kreipti į kaimo gyventojų švietimo poreikius ir švietimo paslaugų prieinamumą.

2014 m. Lietuva dalyvavo tarptautiniame suaugusiųjų kompetencijų tyrime PIAAC (angl. *Programme for the International Assessment of Adult Competencies*), kurio rezultatai leis veiksmingiau planuoti ir įgyvendinti suaugusiųjų švietimą – tikslingiau orientuoti neformaliojo švietimo ir kvalifikacijos tobulinimo priemones pagal darbo rinkos poreikius, prognozuoti darbo rinkai reikalingų darbuotojų kompetencijas, numatyti suaugu-

siųjų švietimo programų tematiką, analizuoti įgyvendinimo ypatumus, remti projektines veiklas.

2014 m., siekiant didesnio veiklumo suaugusiųjų švietimo tinkle, pakeistas *Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas*. Įstatyme įtvirtintos nuostatos sudaro naujų, kokybiškai svarbių prielaidų suaugusiųjų mokymosi plėtotei – numatyta stiprinti suaugusiųjų švietimo koordinavimą šalies ir savivaldybių lygmeniu, savivaldybėse paskirti suaugusiųjų švietimo koordinatorius, įtvirtinti suaugusiųjų pedagogo – andragogo – profesiją, diegti naujus suaugusiųjų švietimo finansavimo modelius. Pirmą kartą numatyta darbuotojams neformaliajam švietimui suteikti atostogas, kurios galėtų trukti iki penkių darbo dienų per metus. Darbdavys, skyręs lėšų darbuotojų neformaliajam švietimui ir tęstiniam mokymuisi kvalifikacijai tobulinti, galės gauti valstybės paramą patirtoms išlaidoms iš dalies finansuoti. Iki šiol nebuvo įdiegtos sistemos, kaip stebėti teikiamų paslaugų kokybę, todėl naujame įstatyme apibrėžta neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įgyvendinimo stebėseną ir vertinimą.

Šio įstatymo nuostatoms įgyvendinti ir siekti nuoseklios bei tarpinstituciniu susitarimu grįstos neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtos, 2014 m. patvirtintas *Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtos 2014–2016 metų veiksmų planas*. Jame iškeltas tikslas – sukurti suaugusiųjų mokymosi visą gyvenimą sistemą, kuri sudarytų sąlygas suaugusių asmenų socialinei ir darbinei įtraukčiai, aktyviam pilietiškumui ir asmeniniam tobulėjimui. Plane numatytos priemonės, skirtos trims esminėms neformaliojo suaugusiųjų švietimo kryptims plėtoti: įgyti bendrąsias kompetencijas ir formuoti teigiamas mokymosi visą gyvenimą nuostatas, plėsti mokymosi visą gyvenimą galimybes profesinio mokymo įstaigose ir aukštosiose mokyklose; sukurti finansinių ir organizacinių paskatų sistemą suaugusiųjų dalyvavimui mokymosi visą gyvenimą veiklose. Neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtojimui 2014–2016 m. numatyta skirti beveik 60 mln. eurų, iš kurių daugiau kaip 27 mln. sudaro valstybės biudžeto lėšos ir daugiau kaip 32 mln. – ES struktūrinių fondų ir bendrojo finansavimo lėšos.

Taip pat parengtas *Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 metų plėtos programos*, kuria siekiama sukurti paskatų ir vienodų sąlygų mokyti visą gyvenimą sistemą, projektas.

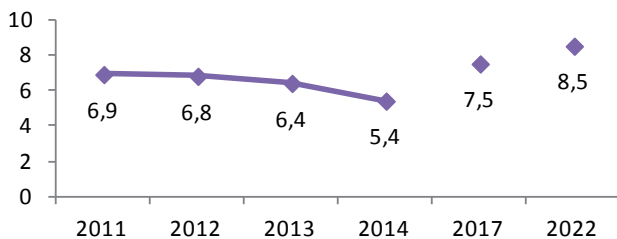
Siekiant užtikrinti studijų prieinamumą ir atvirumą besimokančiųjų įvairovei, vienas iš *Valstybinės studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtos 2013–2020 metų plėtos programos* uždavinių yra palankių mokymosi visą gyvenimą paslaugų plėtos sąlygų aukštosiose mokyklose sudarymas. Planuojama didinti finansinės ir nefinansinės paramos studentams mastą ir įvairovę, plėtoti visų pakopų akademines, profesines, dalines studijas, jų formas ir būdus, įskaitant nuotolinį mokymąsi ir mokymąsi darbo vietoje, taip pat kitas mokymosi visą gyvenimą priemones, profesinės patirties ir neformaliuoju būdu įgytų žinių pripažinimą ir kvalifikacijų sandaros taikymą. Mokslo ir studijų institucijos bus skatinamos gausinti akademinę bendruomenę taikant įprastas ir naujas priėmimo bei atrankos priemones abiturientams ir brandaus amžiaus dirbantiems, siekiant kuo ilgiau išlaikyti juos darbo rinkoje.

Darnios suaugusiųjų švietimo sistemos sukūrimas

Strateginiuose ES ir Lietuvos švietimo dokumentuose plėtojant mokymąsi visą gyvenimą pabrėžiama būtinybė kurti darnias mokymosi visą gyvenimą sistemas. Lietuvos suaugusieji turi nemažai galimybių mokytis – AIKOS duomenimis, 2014 m. Lietuvoje buvo įregistruota daugiau kaip 12 tūkst. suaugusiųjų neformaliojo švietimo programų, skirtų tobulinti suaugusiųjų bendruosius asmeninius ir profesinės veiklos gebėjimus. Suaugusiųjų mokymuisi naudojamos IKT pagrįstos ir nuotolinio mokymosi galimybės (EPALE sistema, suaugusiųjų mokymosi informacinė sistema), jau veikiančios formaliojo švietimo institucijos (suaugusiųjų mokymo centrai, neformaliojo suaugusiųjų švietimo mokyklos, profesinio mokymo įstaigos, aukštosios mokyklos), kultūros įstaigų partnerystės (muziejai, bibliotekos), kuriamos naujos galimybės – Trečiojo amžiaus universitetai, universalieji daugiafunkciai centrai. Tačiau dar nėra sukurtų atskirų mokymosi ir socialinės veiklos grandžių jungčių, padedančių išlaikyti suaugusius asmenis mokymosi visą gyvenimą veiklose.

Suaugusiųjų švietimo sistemos darnumą iš dalies matuoja *Strategijos* rodiklis, parodantis, kokia dalis jaunesnio amžiaus (25–34 metų) suaugusiųjų mokosi pagal formaliojo švietimo programas. *Strategijos* įgyvendinimo pradžioje (2012 m.) šis rodiklis siekė 6,8 proc. Tačiau kol kas statistiniai duomenys rodo, kad yra tolstama nuo iškeltų siekių – šių asmenų dalis sumažėjo iki 5,4 proc. 2014 m. (58 pav.). ES vidurkis tais pačiais metais buvo 9,4 proc.

58 pav. 25–34 metų asmenų, kurie mokosi pagal formaliojo švietimo programas, dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Viena iš priemonių darniai suaugusiųjų švietimo sistemai sukurti – neformaliai įgytų kompetencijų pripažinimas. Aukštosiose mokyklose diegiamos neformaliojo būdu įgytų žinių ir gebėjimų formalizavimo sistemos – 33 aukštosios mokyklos (iš 45) įdiegė šiuo būdu įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo tvarkas ir teikia neformaliojo suaugusiųjų švietimo sistemoje įgytų kompetencijų vertinimo ir pripažinimo paslaugą. Profesinio mokymo įstaigose 2014 m. įvertinta apie 15 tūkst. pirminio profesinio mokymo ir 25 tūkst. tęstinio profesinio mokymo forma besimokančių asmenų, įgijusių kompetencijas formaliojo, neformaliojo ir savišvietos būdu, jiems išduoti kvalifikacijos pažymėjimai.

Plėtojant neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugų teikėjų, aukštųjų mokyklų ir darbdavių bendradarbiavimą, taip pat suaugusiųjų švietimo paslaugas – t. y. pritaikant jas prie visuomenės ir darbo rinkos poreikių, konkurso būdu skirtas finansavimas 24 neformaliojo suaugusiųjų švietimo paslaugas teikiančioms institucijoms (universitetams, kolegijoms, švietimo centrums, viešosioms įstaigoms).

Siekiant, kad Lietuvoje įgytų kvalifikacijų lygių sistema būtų lygiavertė Europos kvalifikacijų sandarai (kvalifikacijos pagal veiklos sudėtingumą suskirstytos į 8 lygius), pastaraisiais metais esminis dėmesys buvo skiriamas aukštojo mokslo kvalifikacijų susiejimui su Lietuvos kvalifikacijų sandara ir kvalifikacijų lygių nurodymo aukštojo mokslo dokumentuose klausimams. 2014 m. parengta 40 modulinį profesinio mokymo programų, kuriose aprašytoms kvalifikacijoms priskirtas IV kvalifikacijos lygis pagal Lietuvos kvalifikacijų sandarą.

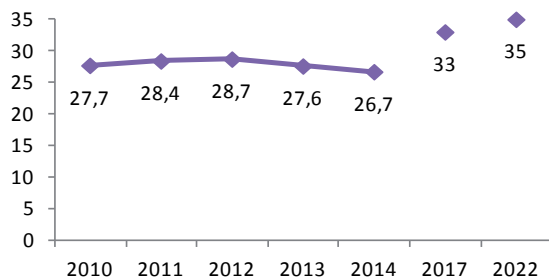
ŠMM 2015–2017 metų strateginiame veiklos plane numatytas uždavinys – sukurti palankias mokymosi visą gyvenimą paslaugų plėtros sąlygas aukštosiose mokyklose. Uždaviniui pasiekti įgyvendinami projektai, skirti naujų kompetencijų ir (ar) kvalifikacijų suteikimui mokantis pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas. Kitas strateginio veiklos plano uždavinys – sukurti suaugusiųjų profesinio tobulėjimo, asmeninės ir pilietinės saviugdos sistemą. Jį pasiekti numatyta įgyvendinant mokymosi visą gyvenimą iniciatyvas ir skatinant mokymo paslaugų suaugusiesiems plėtotę ir mokymąsi.

Karjeros valdymo sąlygų sudarymas

2014 m. ŠMM kaip vieną iš veiklos prioritetų išklėle siekį mažinti jaunimo nedarbą per ugdymą karjerai ir praktikos stiprinimą (konkurencingų praktinio darbo įgūdžių ugdymas absolventų stažuotėse). 2014 m. Vyriausybė pritarė *Švietimo įstatymo* pataisos projektui, pagal kurį pradėta vykdyti aukštųjų mokyklų absolventų įsidarbinamumo stebėseną – pradėtas kurti *Specialistų kvalifikacijų žemėlapis* ir parengta *Specialistų kvalifikacijų poreikio pirminė analizė*. Manoma, kad *Specialistų kvalifikacijos žemėlapis* gali praversti kaip įrankis kokybiškesnei komunikacijai tarp visų suinteresuotųjų šalių: mokinių, studentų, aukštųjų mokyklų, darbdavių, sprendimų priėmėjų. Tikėtina, kad jį bus galima taikyti su švietimo kokybe susijusioms problemoms identifikuoti, efektyvesniam švietimo politikos planavimui, investicijoms į švietimą pritraukti, aukštųjų mokyklų geresniam rinkos poreikių suvokimui. Darbdaviams minėtas įrankis gali padėti gauti informacijos apie esamus specialistus, o mokiniams ir studentams – apie absolventų padėtį darbo rinkoje. Ateityje būtų galima naudoti absolventų įsidarbinimo duomenis, pavyzdžiui, vykdant studijų programų vertinimą, tobulinimą ir naujų programų kūrimą.

Užimtumo didinimo 2014–2020 metais programoje keliami 3 pagrindiniai tikslai: skatinti darbo vietų kūrimą ir darbo paklausą; didinti darbo jėgos kvalifikacijos atitiktį darbo rinkos reikmėms; laisvus darbo išteklius integruoti į darbo rinką ir joje išlaikyti. Taip pat numatoma gerinti profesinio orientavimo (karjeros) paslaugų prieinamumą ir kokybę; užtikrinti kokybiškų įgūdžių įgijimą švietimo ir mokymo sistemoje; plėtoti kompetencijų vertinimo ir pripažinimo sistemą; plėtoti mokymosi visą gyvenimą sistemą kaip išsilaikymo darbo rinkoje garantą.

Strategijoje keliamas siekis didinti dalį asmenų, vidurinį išsilavinimą įgyjančių profesinio mokymo įstaigose. 2014 m. šių asmenų dalis sudarė 26,7 proc. visų siekiančiųjų vidurinio išsilavinimo, per pastaruosius dvejus metus pastebimas nedidelis šio rodiklio reikšmės mažėjimas (žr. 59 pav.). Profesinio mokymo įstaigose vidurinį išsilavinimą įgyjančių asmenų dalį siekiama nuosekliai didinti labiau integruojant bendrąjį ugdymą su profesiniu mokymu, pastarojo programas darant patrauklesnes, užtikrinant geresnes karjeros sąlygas baigusiesiems profesinio mokymo įstaigas.

59 pav. Asmenų, vidurinį išsilavinimą įgyjančių profesinio mokymo įstaigose, dalis (proc.)

Duomenų šaltinis: Eurostatas

Šalies gyventojų skaičiaus mažėjimo tendencijos palietė ir besimokančiuosius profesinio mokymo įstaigose – per pastaruosius penkerius metus sumažėjo ne tik dalis mokinių, vidurinio išsilavinimo siekiančių profesinio mokymo įstaigose, bet ir skaičius (žr. 8 lentelę). Iš viso mokinių, vidurinio išsilavinimo siekiančių profesinio mokymo įstaigose, per pastaruosius penkerius metus sumažėjo 31,4 proc.

8 lentelė. Vidurinio išsilavinimo siekiančių mokinių skaičius profesinio mokymo įstaigose mokslo metų pradžioje

	2010	2011	2012	2013	2014
Mokinių skaičius	30 847	27 532	24 582	22 525	21 146

Duomenų šaltinis: LSD

Įgyvendinant Vyriausybės programos nuostatą plėtoti modernią profesinio mokymo sistemą, atitinkančią besimokančio asmens, visuomenės ir šalies rinkos poreikius, ypač daug dėmesio skirta švietimo ir mokymo bei darbo rinkos partnerystės kūrimui. Darbo rinkos mokymo centruose 2014 m. toliau buvo įgyvendinamas projektas „Profesinis mokymas pameistrystės forma darbo rinkos mokymo centruose“. Profesinio mokymo pameistrystės būdu paslaugos buvo teikiamos 900 mokinių.

Gerinant profesinio mokymo patrauklumą ir kokybę, 2014 m. atidaryti 7 sektoriniai praktinio mokymo centrai (nuo 2010 m. jau veikia 21 centras iš 42 numatomų įsteigti iki 2015 m.), parengta 40 modulinių profesinio mokymo programų. Parengti teisės aktų pakeitimų projektai, kurie sudarys sąlygas pameistrystei įgyvendinti Lietuvoje, bus supaprastintos kompetencijų įvertinimo procedūros, atsisakyta reikalavimo fiziniams asmenims, norintiems vykdyti formalųjį profesinį mokymą, gyventi Lietuvos Respublikoje, paspartintas profesinio mokymo vykdymo licencijų išdavimas.

2015 m. ketinama pereiti prie modulinio profesinio mokymo, 2016 m. jį numatoma pradėti įgyvendinti 28 profesinio mokymo įstaigose. Pagal ūkio ir regiono poreikį atnaujinant profesinio mokymo programas, 2016 m. numatyta įteisinti jau parengtas programas ir profesinius standartus. 2016 m. ketinama pradėti vykdyti naują pameistrystės stiprinimo projektą, apimančią meistrų mokymą, jų darbo užmokesčio kompensavimą, pameistrių mokymui įmonių naudojamos medžiagos kompensavimą.

ŠMM 2015–2017 metų strateginio veiklos plano prioritetuose vienas iš darbų – visuomenei, bendrojo ugdymo mokykloms pristatyti profesinio mokymo teikiamas galimybes. 2014 m. įgyvendinant jaunimo garantijų iniciatyvas, profesinio orientavimo

paslaugas gavo 40 tūkst. bendrojo ugdymo mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų mokinių. Informavimo ir konsultavimo paslaugos suteiktos visiems darbo biržoje užsiregistravusiems jaunimo garantijų iniciatyvose dalyvavusiems jaunuoliams (į teritorines darbo biržas 2014 m. dėl darbo paieškos kreipėsi 94,4 tūkst. jaunuolių).

Motyvacijos mokytis stiprinimas

Įgyvendinant Vyriausybės programos nuostatą, kad įvairių lygių švietimas ir mokymas turi tapti atviresnis ir labiau atitikti darbo rinkos bei visuomenės poreikius, 2014 m. išlaikytas valstybės finansavimo studijoms dydis kaip 2013 m. Siekiant labiau reguliuoti valstybės finansavimo paskirstymą stojantiejiems, pastaraisiais metais padaugėjo finansavimo kryptių grupių. 2015 m. valstybės finansavimas universitetuose skiriamas pagal 20 finansavimo kryptių grupių, kolegijose – pagal 11, o 2010 m. ir kolegijose, ir universitetuose finansavimas buvo skiriamas pagal 11 finansavimo kryptių grupių. Siekiant tiksliau formuoti valstybės užsakymą ir užtikrinti valstybei būtinų specialistų (inžinierių, technologų, agronomų, policininkų, slaugytojų) rengimą, tikslinio finansavimo vietų skaičius išaugo beveik dvigubai (2013 m. priimti 362 studentai, 2014 m. – 667). Vienas iš Vyriausybės 2016 m. veiklos prioritetinių darbų – parengti siūlymus dėl studentų skaičiaus padidinimo informacinių technologijų, gamtos ir gyvybės mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos studijose.

2013 m. 15 064 studentams suteiktos socialinės stipendijos semestru (planuota – 13 000). Skatinant užsienio lietuvių studijuoti Lietuvoje ir siekiant užtikrinti lietuvių kultūrinės tapatybės tęstinumą, skiriama valstybės parama ir lietuvių kilmės užsieniečių vaikams, vaikaičiams, provaikaičiams, studijuojantiems Lietuvos aukštosiose mokyklose.

Pilietinės veiklos organizavimas

Visuomeninių organizacijų, judėjimų veikloje dalyvauja mažiau nei dešimtadalis Lietuvos gyventojų. Siekiama, kad iki 2017 m. šio rodiklio reikšmė išaugtų iki 16 proc. (žr. 9 lentelę).

9 lentelė. Gyventojų, dalyvavusių visuomeninių organizacijų, judėjimų veikloje, dalis (proc.) (faktinės ir planuojamos reikšmės)

2010	2012	2013	2014	2015	2016	2017
11,4	12,1	9,9	8,9	12	14	16

Duomenų šaltinis: Pilietinės visuomenės institutas

Šaltinis: ŠMM 2015–2017 metų strateginis veiklos planas

Vaikų ir jaunimo socializacijos 2004–2014 metų programoje akcentuojamas jaunimo dalyvavimo visuomeninių organizacijų veikloje skatinimas. Tačiau vien tik formaliosios institucijos nėra pakankamai pajėgios spręsti vis sudėtingesnes vaikų ir jaunimo socializacijos problemas. Taigi jaunimas skatinamas įsitraukti į prosocialaus pobūdžio neformalią veiklą, kurią dažniausiai siūlo įvairios savanoriška veikla užsiimančios organizacijos.

Pilietinės veiklos skatinimui įtakos turės ir pradėtas kurti tarpinstitucinis *Pilietinio, lituanistinio ir tautinio ugdymo veiksmų planas*.

Priedas

STRATEGIJOS ĮGYVENDINIMO VERTINIMO RODIKLIAI IR SIEKINIAI

Eil. Nr.	Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Strategijoje užfiksuota būklė ¹⁰ (metai)	Naujausia būklė (metai)	Siekiny 2017 m.	Siekiny 2022 m.
PAGRINDINIS STRATEGINIS TIKSLAS – paversti Lietuvos švietimą tvariu pagrindu valstybės gerovės kėlimui, veržliam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, valstybės ir pasaulio ateitį					
1	Mokinių, atitinkančių bent 3 (iš 6) tarptautinio penkiolikmečių mokymosi pasiekimų tyrimo PISA lygį, dalis, proc. (EBPO) skaitymo raštingumas matematinis raštingumas gamtamokslinis raštingumas	45,6 47,7 54,1 (2009 m.)	50,7 48 56,3 (2012 m.)	Vidutiniškai ne mažiau kaip 50 47 49 55	Vidutiniškai ne mažiau kaip 54 49 51 56
2	Mokinių, nepasiekiančių 2 (iš 6) tarptautinio penkiolikmečių mokymosi pasiekimų tyrimo PISA lygio, dalis, proc. (EBPO) skaitymo raštingumas matematinis raštingumas gamtamokslinis raštingumas	24,3 26,3 17,0 (2009 m.)	21,2 26 16,1 (2012 m.)	Vidutiniškai ne daugiau kaip 20 22 24 15	Vidutiniškai ne daugiau kaip 15 19 20 14
3	Pilietinės galios indeksas (Pilietinės visuomenės institutas)	35,0 (2012 m.)	34,0 (2014 m.)	40,0	45
4	Lietuvos aukštųjų mokyklų, patenkančių į akademinio pasaulio universitetų reitingo (ARWU) 500-ą, skaičius	0 (2013 m.)	0 (2014 m.)	1	1
5	Iš Bolonijos proceso regiono atvykstančių ir į ten išvykstančių laikinai studijuoti studentų skaičiaus santykis Lietuvai (Eurostatas)	0,09 (2009 m.)	0,08 (2012 m.)	0,3	0,6
6	20–24 metų asmenų, turinčių bent vidurinį išsilavinimą, dalis, proc. (Eurostatas)	89,3 (2012 m.)	91,4 (2014 m.)	90	90
7	30–34 metų asmenų, turinčių aukštąjį ar jam prilygintą išsilavinimą, dalis, proc. (Eurostatas)	48,6 (2012 m.)	53,3 (2014 m.)	ne mažiau kaip 48,7	ne mažiau kaip 48,7
8	Įsidarbinančių 25–64 metų asmenų dalis, proc. (Eurostatas)	11,1 (2012 m.)	12,1 (2014 m.)	13	16
9	Nacionalinės išlaidos švietimui kaip bendrojo vidaus produkto (BVP) dalis, proc. (Eurostatas)	5,36 (2010 m.)	5,17 (2011 m.)	5,8	6
PIRMAS TIKSLAS – pasiekti tokį pedagoginių bendruomenių lygį, kai jų daugumą sudaro apmąstantys, nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalūs mokytojai ir dėstytojai					
10	Įstojusiujų į švietimo ir ugdymo krypties grupės programas universitetuose minimalaus konkursinio balo ir įstojusiujų į tais metais populiariausios grupės programas skirtumas, proc. (LAMA BPO)	18,7 (2012 m.)	43,1 (2015 m.)	12	10

¹⁰ Patikslinti duomenys.

Eil. Nr.	Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Strategijoje užfiksuota būklė ¹⁰ (metai)	Naujausia būklė (metai)	Siekiny 2017 m.	Siekiny 2022 m.
11	Vyrų mokytojų, dirbančių pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, dalis, proc. (ŠVIS)	16,7 (2012 m.)	16,4 (2014 m.)	17	20
12	Mokytojų, kurie per pastaruosius 5 metus mokėsi bent vieno mėnesio arba 6 kreditų apimtimi, dalis, proc. (ŠVIS)	Nėra duomenų	Nėra duomenų	16	20
13	Mokytojų, patenkinusių savo darbu, indeksas, balais (nuo 0 iki 4 balų sistema) (tarptautinis mokymo ir mokymosi tyrimas, TALIS, angl. <i>Teaching and Learning International Survey</i>) (EBPO)	3,02 (2008 m.)	Nėra naujesnių duomenų	3,06	3,1
14	30–49 metų mokytojų ir dėstytojų dalis, proc. (ŠVIS, LSD)	50,0 (2012 m.)	48,1 (2014 m.)	55	60
ANTRAS TIKSLAS – įdiegti duomenų analizę ir įsivertinimą grįstą švietimo kokybės kultūrą, užtikrinančią savivaldos, socialinės partnerystės ir vadovų lyderystės darną					
15	Savarankiškos ¹¹ mokyklos statusą turinčių mokyklų dalis, proc. (ŠVIS)	Nėra duomenų	Nėra duomenų	5	10
16	Pažangos ataskaitas paskelbusių mokyklų dalis, proc. (ŠVIS)	1,3 (2011 m.)	30,1 (2014 m.)	50	100
17	Švietimo pažangos ataskaitas paskelbusių savivaldybių dalis, proc. (ŠVIS)	0 (2011 m.)	0 (2014 m.)	50	100
18	Studijų programų, akredituotų maksimaliam laikotarpiui, dalis nuo visų akredituotų programų, proc. (SKVC)	43,1 (2011 m.)	57,1 (2014 m.)	60	80
19	Universitetų ir verslo bendradarbiavimas, vieta ES (Pasaulio ekonomikos forumas)	13 (2012 m.)	12 (2014 m.)	12	11
20	Privačios išlaidos švietimui kaip BVP dalis, proc. (Eurostatas)	0,68 (2010 m.)	0,65 (2011 m.)	0,8	0,9
TREČIAS TIKSLAS – užtikrinant švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, maksimaliai plėtojant vaikų ir jaunimo švietimo aprėptį suteikti mokiniams, studentams ir jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius					
21	Švietimo įstaigas lankančių 4–6 metų vaikų dalis, proc. (Eurostatas, LSD)	84,2 (2011 m.)	90,8 (2014 m.)	90	95
22	18–24 metų asmenų be vidurinio išsilavinimo ir nelankančių mokyklos dalis (10 metų vidurkis), proc. (LSD)	9,1 (2002–2011 m.)	7,5 (2005–2014 m.)	8,9	8
23	Paraiškų ir paskolų, suteiktų per Valstybinį studijų fondą, santykis	0,80 (2012 m.)	0,80 (2014 m.)	0,9	0,99
24	Neformaliojo švietimo galimybėmis mokykloje ir kitur pasinaudojančių vaikų dalis, proc. (ŠVIS)	28,6 (2012 m.)	28,4 (2014 m.)	60 ¹²	100

¹¹ Mokyklos, savarankiškai valdančios išteklius, dirbančios pagal atsakomybės ir atskaitomybės visuomenei principus. Įstatymų leidėjas, nepaneigdamas šių mokyklų autonomijos principų, gali nustatyti jų organizacinės ir valdymo struktūrų pagrindus.

¹² Kiekvienoje savivaldybėje ne mažiau nei 60 proc. neformaliojo švietimo galimybėmis mokykloje ir kitur besinaudojančių vaikų dalis.

Eil. Nr.	Vertinimo rodiklis, matavimo vienetas (duomenų šaltinis)	Strategijoje užfiksuota būklė ¹⁰ (metai)	Naujausia būklė (metai)	Siekiny 2017 m.	Siekiny 2022 m.
25	Vaikų, kurie mokosi specialiosiose mokyklose, dalis, proc. (ŠVIS)	1,0 (2012 m.)	1,1 (2014 m.)	0,8	0,5
26	Per 2 mėnesius nė karto patyčių nepatyrusių mokinių dalis, proc. (ŠMM užsakomasis tyrimas)	44,6 (2010 m.)	46,2 (2014 m.)	50	70
27	7–16 metų asmenų, gyvenančių kaimo vietovėse, skaičius vienai kaimo mokyklai (ŠVIS, LSD)	206,3 (2012 m.)	199 (2014 m.)	206	206
KETVIRTAS TIKSLAS – garantuojant švietimo sistemos veiksmingumą sukurti paskatų ir vienodų sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą, grįstą veiksnia pagalba atpažįstant save ir renkantis kelią veiklos pasaulyje. Derinti asmens pasirinkimą su valstybiniu planavimu					
28	Mokymosi visą gyvenimą lygis 25–64 metų amžiaus grupėje, proc. (LSD)	5,2 (2012 m.)	5,0 (2014 m.)	8	12
29	25–34 metų asmenų, kurie mokosi pagal formaliojo švietimo programas, dalis, proc. (Eurostatas, ŠVIS)	6,9 (2011 m.)	5,4 (2014 m.)	7,5	8,5
30	Asmenų, vidurinį išsilavinimą įgyjančių profesinėse mokyklose, dalis, proc. (Eurostatas)	28,4 (2011 m.)	26,7 (2014 m.)	33	35
31	Pripažintų kvalifikacijų skaičius per metus 10 000 gyventojų (ŠVIS)	Nėra duomenų	Nėra duomenų	5	10

Šaltiniai

Akademiniis pasaulio universitetų reitingas (ARWU). Prieiga internete: <http://www.shanghairanking.com/>

Bendrojo priėmimo į Lietuvos aukštąsias mokyklas 2014 m. apžvalga. MOSTA, 2014. Prieiga internete: http://www.mosta.lt/images/leidiniai/Priemimp_apzvalga_I_pakopa_2014.pdf

Brandos darbo modelio aprašas. Prieiga internete: http://www.nec.lt/failai/3855_BD_modelio_aprasas.pdf

Brandos darbo programos projektas, 2014. Prieiga internete: http://www.nec.lt/failai/4278_programa_BD_05_07.pdf

Kūrėjų ir mokytojų partnerystės transformuojant ugdymą tyrimas. Galutinė ataskaita. Civitta, 2014. Prieiga internete: http://www.esparama.lt/es_parama_pletra/failai/ESFproduktai/2014_Galutine_ataskaita.pdf

Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2013 m. veiklos ataskaita. Prieiga internete: <http://www.etika.gov.lt/wp-content/uploads/2014/05/2013%20m.%20Tarnybos%20veiklos%20ataskaita.pdf>

Lietuvos Respublikos Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2014 m. veiklos ataskaita. Prieiga internete: <http://www.etika.gov.lt/wp-content/uploads/2015/03/2014-m.-tarnybos-veiklos-ataskaita.pdf>

Lietuvos Respublikos neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymo Nr. VIII-822 pakeitimo įstatymas, Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. liepos 10 d. nutarimas Nr. XII-1018.

Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr. XII-745 „Dėl valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2013 m. birželio 25 d. įsakymas Nr. V-579 „Dėl valstybinės studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 metų plėtros programos 2013–2015 metų veiksmų plano patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2013 m. rugsėjo 20 d. įsakymas Nr. V-878 „Dėl aukštojo mokslo tarptautiškumo skatinimo 2013–2016 metų veiksmų plano patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2013 m. spalio 18 d. įsakymas Nr. V-972 „Dėl neformaliojo vaikų švietimo finansavimo tobulinimo veiksmų plano 2014–2016 m. patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. birželio 2 d. įsakymas Nr. V-485 „Dėl vaikų ir jaunimo socializacijos 2014–2016 metų veiksmų plano patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. gegužės 27 d. įsakymas Nr. V-476 „Dėl Švietimo ir mokslo ministerijos 2013 metų veiklos ataskaitos“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. gruodžio 23 d. įsakymas Nr. V-1259 „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos 2015–2017 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugsėjo 5 d. įsakymas Nr. V-808 „Dėl bendrojo ugdymo mokyklų, vykdančių pradinio ir pagrindinio ugdymo programas, stiprinimo ir inkliuzinio ugdymo plėtros 2014–2016 m. veiksmų plano patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugsėjo 16 d. įsakymas Nr. V-817 „Dėl informacinių ir komunikacinių technologijų diegimo į bendrąjį ugdymą ir profesinį mokymą 2014–2016 metų veiksmų plano patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugsėjo 29 d. įsakymas Nr. V-851 „Dėl profesinio mokymo plėtros 2014–2016 metų veiksmų plano patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. rugsėjo 2 d. įsakymas Nr. V-779 „Dėl priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. V-38 „Dėl gabių ir talentingų vaikų paieškos, atpažinimo sistemos sukūrimo ir mokyklų šiems vaikams prieinamumo didinimo 2014–2016 metų veiksmų plano patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. spalio 9 d. įsakymas Nr. V-893 „Dėl neformaliojo suaugusiųjų švietimo plėtros 2014 – 2016 metų veiksmų plano patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2015 m. kovo 26 d. įsakymas Nr. V-278 „Dėl Švietimo ir mokslo ministerijos 2014 metų veiklos ataskaitos“.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo įstatymas, Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. kovo 17 d. nutarimas Nr. XI-1281.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimas Nr. 768 „Dėl mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. birželio 27 d. nutarimas Nr. 785 „Dėl mokinio krepšelio lėšų apskaičiavimo ir paskirstymo metodikos patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. spalio 22 d. nutarimo Nr. 1094 „Dėl vaikų mokymo plaukti bendrojo lavinimo mokyklose programos patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gruodžio 5 d. nutarimas Nr. 1494 „Dėl valstybinės studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 metų plėtros programos patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. rugsėjo 25 d. nutarimas Nr. 878 „Dėl užimtumo didinimo 2014–2020 metų programos patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. spalio 14 d. nutarimas Nr. 1087 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 metų veiklos prioritetų“.

Lietuvos studijų būklės apžvalga. MOSTA, 2014. Prieiga internete: http://www.mosta.lt/images/leidiniai/Lietuvos_studiju_bukles_apzvalga_2014.pdf

Lietuvos visuomenės pilietinės galios indekso tyrimas 2014 m. Pilietinės visuomenės institutas. Prieiga internete: http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2015/08/PGI_2014_visi.pdf

Metodinės rekomendacijos dėl ikimokyklinio ugdymo organizavimo formų įvairovės, 2013. Prieiga internete: http://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir758/dir37/dir1/5_0.php

Metodinės rekomendacijos nevalstybiniam ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo teikėjams, 2013. Prieiga internete: <http://www.upc.smm.lt/projektai/pletra/files/Metodin%C4%97s%20rekom.%20nevalst.pdf>

Ministru Pirmininkui pristatyti tarpinstitucinės darbo grupės siūlymai, kaip gerinti mokytojų darbo sąlygas. ŠMM 2015 m. vasario 26 d. pranešimas spaudai.

Mokyklų savarankiškumo plėtotės gairės, 2012. Prieiga internete: <http://www.lyderiulaikas.smm.lt/Atsisiųsti%20dokumentus:/article/1961/12%2011%2014%20LL2%20Mokyklu%20savarankiskumo%20gaires.pdf>

Moksleivių ir mokytojų pilietinė galia 2014 m. Pilietinės visuomenės institutas. Prieiga internete: http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2015/08/Moksleiviai_mokytojai-2014.pdf

Mokslo ir studijų institucijų bei pasirinktų verslo sektorių gebėjimo bendradarbiauti MTEP srityje tyrimo analizė. MOSTA, Lietuvos pramonininkų konfederacija, 2014. Prieiga internete: http://www.mosta.lt/images/leidiniai/Mokslo_ir_studiju_instituciju_bei_pasirinktu_verslo_sektoriu_gebejimo_bendradarbiauti_mtep_srityje_tyrimo_analize.pdf

Patvirtinta eksperimentinė klasės krepšelio metodika. Vyriausybės posėdžių sprendimai, 2015-10-05. Prieiga internete: <http://lr.v.lt/lt/naujienos/patvirtinta-eksperimentine-klases-krepselio-metodika>

Projekto „Profesijos mokytojų ir dėstytojų technologinių kompetencijų tobulinimo sistemos sukūrimas ir įdiegimas“ interneto svetainė: <http://www.pmdtk.upc.smm.lt/>

QS pasaulio universitetų reitingas. Prieiga internete: <http://www.topuniversities.com/university-rankings>

Rekomendacijos mokykloms dėl informacinių sistemų diegimo. Ernst & Young, 2012. Prieiga internete: <http://www.upc.smm.lt/projektai/mstp/failai/Rekomendacijos%20mokykloms%20del%20IS%20diegimo.pdf>

Ruškus J., Jonynienė V., Želvys R. ir kt. Geros mokyklos koncepcija, 2013.

Specialistų kvalifikacijų žemėlapių pirminė analizė. MOSTA, 2014. Prieiga internete: http://www.mosta.lt/images/leidiniai/Specialistu_kvalifikaciju_zemelapiu_pirmine_analize_2015.pdf

Studijų kokybė Lietuvoje: suinteresuotų šalių požiūris. MOSTA, 2014. Prieiga internete: http://www.mosta.lt/images/leidiniai/Studiju_kokybe_Lietuvoje_suinteresuotu_saliu_poziuris.pdf

Survutaitė D., Bacys V., Balčiūnas S. ir kt. Bendrojo ugdymo mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo modelis ir rodikliai, 2015. Prieiga internete: <http://www.nmva.smm.lt/wp-content/uploads/2015/08/rodikliai.pdf>

Survutaitė D., Bacys V., Balčiūnas S. ir kt. Bendrojo ugdymo mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo rekomendacijos, 2015. Prieiga internete: <http://www.nmva.smm.lt/wp-content/uploads/2015/08/rekomendacijos.pdf>

Švietimo ir ugdymo studijų krypčių aprašas. SKVC, 2014. Prieiga internete: http://www.skvc.lt/uploads/documents/files/Kokyba%20u%C5%B4tikrinimas/krypcių_aprasai/Svietimo%20ir%20ugdymo%20aprasas.pdf

Švietimo teisinio reglamentavimo ir politinio konteksto 2014 m. analizė – straipsnis. Mokyklų savarankiškumo siekių ir perspektyvų teisinės aplinkos. Prieiga internete: <http://www.lyderiulaikas.smm.lt/Atsisiųsti%20dokumentus:/article/3455/Švietimo%20teisinio%20reglamentavimo%20ir%20politinio%20konteksto%202014%20m.%20analizė.pdf>

U-Multirank, 2015. Prieiga internete: <http://www.umultirank.org/#!/home?trackType=home>

Vertinimo modelis, skirtas geriausiai dirbančių mokyklų atrankai. Prieiga internete: <http://www.nmva.smm.lt/wp-content/uploads/2014/03/GM-Rodikliu-aprasymas.pdf>

Valstybinės švietimo 2013–2022 metų strategijos įgyvendinimas

Medžiaga diskusijoms

2015-11-19. Tiražas 1 000 egz.

Išleido Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras, Geležinio Vilko g. 12, 03163 Vilnius
Spausdino UAB „Lodvila“, Sėlių g. 3A, 08125 Vilnius

ISBN 978-9986-03-675-3